392 LINN
...atkaat 1023, Riigiraamatukogu.

Postimees

80. aastakäik

Ilmub iga päev.

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 2L.
Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru Ringi nr. 1L.
Telefonid Tartus: Tegevtoimetaja ja toimetuse sekretär 2-86, Tartu teated, siserlik 1-86, kaugekõned 9-86.
Sekvestrivalitsus 9-09, ärijuhatus 65, trükikojajuhataja 54-65, talitus 80, raamatukauplus 2-50.
Telef. Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.
Käsikirjad hoitakse alal ainult selleks kohasel soovil.
Kuulutuste hinnad: a) kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti mm, teksti sees 12 senti; b) tekstikirjaga: teksti ees ja tekstis 15 senti mm veeru laiuses. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.
Kuulutusi sama päeva lehe jaoks võetakse vastu kella 11-ni ja laupäeval kella 10-ni päeval „Postimehe" raamatukaupluses, Suurturg 16, ja kontoris, Ülikooli tän. 21/23.

Üksiknumber 5 senti
Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkeleht „Sädemed".

„Postimehe" tellimishinnad:
Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu 120 s., 6 k. 725 s., 12 k. 1400 s.
Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., üle 3 kuu korraga tellides iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 s.
Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest ära viies: 1 kuu 125 s., 12 kuud 1200 s. Välismaale — 4 kr. k., Lätimaale — 150 s. kuus.
Posti jooksev arve nr. 2171. —
„Lasteleht" „Postimehe" tellijaile 10 s., eraldi tellides 15 s. kuus. „Tervis" 1 kuu 20 s., 12 kuud 220 s. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 238 Reedel, 4. septembril 1936 Tänaft lehte 12 lehekülge

Tartu näitusel laupäeval suured pidustused

Kell 5 p. l. avab härra Majandusminister „Eesti Nädala" Õhtul rahvapidu.

Laupäevane kava:

Näitusväli avatud kella 8 homm. kuni kella 12 öösel.

Kell 8.00—13.00: Auhindamise lõpulevilimine.
„ 11.00—14.00: Muusika.
„ 12.30—15.30: Seletuste andmine näituse kõigis osakondades.
„ 15.30—16.30: Masinad käimas.
„ 15.30—16.30: Veiste ja sigade väljatoomine ja seletuste andmine.
Kell 17.30: „Eesti Nädala" karneval-rongkäik jõuab näitusplatsile.
„ 17.30: „Eesti Nädala" pidulik avamine härra Majandusminister **K. Selteri** poolt. Sel puhul näituse platsil suuremad pidustused.
„ 19.00—20.00: Masinad käimas.
„ 22.00—24.00: Muusika.
„ 22.00—24.00: Seletuste andmine näituse kõigis osakondades.

Tellige, lugege ja levitage „Postimeest"!

4. suurtükiväegrupp korraldab 5., 6. ja 7. sept. s. a. Tähtveres grupi õppeplatsil

ratsavõistlused

Kavas: Võistlused hra peaminister K. Eenpalu, Tartu linna ja K.-Ü. „Postimehe" karikale. — Takistussõidud ohvitseridele, allohvitseridele ja kaitseliitlastele. — Patarei väljasõit ja tankitulistamine.

Võistlustest võtavad osa kõik paremad ratsasportlased Tallinnast, Narvast, Rakverest, Viljandist, Võrust, Tartust ja Tartumaa maleva territt. ratsaüksustest.

Võistlustel esineb huvitavate numbritega publiku lemmik — hobune „Jabur" Viljandist.

Võistluste algus 5. ja 7. sept. kell 15.00 ja 6. sept. kell 14.00.

Peale remondi avatakse
laupäeval, 5. septembril kell 12 päeval **Naiste Karskusliidu**

reform-söögisaal

Samal ajal algab tegevust ka

koduabiliste 3-kuuline kursus

Kursuslasteks võetakse korralikkude püüetega neidusid, mitte alla 17. a. vanaduses.

Tartus, Gustav Adolfi tän. 22, telefon 9-99

Muralow ja Tumanow tagandatud

„Puhastus" Kaug-Ida armees. — Marssalid Blücher ja Tuhatshewski kahtluse all? — Lenini õemees maha lastud. — Kuuldused Litwinowi ametist lahkumisest

„Trotskismi" wastu wõitlemine haarab järjest laiemaid ringe

Tassi teatel on tagandatud ametist Nõukogude põllumajanduse senine abikomissar Muralow. Samuti on ametist tagandatud pikaajalise krediidi panga juhataja Tumanow, kelle wastu trotskistide ja sinowjewlaste protsessis tõsteti süüdistus, nagu oleks tema Tumanow, saatnud Wene riigipanga raha wälismaale Trotski käsutusse.

Neljapäewane „Le Matin" toob wusi sõrmeid Nõukogude Wenemaalt. Nende sõrmmite järgi, mille tõelisuse eest muidugi wastutab „Le Matin" ise,

wõiwat Moskwa walitsuse wastu sihitud liikumine järjest suurema ulatuse.

Kogu riigis olewat jälle toimetatud rohkearwulisi areteerimisi. Mässuliikumine olewat nüüd sõjawäelistest ja akadeemilistest ringkondadest leiwinud töölisringkondadele. Nii olewat tähtsas töästuse keskkohas Magnitogorskis paljastatud „trotskistide wandenõu", mis olewat suutnud wõtta juba kaunis suurt ulatust. Mässajate wastu olewat wälja saadetud sõjawägesid. Liikumise juht — Tomski sõber Tabakow — olewat areteeritud koos 12 kaaslasega.

Marssal Blücher kahtluse all?

Nagu „8 Uhr Abendblatt" Tokiost teatab, olewat ka Nõukogude Wene Kaug-Ida armee ülemjuhataja staabis tehtud rohkearwulisi wahistamisi. Marssal Blücher olewat pääsenud wangistamisest ainult tänu sõjakomissar Woroshilowi isiklikule waheleastumisele. Samal ajal olewat areteeritud ka paljud Kaug-Ida punalaewastiku ülemjuhataja Wiktorjewi ohwitserid. Wiktorjewile enesele anti hiljuti Lenini orden. Kokku olewat Wladiwostokis areteeritud 45, Tshitas 19 ja Blagoweštshenskis 60 ohwitseri. Kõiki neid süüdistatakse trotskistlikus tegewuses. Nõukogude walitsuse korraldusel nimetati Kaug-Ida armee juhtiwatele kohtadele rida täiesti uusi isikuid. Paljud wihaalla langenud olewat wõtnud enestelt elu, et mitte sattuda GPU küüsi. Ka paljud Nõukogude Tokio saatkonna ametnikud olewat saanud käsu ilmuda Moskwasse. Kuna nende omaksed elawad Nõukogude Liidus, siis ametnikud täitsid käsku ja asusid teele. Warsti pärast üle piiri jõudmist olewat nad areteeritud.

Teine suurprotsess septembri lõpul

Sama lehe Warssawi kirjasaatja teatel trotskistide teist protsessi Moskwas wõiwat oodata juba septembri lõpul. Selles protsessis süüpingil istuwat 12 isikut: kindral Schmidt, Gertik, Grünberg, Gaven, Karew, Kusmitshew, Konstant, Matorin, Estermann, Radin, Faiwilowitsh ja Paul Olberg, Sinowjew-Kamenewi protsessis surmamõistetud Olbergi wend. Kõiki neid süüdistatakse selles, et nad koos juba hukatud opositsionääridega olewat sepitsenud atentaati Stalini, Woroshilowi, Kaganowitshi ja teiste Nõukogude tegelaste wastu. Süüdistusaktis öeldakse, et kõik kaebealused on endid tunnistanud süüdi. Paljud kaebealused seisid tähtsatel kohtadel wälisriikides. Nii delegeeriti Karew Kominterni poolt möödunud aastal Lõuna-Ameerikasse. Peale selle „töötas" Karew weel Mehhikos. Teise protsessi lawastamine kujunewat sama suurejooneliseks kui esimesegi oma.

Ka Tuhatshewski kahtluse all?

Marssal Blücheri kahtluse alla sattumist kinnitab ka „Le Matin". Prantsuse lehe teatel olewat marssal segatud wandenõusse Moskwa walitsuse wastu, mispärast Kaug-Ida armee ülemjuhataja koos teiste kahtluse alla langenud isikutega olewat paigutatud GPU „musta nimestikku". Marssal Blücheri peale langew kahtlus seiswat lähedas seoses süüdistusega sõjakomissari asetäitja marssal Tuhatshewski wastu. Edasi teatab „Le Matin", et wiimastel päewadel olewat tehtud palju areteerimisi Tolmashewi sõjawäelise akadeemia kaswandikude seas. Kinnitust leidwat ka kuuldused paljude GPU ametnikkude wangistamisest. Areteeritute seas olewat ka Nõukogude-Karjala kommunistide juht Arhipow.

Lenini õemees hukatud

„Daily Expressi" Warssawi kirjasaatja teatab 25. augustil, et Moskwast koos Kamenewi, Sinowjewi ja teistega lastud maha ka Nõukogude wõimu looja Lenini aimsa õemees. Sellega olewatki seletataw Lenini lese Krupskaja energiline protest Sinowjewi ja Kamenewi süüdimõistmise ja hukkamise wastu. Kuid Stalin jätnud kõik Krupskaja palwed tähele panemata. Waatamata ametlikkudele eitustele, wäidab „Daily Express", Stalin olewat tõsiselt haige. Wiimase aja närwiwapustusele olewat seltsinud südame nõrgenemine, mispärast arstid ei lubawat Stalinil woodist üles tõusta.

Ka Warssawi esindus kahtluse all

Ühe teise sensatsioonilise teate järgi olewat kiires korras kutsutud Moskwa Nõukogude Liidu saadik Warssawis Dimitriew-Dawdjan. Dawdjan, nagu Stalingi, on sündinud Gruusias ja ta on Stalini isiklik sõber. Dawdjani Warssawist ärakutsumise põhjuste kohta puudutwad igasugused teated. „Daily Telegraphi" arwates olewat Dawdjan kutsutud Moskwa selleks, et temale, kui Stalini sõbrale, usaldada „diplomaatilise korpuse puhastamist". Selle wastu wäidab „Daily Herald", et ka Dawdjani wastu olewat tekkinud teatawad kahtlused ja et ka Warssawi polpred olewat segatud trotskistide wandenõusse. Dawdjan ja „Isweštija" wälispoliitiline toimetaja Radek, kes praegu istub Moskwa wanglas, olewat head sõbrad, mispärast ka Nõukogude saadik Warssawis oli hästi informeeritud Radeki waadetest ja tema tööst. Kõige selle kohta peab Dawdjan nüüd Moskwas lähemaid seletusi andma.

Trotski ennustab kodusõda

Wähe aega enne oma interneerimist andis Trotski Norra ajalehtedele intervjuu seisukorra kohta Nõukogude Wenemaal. Trotski ennustas Nõukogude Liidus kodusõda, laialiste rahwahulkade wõitlust Stalini diktatuuri wastu. Nõukogude Liidu uus põhiseadus, ütles Trotski, tähendab Wene rahwa poliitilise tegewuse täielikku lõppu ja wõimu koondamist bürokraatide kätte.

Litwinowi seisukoht kõigub?

Nagu „Königsberger Allgemeine Zeitung'ile" ja teistele Saksa lehtedele Moskwast teatatakse, olewat wõimalik wälisko-missar Litwinowi lahkumine ametist. Tema languse põhjuseks saawat hoiatus, et Sinowjewi, Kamenewi ja teiste mahalaskmine ärataw wälismaal halba muljet.

Warssawi leht „Slowo" kuuleb, et

Leningradi sõjaringkonna ülema kindral Shaposhnikowi areteerimisel löödi punawäelaste ja GPU meeste wahel tõelisi lahinguid.

2 Leningradi garnisoni rügementi, kes keeldusid käsku täitmast, olewat saadetud sisemaale. Nõukogude Balti mere laewastik olewat koondatud Kroonlinna, et tarwiduse korral algatada mässuliikumise keskkoha, Leningradi, blokaadi. Wastutus nende sõnumite eest langeb Warssawi lehele.

Nagu juba teatatud, wiidi „walulaps" Trotski ühes oma abikaasaga nende senisest

(Lõpp 4. leheküljel.)

Kleidi-, pesu- ja puduärl
J. Malin'i
vaateaknal Tartus, Söögiturg 4

laupäeval, 5. ja pühapäeval, 6. sept. s. a. kl. 8 kuni 9.30 õ.
Eesti Nädala puhul suur

kleitide demonstratsioon
elavate mannekeenidega.

Foto H. Shapah Tartus.
Gustav Adolfi nr. 8.

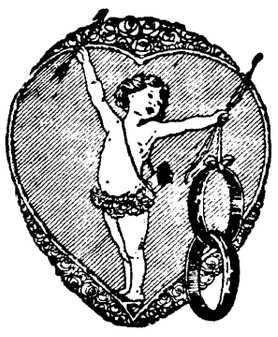

Tartu näitust külastades astuge tingimata sisse!

Näituse ajal on soodustatud hinnad.

Kullaseppmeister **J. ALT**
Aleksandri 10, telef. 7-97.

Värsket
Kaude
shokolaadi ja kompvekke
suuremas valikus alati saadaval
Võidu tn. 4. (Küünl) Telefon 15-31.

SUVERESTORAN
„RANNA"
Emajõe kalda 6 km Tartust
Mugavad kabinetid.
Pühapäeviti muusika.

Suures ja rikkalikus valikus kõiksugu
karusnahku
nagu hõberebase, värvitud rebaseid, karakul, skunks, laisaba, kotik, hülgeid jne.
Jahipüsside,
revolvrite ja laskemoona täielikum ladu.
Müük en gros ja en detail.
K. Hansen
Tartus, Kauba 11, tel. 13-36.
Palume külastada meie väljapanekuid Tartu näitusel.

Riidekauba ladu
Tartus, Suurturg 5, tel. 10-91
Soovitan kodu- ja välismaa riidekaupu **daamidele** mantli-, kostüümi- ja kleidiriideid. **härradele** palitu-, ülikonna- ja püksiriideid. Esikohal kauba kõrge kvaliteet ja uudismustrid
Austavalt **A. Prima**

Kõige odavam. ostate **kuld- kihla- ja**
laulatus-sõrmuseid,
käe-, tasku- ja äratuskelli
Kullasepp Harry Rähni ärist
Tartus Võidu tän. nr. 32 (end. Riia 8).
Ostan kulda ja hõbedat kõrgema hinnaga

Tartu näitus

Tartule on hakatud ette heitma kolkaisamaalsust. Wõib olla ka omajagu tõtt selles etteheites, nimetagem ainult asja weidi teise nimega. „Meie küla meeste“ enesetundeks on loodetawasti põhjust igas kodumaa linnas ja külas. Kui see ei ptira silmaringi ega halwa üldrahwuslikku ühtekuuluwuse tunnet, jäägu too lugupidamine oma kodust ergutama wõistlust kodumaa ülesehitamisel.

Kui Tartu sügiseti innukalt kaasa elab sünsetele näitustele ja kogu linn seisab nende tähe all, ei ole aga selles tarwis näha neid tundeid, mida äsja üks Tallinnas ilmuw ajaleht ristis „Tartu, Tartu üle kõige!“ Tänawu saab täis 60 aastat eesti näituste ajalugu ja tulewal aastal saawad eesti näitused Tartus 50-aastaseks. Kui waadata tagasi need aastakümned — see sünnib meie tänases lehes teisal — siis näeme, et pole tartlastel eriti põhjust olla enam uhke eesti näitustele Tartus kui teistel eestlastel. Tartu näitused on ammu saanud ülemaalisteks sündmusteks. Tänawugi rõhutab järjekordse Tartu näituse üleriiklikku tähendust see, et näituse awab peaministri asetäitja riigiwanema ja wabariigi walitsuse esindajana, samuti nagu siin toimuwa Eesti Nädala ulatumist üle ühe linna piiride rõhutab majandusministri osawõtt selle pühitsemisest.

Warane on praegu, awapäewal, kõnelda Tartu näituse seekordsest kordamineku st. Käik näituseväljale eeltööde ajal töötas aga head. Usume seepärast, et ka tänawune näitus wäärib seda tähelepanu, mis talle iga aasta osaks saanud üle maa. Seda wähem on põhjust arwamiseks, nagu oleks tartlastel põhjust tänawu teda külastada mingis jumalagajätu-meeleolus, kuna see olewat wiimane üleriiklik näitus Tartus.

Seesuguselt wõiks ju küll tõlgitseda 5. weebruaril s. a. antud uut näituste korraldamise seadust. Uus seadus ütleb:

Eesti majanduslikkude saawutiste esiletoomiseks ja ükskute majandusalade edendamiseks korraldatakse näitusi, mis jagunewad territoriaalselt ulatuselt üleriiklikkudeks ja kohalikkudeks ning wäljapanekute sisult üld- ja erinäitusteks. Üleriiklikkude näituste korraldamiseks luuakse sihtasutis „Üleriiklik Näitus“. Kohalikkude näituste korraldamist wõidakse lubada wastawa majandusala edendamisel ja korraldamisel teotsewatele kutseesindustele, nende allorganitele (osakondadele, konwentidele) wõi, ära kuulates wastawa kutseesinduse seisukohta, teistele organisatsioonidele.

Seadus näeb ette temaga loodawale sihtasutisele aluswara määramise 200.000 kr. suuruses riigieelarwe korras. Ta loob seega lahedamaid wõimalusi suurejooneliste üleriiklikkude näituste korraldamiseks, mis pegeldaks majanduslikke saawutusi kõigekülgselt. Seesuguseid suurnäitusi wõib korraldada pikemate ajawahemikkude järele. On põhimõttelikult otsustatudki, et nad toimuks kord üle wiie aasta. Ning samuti on põhimõttelikult osustatud, et esimene seesugune üleriiklik näitus toimuks Tallinnas ning järgmine Tartus.

Uue seadusega ei ole aga tahetud wälja lülitada wiljakat eraalgatust näituste korraldamisest. Selleks näeb ta ette kohalikkude ja erinäituste korraldamise.

Missuguseid wõimalusi pakub uus seadus näituste korraldamiseks Tartus kuni teise üleriikliku näituseni? Ta ei häiri sündmuste loomulikku käiku, mille ette määranud Tartu näituste senised traditsioonid ja tegeliku elu wajadused ning wõimalused. Juba oma asendi läbi maa südames peab Tartu ka edaspidi jääma eesti põllumajanduse ja karjakaswatuse erinäituste asukohaks. Oma asendilt wõiks siin kõne alla tulla ka Wiljandi. Kuid Tartu poolt kõneleb peale hõlpsama juurepääsu laiaroopalisel raudteel weel teisigi asjaolusid.

Eesti Põllumeeste Seltsi eeskujulikult korrastatud ja hoonestatud Tartu näitusplatsile on waewalt küll loota wõistlejat enne, kui ehk walmib see, mis tuleb ehit. Tallinna, kui seal tahetakse korrald. üleriiklikku suurnäitust. Mis aga eriti soodustab Tartus põllumajanduslikkude näituste korraldamist, on see, et siin peale Waht koolide wõib kõige edukamalt nende kordaminekuks kaasa töötada Tartu ülikooli põllumajandusteaduskond. Seega on saanud wõimalikuks, et Tartu näitused mitte ainult ei ole kujunenud meie tegeliku põllumajanduse ja karjakaswatuse paraadideks, waid ühtlasi wäärtuslikkudeks õppetundideks. Tartu ülikoolil on siin wõimalus anda tegelikule põllumehele otsest osasaamist oma tööst meie kandwama majandusala arendamiseks teaduse uuemate saawutiste rakendamisega. Ning wiimastel aastatel on jõutud ülikooli wäljapanekute esitamisega niikaugele, et näitustel mitte ainult ei ergutata huwi uuemate meetodite wastu põllumajanduses, waid isegi wõidakse üldarusaadawal ja weenwal kombel anda wäärtuslikke näpunäiteid, mis otseselt rakendatawad näitust külastanud põllumehe kodutalus. Waewalt, et wõidakse teisal nii edukalt esitada seesuguseid wäljapanekuid, mis ei ole kõik mõne päewaga kohaletoodawad, waid nõuawad kauaaegset elustaimede erst hoolitsemist wäljapaneku kohal.

5. weebruari seaduse põhjal määrab wabariigi walitsus lähemalt näituste edaspidise korralduse. Arwestades Tartu näituste wiljakat osa meie põllumajanduse edu peegeldamisel ja soodustamisel, wõib loota, et nüüd, mil näituste korraldamises tahetakse luua kindlamat süsteemi, mitte ei kerki takistusi Tartu põllumajanduslikkude erinäituste korraldamiseks üleriiklikus ulatuses, waid selleks awaneb weelgi soodsamaid wõimalusi. Kui sealjuures põllumajanduse kõrwal tahetakse esitada ka teisi majandusalasid, siis arwatawasti ka siin ei taheta takistada eraalgatust ja kohalikkude näituste mõistet tõlgitseda nii, et näiteks tööstusettewõtteil naabermaakondadest ei jääks wõimalust oma saaduste tutwustamiseks. Siis saawutab uus seadus oma eesmärgi: luua tagatisi, et näitused ei kannaks juhuslikku ilmet, waid oleks hoolikalt ja läbimõeldult ettewalmistatud ülewaate-andjaiks meie majanduselust ning teejuhtideks selle edule.

Tänawuselt Tartu näituselt loodame, et ta saawutab need kaks eesmärki. J. K.

Inglise mereminister Palestiinas

ETA. Londonist, 4. septembril. Admiraliteedi esimene lord sir Samuel Hoare saabus neljapäewal Briti ristleja „Arethusa“ pardal Haifasse. Ristleja jätkas weel õhtul teekonda Küprosele. Londonis rõhutatakse, et mereministri Palestiinareis on pühendatud täielikult merekaitseküsimustele, ja ei oma mingit poliitilist tähtsust.

Walitsus kinnitas metsamajanduse põhijooned

Asutakse metsapindala suurendamisele. Iga aasta 6200 ha uut metsa. Kraawide wõrk metsadesse. Kogu aasta kasutusnorm ülestöötamisele riigi arwel. Loobutakse toormaterjalide ekspordist

Asutatakse 20.000-tonnilise aastatoodanguga sulfaattselluloosi tehas

Wabariigi walitsuse kolmapäewasel koosolekul waadati läbi ja wõeti teadmiseks metsamajanduse põhijooned. Metsamajanduse ülesanded on üldjoontes kokku wõetud järgmiselt: rahuldada siseturu wajalikke nõudeid, warustada toormaterjaliga puutööstusi, eelistades seejuures sääraseid, kes metsasaadusi rahwamajanduslikult kasulikumalt ümber töötawad, turustawad ja toodawad hinnalisemaid ja nõutawamaid tööstussaadusi ja on suutelised metsa eest maksma ajakohast hinda, ning aidata kaasa wäliskaubanduse edukusele ja aktiiwsusele.

Nende ülesannete edukaks täitmiseks on tarwis:

1. Hoida ära riigimetsade pindala wähenemine ja astuda samme metsa pindala suurendamiseks ja tootewõime tõstmiseks.

2. Pühendada senisest suuremat tähelepanu metsade kuiwendamisele, metsauuendamisele, metsakorraldamisele, uute metsateede ehitamisele ja olemasolewate parandamisele, metsahooldamise ja rawitsemise töödele ning metsakaitsele.

3. Osta ja metsastada riigi metsa külge liitmiseks sobiwaid maid, mille kasutamine põllumajandusliku maana mittetasuw wõi ebaotstarbekohane.

4. Asutada metsanduslikud katsejaamad ratsionaalsemate ja otstarbekohasemate töömeetodite ja uuemate majandamiswiiside proowimiseks ja tarwitusele wõtmiseks metsamajapidamises.

5. Hoolitseda, et metsamajapidamise administratsioon oleks küllaldane ja koosneks hea teoreetilise kui ka praktilise ettewalmistuse ja kogemustega tööjõududest, luues neile töötamiseks wäärilised majanduslikud tingimused.

6. Pöörata senisest rohkem tähelepanu erametsade majapidamise ratsionaliseerimisele ja korrastamisele, ergutades ja toetades uute metsade asutamist põllumajanduslikuks otstarbeks mittesobiwatel maadel, eriti aga talumajapidamiseks ja koduküsitööks tarwilikkude tarbepuude kaswatamist.

7. Mõjutada metsamaterjalide hindade reguleerimise ja muude abinõudega puitaine tarwitamise wähenemist siseturul ja ergutada teiste wastawate ainete (turba, kiwi, tsemendi jne.) tarwitamise suurenemist.

8. Kindlustada toormaterjali saamise wõimalusi ja puid kasulikumalt ümbertöötawatele elujõulistele eksporttööstustele ja aidata kaasa uute elujõulkste tööstuste asutamiseks, missuguste jaoks jatkub oma metsadest toorainet.

9. Wõtta tarwitusele wastawad abinõud meie puutööstuse eksportsanduste kwaliteedi tõstmiseks ja kindlustamiseks ja metsakaubanduse ning tööstusse rahwusliku kapitali rakendamiseks.

10. Ergutada ja soodustada puu ümbertöötamist, eriti sääraste artiklite tootlemist sisetarwidufe jaoks, milliseid on wõimalik walmistada kohapeal, kuid mida praegu sisse weetakse, samuti kaasa aidata niisuguste wäiketööstuste asutamisele, missugused toodelda wõiwad wälismaadel turgu leidwaid tööstussaadusi.

11. Asuda metsa kõrwalsaaduste intensiiwsemale kasutamisele, erijoones männi kändude ja okaste kasutamisele waikainete ja destillatsioonitööstuses, samuti metsamarjade, seente ja sammalde turustamisele.

12. Jatkata jahimajanduse arendamist ja karusloomade kaswatamise edendamist.

13. Korraldada metsanduslikkude teadmiste ja oskuste lewitamiseks loenguid, kursusi ja ettekandeid, anda wälja ja lewitada metsanduslikku kirjandust, teostada metsanduslikku nõuannet ja anda abi ning wõimalust mööda toetust nii metsa kaswatamise ja kaitse alal.

14. Jatkata talude, awaliikude platside ja ehitiste kauntstamise tööd, korraldades selleks metsapäewi, andes tasuta istutamise materjali ja puuseemneid, korraldades ja juhtides kohapeal töode läbiwiimist.

Mõie aasta töökawa riigimetsades.

Korraldamisele kuuluwad kõik riigimetsad, kõik kattsemetsad ja alates 50 ha kõik era- ja omawalitsuste metsad. Eesmärgiks on metsade ülesmõõtmine, piiritamine, plaanide walmistamine ja metsamajandamise kawade koostamine wõimalikult suurema tulu saamiseks, ilma et metsi sellega kurnataks. Iga metsandiku kohta koostatakse metsamajanduse kawa 10 aasta peale. Seni korraldamata 13 metskonda, üldpindlaga 152.452 ha, milles metsamaad umbes 108.000 ha, algmetsakorralduse tööd wiiakse lähemal ajal lõpule. Metsamajandamise kawad kinnitatakse metsandusnõukogu poolt.

Raiestiikkude metsandamiseks ja metsauuenduse teostamiseks lähema wiie aasta jooksul iga aasta metsastatakse lagendikke ja raiesmikke

istutamise teel umbes 2200 ha ja külwi teel umbes 4000 ha.

Hoitakse korras ja asutatakse taimeaedu ja puukoole umbes 30 ha pindalale, muretsetakse tööriistu metsa istutamiseks, külwiks jne. Metsandamisel eelistatakse nõutawamaid puuliike. Wõitünniwitsade saamiseks rajatakse wastawad istandused. Teostatakse hooldamisraideid noores metsas umbes 30.000 ha pindalal aastas. Jatkatakse walwetornide ehitamist ja tulekaitseribade rajamist ning wõitlust putukate ja seenehaiguste wastu. Liigniiskuse kõrwaldamiseks kaewatakse uusi kraawe aastas umbes 500 km ja seatakse korda wanu kraawe umbes 600 km. Metsateid seatakse korda aastas 100 km.

Metsakasutuse alal

wõetakse metsakasutuse normi kindlaksmääramisel aluseks metsade juurdekasw ja seisukord, raiekõpsede puistute tagawara, wanuseklasside wahekord ja teised metsamajanduse ja metsakorralduse nõuded. Aasta kasutusnorm määratakse kindlaks metsamajandamise kawaga. Mõõdapäästamata tarwiduse korral üle normi kasutamist lubatakse tingimusel, et järgmiste aastate kasutusi wastawalt wähendataks ja et raiumisele hiljemalt 5 aasta jooksul järgneks metsauuendus. Ülenormi kasutusi üksikutes metsaosades wõiwad lubada wabariigi walitsus kuni 10 a. kasuiusnormini, põllutööminister 5 a. kasutusnormini ja riigimetsade direktor 1 a. kasutusnormini.

Metsade ja metsamaterjalide müük teostatakse enampakkumisel. Metsamaterjalide hindade reguleerimisel ja määramisel peetakse silmas üldist majanduspoliitilist suunda, s. t. metsahinnad hoida sääraselt tasemel, mis ergutaks tarwitama siseriigi ehitustegewusel kodumaa tulekindlaid ehitusmaterjale ja kütteks turwast, hagu, kände ja teisi omamaa kütteaineid, et säilitada rohkem metsamaterjale eksportdiks, eriti aga tooraineteks eksporttööstusele.

Metsa ülestöötamise organiseerimisel püütakse järk-järgult wälja selleni, et kogu aasta kasutusnorm ülestöötataks riigi arwel.

Riigi metsatööstuse

ülesandeks jääb: riigimetsa otstarbekohane ja ratsionaalne ülestöötamine wastawalt metsamajapidamise ja metsaturu nõuetele; sisetarunõuete rahuldamine tarwilikkude metsamaterjalidega ja nende hindade reguleerimine; puud ümbertöötawate tööstuste warustamine toormaterjalidega, eelistades seejuures sääraseid elujõulisi eksporttööstusi, kus materjali wäärtuslikumateks tööstussaadusteks ümber töötatakse ja kes suutelised on nende eest maksma ajakohast turuhinda; metsamaterjalide osaline ümbertöötamine; metsamaterjalide müük wälisturule.

Oma ülesannete täitmisel

peab riigi metsatööstus täitma järgmisi nõudeid:

pidewalt arwestama turu mahtu ja nõudeid sortimentide ja materjalide wäärtuse suhtes, sellele wastawalt korraldama hindasid, pidama silmas üldmajanduspoliitilisi suunda, eriti aga metsakasutuse osa p. 5 ülesseatud eesmärke; panema erilist rõhku metsa otstarbekohasele ülestöötamisele ja materjalide ümbertöötamisele, wälja töötades wõimalikult rohkem ja kõrgema wäärtusega sortimente; aitama kaasa metsamajapidamise üldtaseme tõstmiseks, eriti aga metsaekspluateerimise wõimaluste parandamiseks metsatede ehitamisega, parwetusjõgede kordaseadmisega ja alamliste metsatööliste kohtade asutamisega; koos riigi maade ja metsade walitsusega korraldama metsa ümber- ja ülestöötamisel nõuetawa tehnilise personaali ettewalmistamist ja wäljaarendamist; ratstonaliseerima metsa ülestöötamise, wäljaweo ja ümbertöötamise wiise, tarwitusele wõttes kohasemaid tööriistu, masinaid ja muid abinõusid.

Lõpuks sisaldawad metsamajanduse põhijooned

ettepanekuid metsasaaduste ratsionaalsemaks kasutamiseks.

Need on järgmised:

Loobuda toormaterjalide ekspordist ja enam rõhku panna metsasaaduste ümbertöötamisele wäärtuslikuks eksportkaubaks, minnes metsasaaduste wääristamisel wõimalikult kaugeleulatuwa ümbertöötamise astmeni. Selleks kõlbulike materjalide tarwitamist sisetarul tuleb piirata, soodustades nende asendamist teiste ainetega, nagu tulekindlate ehitusmaterjalidega, turbaga, põlewkiwiga, hagudega jne.

Metsasaaduste ratsionaalsemaks kasutamiseks, ümbertöötamiseks ja wääristamiseks teostada järgmist:

1. asutada umbes 20.000 tonnilise aastatoodanguga sulfaattselluloosi tehas, kus leiaks ümbertöötamist männi peenemad sortimendid, samuti haab ja lühimõõduline okastarbepuu, mis praegu läheb kütteks;

2. arendada waikainete tööstust, et wähendada waigu saaduste, nagu kampoli, tärpentini, tõrwa jne. sissewedu;

3. arendada puudestillatsiooni tööstust;

4. arendada tisleri- ja puu-käsitööstust ning aidata kaasa nende saadustele turgude leidmiseks ja kindlustamiseks.

Muudatusi posti-telegraafi-telefoni wõrgus

Postiwalitsus on awanud u u s i t e l e f o n i k õ n e p u n k t e järgmistes kohtades: Tartumaal — Puurmani asundus, Selguse, Tartu rannasalong, Willakwere, Wäänikwere ja Kastmekoa, Wiljandimaal — Käsukonna ühiskauplus, Uue-Wõidu, Wana-Jalametsa, Wana-Wõidu wallamaja ja Wölli, Petserimaal — Koshelki, Harjumaal — Tallinn — Weizenbergi, Wambola ja Wastja, Wirumaal — Katela, Kellasaare 1., Küttejõu raudteejaam, Peeterristi ja Raja, Läänemaal — Lehtmetsa ja Piiwarootsi, Järwamaal — Kaalepi, Kõrrenurga ja Tammsaare, Pärnumaal — Anna. T e l e f o n i a g e n t u u r awati Tartumaal, Laewa postiagentuuri juures, mis asub wallamajas.

Uus p o s t i a g e n t u u r ühes telefonikõnepunktiga awati Läänemaal, Martna wallas, Suure-Rõude koorejaamas „Suure Rõude“ nimetuse all waha-, pakk-, lunaliste postisaadetiste ja posti jookswate arwete sissemaksu kaartide operatsioonidega, üksiku saadetise wäärtuse summa ülemmäärana 100 krooni.

Raudtee k a u b a- ja p a g a s i o p e r a t s i o o n i d awati Wiru-Jaagupi, Wärska ja Wõsu postkontorites.

Z. Sch. GOLDBERG
Jälgige „Põhjala“ kummikaupade
dekoratsioonivõistlust
Parfümeeria, kosmeetika ja kummikaubaäri
Z. SCH. GOLDBERG
Võidu tän. 6.
Võidu 6 Võidu 6
Tartus, Võidu t. 6

Toetage tuletõrjet!

Noormees Yuan

Pearl S. Buck' romaan

69

„Mis mõte on wõidelda niisuguste inimeste eest, inimeste eest, kes ei taha isegi wihata neid, kes neid rõhuwad — pisut raha lepitab kõik jälle —“

Ja siis ta jättis Yuani seisma ja pöördus sõnagi lausumata ühte pimedasse, kõrwalisse tänawasse.

Yuan seisis hetke ebakindlalt ja küsis, kas ta ei peaks wahest Mengile järgnema, et hoida teda tegemast mingit wihategu. Siiski ta soowis pöörduda tagasi oma tambrisse, sest oli seitsmenda päewa õhtu ja polnud wõimatu, et teda ootas wäike, piklik kiri. Ja nii ta jättis Mengi wihasena maha ja läks oma teed.

Wiimaks läheneſid aasta lõpupäewad, ja nüüd oli weel ainult wäga wähe päewi pühini, mil ta wõis Mei-lingi uuesti näha. Mis ta ka tegi, näis talle sel ajal ainult wahend selleks, et lühendada ootust, millal ta wabaneb. Ta töötas nii hästi kui see wõis, kuid isegi õpilastel polnud enam tema jaoks mingi tähtsust: ta ei hoolinud neist enam liiga palju, talle oli üksköik, kas nad õppisid wõi ei wõi mis nad õieti tegid. Ta läks warakult woodi, et kiirendada öö saabumist, ja ta tõusis aegsasti, et päew saabuks ja kaoks kiiremini. Ja siiski — waatamata kõigele, mis ta tegi, liikus aeg nii pikkamisi, nagu oleks kell pandnud seisma.

Kord ta külastas Mengi, ja nad leppisid kokku, et sõidawad koju ühe ja sama rongiga, sest seekord oli ka Mengil puhkus, ja kuigi ta alati ütles, ta olewat rewolutsionäär ega hooliwat sellest, kas ta oma isamaja enam kunagi näeb wõi ei, oli ta siiski rahutu neil päewil ja igatses innukalt seda muutust, mida ta ei suutnud saawutada, ja ta sõitis meelsasti koju, kuna tal parajasti polnud teha midagi paremat. Ta ei kõnelnud Yuaniga enam iialgi õhtust, mil ta toda waest meest lõi. Näis, nagu oleks ta unustanud selle, sest nüüd teda täitis uus wiha, wiha seepärast, et lihtrahwas oma trotsis ei tahtnud pühitseda suuri pühi neil päewil, mille oli määranud rewolutsioon. Inimesed nimelt olid harjunud kuu järgi seatud aastaga, ja nüüd need noored mehed tahtsid seada aasta päikese järgi nagu seda tehti kaugeis mais; ja rahwas oli ebaustlik, ning tänawail rippusid müürilehed käsuga, kõik pidawat pühitsema seda wälismaa uut-aastat; ja inimesed kogunesid seda üleskutset lugema, wõi kui nad ei osanud lugeda, siis kuulati kedagi, kes luges walitsuse käsu ette. Ja inimesed pomisesid kõikjal sääraseid sõnu: „Kuidas wõib aasta määrata nii?“ Ja kui me saadame kõõgijumala taewasse kuu aega warem, mis mõtleb siis taewas? „Taewas ei arwesta wälismaa päikest, seda wõime wanduda!“

Ja nii nad jäid jonnakaiks, ja naised ei tahtnud walmistada oma kooke ja peosööke ja mehed ei ostnud mingeid punaseid pabereid maalitud pealkirjadega, nagu sääraseid kleebitakse õnnetoojatena ustele.

Siis wihastasid uued walitsejad niisuguse trotsi pärast, ja nad lasksid ise kirjutada lööksõnu ja ütlusi, mitte wanu ja halpe ütlusi jumalaist, waid moodsaid rewolutsioonisõnu, ja nad lasksid need ütlused kleepida seinule ja ustele inimeste wastu tahtmist.

Kõigist neist asjust oli Meng täidetud neil päewil, kui Yuan tuli teda külastama; ja ta ütles oma jutustise lõpul kahjurõõmsalt:

„Ja nii need inimesed saawad õppust tahtes wõi tahtmata, ja wana ebausk aetakse neist wälja.“

Yuan aga ei wastanud midagi ega teadnud õieti, mis ta pidi ütlema, sest tema nägi asja kahest küljest.

Nende kahe päewa jooksul, mis Yuan pidi weel wiibima pealinnas, waatas ta ümber ja nägi tõepoolest kõikjal, et ustele olid kleebitud niisuguused uued lööksõnad. Kusagil ei waieldud neile wastu. Kõikjal waatasid mehed ja naised pealt, kuidas ustele kleebiti niisuguseid punaseid plakateid, ja nad waikisid.

Wõi siin ja seal naeris mõni mees weidi, wõi ta sülitas maha tolmu ja läks oma teed, nagu mõtleks ta mõtteid, millisei ta ei taha wäljendada. Kuid kõikjal töötasid mehed ja naised täpselt samuti nagu muidu, nagu poleks kogu aastal olnud ainustki pühapäewa. Kuigi kõik uksed olid pidulikult kaunistatud uue punasega, ei näinud tawalised inimesed nähtawasti midagi. Ei, nad tegid rõhutatud üksköiksusega oma igapäiset tööd. Ja Yuan pidi salaja naeratama, kuigi ta teadis, et Mengi wiha oli põhjendatud, ja kuigi ka tema, kui talle oleks öeldud seda, oleks wastanud, et rahwas peab kuulama sõna.

Yuan aga naeratas neil päewil üldse kergesti, iga pisiasja üle, sest tal oli tunne, et Mei-ling on muutunud ja soojem. Kuigi ta polnud wastanud ühelegi tema armastussõnale, pidi ta olema tema sõnu siiski lugenud, ja Yuan ei suutnud uskuda, et ta oli tema täiesti unustanud. Temale wähimasti oli see õnnelikem ja rõõmsaim uus-aasta elus, sest ta lootis endale palju.

Yuan alustas oma puhkust niisuguste ootustega, et isegi Mengi wihapahwatused ei suutnud seda tumestada, kuigi Meng peaaegu kogu sõiduaja Yuaniga riidles. Sest Meng oli endamisi nii rahuolematu, et miski ei walmistanud talle rõõmu, ja raudteewagunis ta sattus otsekohe wastuollu ühe rikka mehega, kes laotas laiali oma nahkkasuka, nii et ta tarwitas kaks korda niipalju ruumi kui ta seda tohtis, kuna üks lihtsam mees pidi seisma; ja siis waldas Mengi weelgi suurem wiha lihtsa mehe wastu seepärast, et tema seda sallis. Lõpuks ei suutnud Yuan naeratamast hoiduda, ja ta ütles naljatades:

„Midagi ei taha sulle sobida, Meng. Rikkad seepärast, et nad on rikkad, ja waesed oma wiletsuse ja puuduse pärast.“

Ent Mengi meel oli sõlwunud liiga sügawasti selks, et ta oleks wõinud taluda nalju. Ta pöördus wihaselt Yuani poole ja ütles tasa ja äritatult:

„Jah, ja sina oled niisugune nagu alati, sina talud rahulikult kõik, — sina oled leigeim hing, keda olen üldse kunagi kohanud, — sina ei suudaks olla iialgi tõeline rewolutsionäär!“

Nähes Mengi erutust, pidi Yuan taas tõsinema. Ta ei wastanud, sest kõik inimesed wahtisid Mengi otsa, ja kuigi ta oli kõnelnud nii tasa, et tema sõnu wõis waewu kuulda, oli tema nägu siiski nii wihane ja tema pilk mustade, kokku tõmmatud kulmude all nii lööskaw, et igaüks tundis hirmu säärase mehe eest, seda enam et ta kandis püstolit wöö wahel... seepärast jäi Yuan waikides istuma.

Ent selles waikuses ta pidi märkama, et Meng kõneles tõtt, ja ta oli weidi sõlwunud, kuigi ta teadis, et Meng oli wihane mingil salapõhjusel ja mitte tema peale.

Nii istus Yuan wähe aega rahulikult, kuni rong läbis orge, põlde ja metsi, ja Yuan hakkas mõtlema järele ja endalt küsima, mis ta on, ja mida ta kõige rohkem soowib.

Muidugi ta polnud mingi suur rewolutsionäär, ega wõinud seda tialgi olla, sest ta ei suutnud pidada nii kaua wiha nagu Meng. Ei, ta wõis wihastada ainult wähe aega ja põlata hetke jooksul, kuid mitte kauem. Mis ta soowis tõepoolest, oli rahu, et ta wõiks teha oma tööd. Ja töö, mis ta tegi meelsaimini, oli tema praegune töö. Parimad tunnid olid nood, mil ta töötas oma õpilastega — wäljaarwatud hetked, mil ta kirjutas oma armsamale...

Läbi selle unelma tungis põlglikult Mengi hääl:

„Millest sa mõtled nüüd, Yuan? Sa istud siin ja naeratad kogu aja nagu mõni edew poiss, kellele ootamatult suhkrutükk suhu pistetud.“

Nüüd wõis Yuan ainult häbistatult naerda, ja kiruda kuumust, mis tulwas talle põski, sest Meng polnud sääraseid, kellele ta oleks wõinud öelda sääraseid mõtteid, millisei ta nüüd mõtles.

Ja siiski —milline kohtumine wõib olla iial nii magus nagu teda oodatakse? Kui Yuan oli jõudnud sel õhtul koju, hüppas ta astmeist üles ja jooksis majja. Kuid jällegi wõttis teda wastu ainult waikus, ja hetke pärast astus sisse naisteenija, kes teda terwitas ja talle ütles:

„Minu käskijanna teatab, et sa tulekſid wiibimata oma wanema lellepoja majja, sest seal on perekonnapidustus ühe noorhärra auks, kes oli wälismaal ja nüüd on saabunud tagasi koju. Sind oodatakse seal.“

Tähtsam weel kui teade, et Sheng oli saabunud koju, oli Yuanile see, kas Mei-ling wiibis daami kaasas wõi ei. Kuid nii wäga kui ta ka ihkas seda teada, ei julgenud ta seda siiski küsida teenijatüdrukult, sest keegi pole nii kiiresti walmis kõnelema mehest ja naisest, kui teenija. Ta pidi seepärast manitsema oma südame rahule, kuni ta oma lelle majas wõis isiklikult weenduda, kas Mei-ling oli seal wõi ei.

Selle nelja päewa jooksul Yuan oli unistanud, kuidas toimub tema esimene kohtumine Mei-lingiga, ja ikka ta oli unistanud, et ta näeb teda üksi. Nagu mingi wõlu läbi nad kohtusid üksi, niipea kui ta uksest sisse astus. Kuidagi see pidi olema nii. Ent neiu polnud kodu, ja isegi, kui ta oli lelle majas, ei wõinud Yuan loota, et ta näeb teda üksi, ja ta ei tohtinud perekonna pilkude ees kohelda teda teisiti kui jahedalt ja wiisakalt. Ja nii see tuli. Ta läks oma lellepoja majja ja astus suurde saali, mis oli täis rikkalikke wälismaa kaunistusi ja tugitoole, ja seal ta leidis nad kõik. Meng oli jõudnud enne Yuani ja teda oli parajasti terwitatud.

(Järgneb.)

Tartu näituslinn ootab waatajaid

Algas põllumajanduse ja tööstuse suurparaad

Peaministri asetäitja awas näituse

Tartu näitus awati täna lõunaajal, kella 1 paiku riigiwanema esindaja peaministri a.-t. Kaarel Eenpalu poolt. Lõunase rongiga saabunud peaministril olid saamas wastas Tartu linnapea A. Tõnisson, kaitseväe, politsei, maawalitsuse, ülikooli, kohtu ja Põllumeeste Seltsi esindajad.

Jaam oli lipuehtes ja rohelisega kaunistatud. Tee, mida mööda peaminister sõitis näituswäljale, oli palistatud kooliõpilaste ja äppurmalewkonna malewlaste spaleeridega. Proua Pärlin andis jaamas härra peaministrile üle lilli.

Raudteejaamast sõiduti kohe näituseväljale, kus külalisi wärawal wõtsid wastu E. Põllumeeste Seltsi esimees O. Pärlin direktor Kanarikuga.

Samal ajal heisati lipud. Läbi standidest ja gaididest moodustatud spaleeri sammusid külalised õnnetooli juurde aukohtadele.

Waatamata pilwisele ilmale, kust iga silmapilk ähwardasid wihmahood, oli näituseväljale awamiseks kogunenud üsna rohkesti rahwast. Wäljapanekute ülessseadmisega oldi kõikjal lõpule jõutud ja näituseväli wõtnud pidulikku ilme.

Awasõnad ja tervituse peaministrile ütles TEPS esimees O. Pärlin.

Tervitan Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi nimel härra peaministrit näituse külalisena. Täna saab 60 aastat täis, kui Eesti Põllumeeste Selts Tartus korraldas oma esimese näituse. Seda ei saadud mitte korraldada Tartus, waid Otepääl.

Tartus walitses tol ajal „Ausstellungite" waim ja siin polnud ruumi Eesti näitusele. 1887. a. peeti siin esimene Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi näitus, kuid mitte weel omal näituswäljal, mille saime alles 1901. a. Kolm aastat tagasi suurendasime seda weelgi ja see kipub ka nüüd meile jääma kitsaks.

Tänawuste wäljapanekute reas paistab ertti silma ülikooli põllumajandusteaduskonna wäljapanek, samuti härra peaministri poolt algatatud kodukaunistamise aktsiooni puhul näitusel korraldatud wäljapanekud. Kuigi kestew wihm on püüdnud tööd takistada, oleme siiski kõigest õnnelikult üle saanud. Palun härra peaministrit näitus awada.

Selle järele astub kiduawalduste saatel õnetooli peaministri a. t. K. Eenpalu, kes näitust awades, tervitab Põllumeeste Seltsi ja näituse korraldajaid ning soowib neile rohkesti õnne näituse heaks kordamineks ning kriipsutab alla käesoleva näituse pidulikust, kuna tänawu on möödunud 60 aastat esimesest eesti näituse korraldamisest. Toimetusetöö lõpul jätkus peaministri a. t. tervituskõne.

Näituse awamispäewal oli linn wõtnud piduliku riie, kõik majad olid lipuehtes ja tänawatel oli märgata tawalisest rohkem liikumist.

Ohtupoolikul peaminister koos teiste külalistega sõidab Wahile, kus kell 4 on nähtud maawalitsuse korraldusel ette lõuna ja Wahi koolidega tutwumine. Ohtusöök toimub kl. 9 Tartus linnawalitsuse korraldusel. Peaministri a.-t. K. Eenpalu lahkub Tartust täna öösse rongiga.

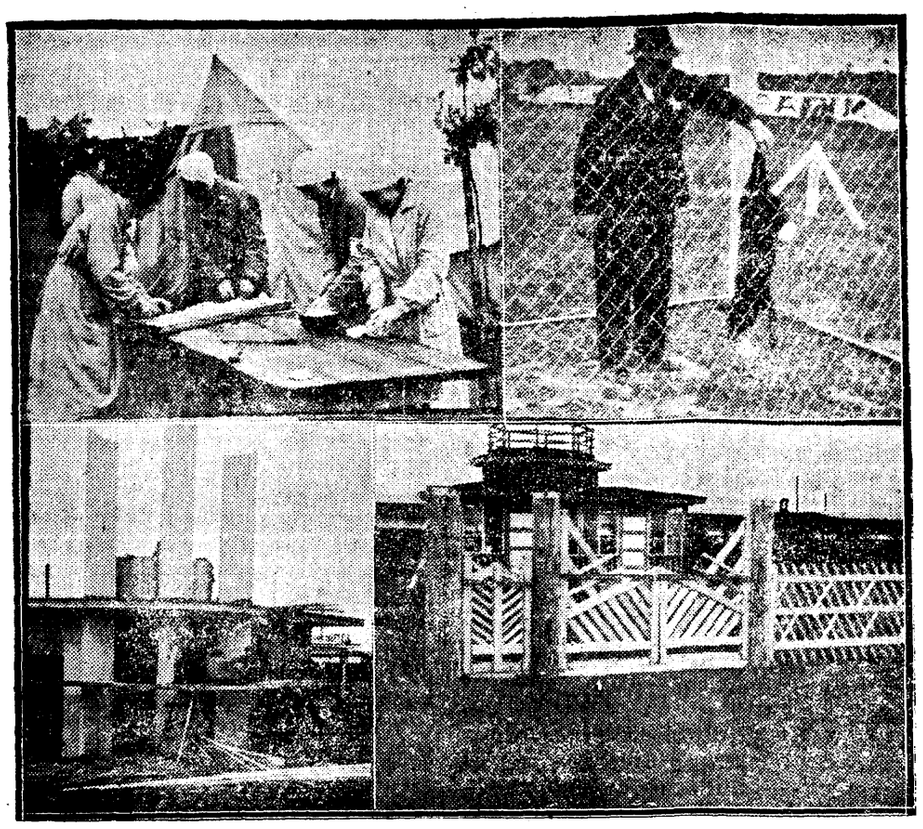

Üleweal wasakul: naiskodukaitse liikmed ettewalmistustööde tegemisel massitoitlustamiseks. Paremal: Tartu Eksporttapamajade höberebaste kaswatuse juhataja Kiilaspea noore höberebasega. All wasakul: „Kawe" wäljapanekute pawiljoni juures tehakse wiimaseid korraldus- ja wärwimistöid. „Kawe" poolt püstitati näituseplatsile uus nägus pawiljon. Paremal: eeskujulik õuewärav.

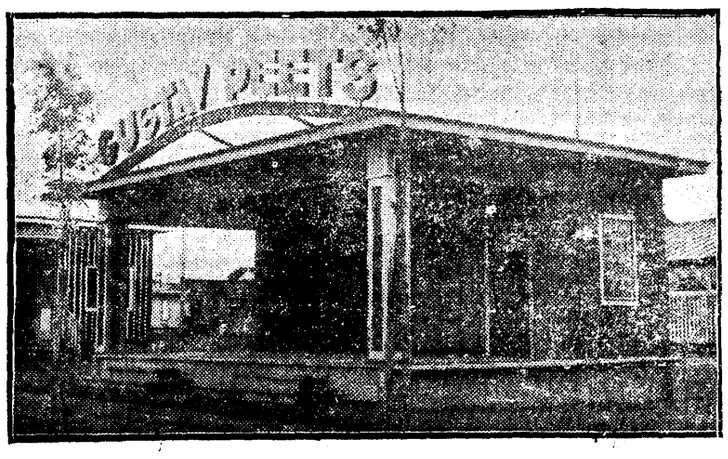

G. Peetsi masinawabriku uus pawiljon

Näituse kaswa laupäewal

Homme, laupäewal näitus on awatud kella 8-st hommikul kuni kella 12-ne öösel.

Mis puutub näituse päewakawasse, siis kella 8—1 toimub auhindamise lõpulewiimine; kella 11—2 muusika; kella 12,30—3,30 seletuste andmine näituse kõigis osakondades; kella 3.30—4.30 masinad käimas; kella 3.30—4.30 weiste ja sigade wäljatoomine ja seletuste andmine; kell 5.30 jõuab näitusplatsile „Eesti Nädala" karnewal-rongkäik, mil toimub ka „Eesti nädala pidulik awamine majandusminister K. Selteri poolt.

„Eesti nädala" awamisharwas on ka mitmesuguseid muusikalisi ettekandeid. Peale „Eesti nädala" awamist on kella 7—8 jällegi masinad käimas, kella 10—12 muusika ja samal ajal ka seletuste andmine kõigis näituse osakondades.

„Eesti Nädala" kawa laup., 5. sept.

Kell 4 p. l. propaganda-karnewal, rongkäigust osawõtjad kogunewad Henningi platsile.

Kell ¼5 p. l. propaganda-karnewal-rongkäik alustab liikumist ja liigub läbi Narwa, Wene, Laia, Rüütli, Wõidu, Riia, Kindral Põdra, Julius Kuperjanowi, Kastani ja Näituse tänawa näituseplatsile.

Kell ¼6 rongkäik jõuab näituseplatsile.

Kell ½6 pidulik „Eesti Nädala" awaaktus: awamäng orkestrilt, awasõnad Kodumaa Saaduste Propaganda Keskkorralduse esimees J. Piirojalt, awaköne majandusminister K. Selterilt, laulukoori ettekandeid, orkestri ettekandeid ja lõppsõna.

Kell 7 õht. rongkäik alustab tagasitulekut.

Kell 8—8.25 raadioköne, toimetaja A. Peel: „Tarwitaja nõudeid tänapäewal".

Milline on launeim waateaken

Tartlaste huwi äriwaateakende dekoratsiooni wõistluste wastu kaswab

Täna esimene hääletuskupong

Huwi Eesti Nädala puhul korraldatawa waateakende wõistluse wastu kaswab järjest. Milline on launeim waateaken, see on küsimus, mida kõikjal arutatakse. Ohtuti on wõistlusest osawõtwate äride waateakende ees inimeste grupid, kes omawahel waidlewad ning akna dekoratsioone arwustawad.

Äriwaateakende dekoratsiooni hindamine

„Postimehe" lugejaskonna poolt

toimub wastawate hääletuskupongidega, mis ilmuwad „Postimehes" äriwaateakende dekoratsiooni wõistluse ajal.

Et kergendada wäljaspool Tartut asuwatel lugejatel hääletusest osawõttu, pole tänawu nagu waremalt tarwis koguda kolm kupongi ja saata need ära korraga. „Postimehe" lugejaskonnale määratud

preemiate jagamisest wõtab osa iga kupong üksikult,

kusjuures 3 kupongi annawad 3 preemia saamise wõimaluse.

Hääletuskupongid tulewad lasta E. K.-ü. „Postimehe" raamatukpl. (Suurturg 16) selleks ülessoatud kinnipitseeritud kasti 4. kuni 8. septembrini wõi saata postiga „Postimehe" talitusele märgusõna „Äriwaateakende wõistlus" all. Kast awatakse wõistluse lõpul komisjoni poolt, kes koosneb päewaleht „Postimehe" lugejaskonna, äride ja E. K.-ü. „Postimehe" esindajatest.

Tänasest lehest lugejad leiawad juba

esimese hääletuskupongi.

Järgmised kupongid ilmuwad pühap. ja esmaspäewal. Hääletusest osawõtnud „Postimehe" lugejatele jagatakse wälja üle 100 wäärtusliku preemia. Nende hulgas mitu siidkleiti, suitsusink, õlut, paberosse, shokolaadi jne.

Peawõit tuli loosirattast wälja

Wõite tänasel loosimisel

Täna jätkus 2. klassiloterii loosimine. Eile loosirattast wälja tulnud suurtele wõitudele järgnes täna weel kaks suurt wõitu. Järel on weel ½ milj. ja muidugi ka wiimase päewa suurem wõidupreemia — 6 milj. senti.

Täna tuli loosirattast wälja praeguse loosimise suurem wõit — 40.000 kr., mis langes piletile nr. 20.030 roheline. Nagu selgub, on wõidupilet müüdud kaitseliidu Tallinna malewa kaudu, nii et selle suure wõidu omanikku wõib wististi otsida Tallinnast.

Teine suur wõit oli 15.000 krooni, mis langes piletile nr. 20.243 roheline. Pilet oli keskmüügikohast saadetud müügiks postiwalitsusele ja sealt saadetud edasi Tamsalu postkontorile müügiks.

Peale nende suurte wõitude tuli loosirattast kuni toimetuse töö lõpuni weel wälja 4 wõitu à 500 kr., mis langesid piletitele: nr. nr. 848 kollane (müüdud E. Pangas Tall.), 15.878 kollane (postiwal. kaudu), 21.483 sinine (Rakw. ü. panga kaudu) ja 3186 sinine (Warstu ü.-p. Wõrum.).

Wõidud à 100 kr. langesid: pil. nr. nr. 5118 punane, 10.891 sinine, 15.055 sinine, 17.114 punane, 18.328 roheline, 23.868 kollane, 29.176 punane, 30.509 roheline, 30.611 kollane ja 42.153 punane, seega kokku 10 wõitu.

Teised wõidud täna olid wäiksemad. Suurte wõitude wälja tuleku tõttu on huwi järgmiste päewade loosimiste wastu kindlasti wähem, kuna peahuwi muidugi koondub wiimasele päewale, mil mängus 6 milj. senti pluss päewa suurem wõit.

Eile hommikul selgus, et wiimase klassiloterii loosimisel on Tõrwa langenud 10.000 kroonine wõit. Wõitjaks osutus Löwe walla Salu talu omanik Hendrik Arak, 55 a. wana, abielus. Pileti oli ta omandanud üksikpiletina Helme Ühispanga kaudu, kes ka õnnelikule wõitjale wiis õnnesõnumi. H. Arak kawatseb tarwitada wõidetud summa talu korraldamiseks, mille peale temal on tehtud paari tuhande kroonine wõlg.

Weel neljapäewaseid wõite

Neljapäewal lõppes klassiloterii loosimine umbes kella 2 paiku. Hommikupoolsetele suurtele wõitudele järgnes hiljem ainult wäiksemaid, suurematele nende seas olid sajakroonised wõidud. Lisaks meie neljapäewases lehes toodud numbritele wõitsid neljapäewal sada krooni weel järgmised piletid: 11.509 — punane, 18.020 — roheline, 26.780 — punane, 33.939—kollane, 39.163 kollane.

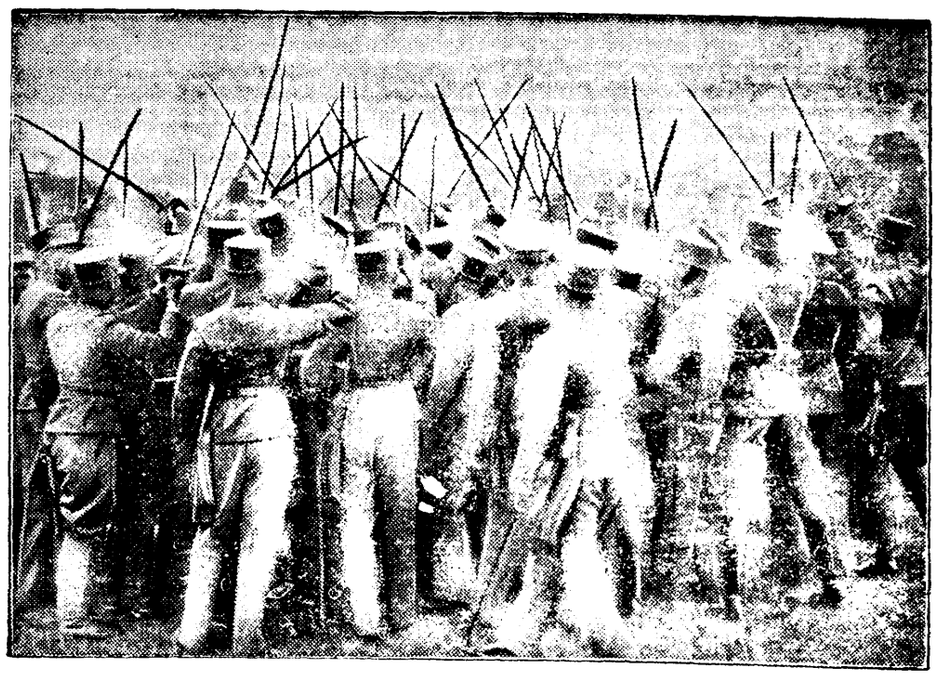

Pidulik leitnantide inspitseerimine Wiimis

Wiimi Neustadtis korraldati liidukantsler dr. Schuschniggi ja teiste walitsusliikmete juuresolekul pidulik leitnantide ülewaatus. Truudusewannet isamaale kinnitasid ohwitserid möökade kokkulöömisega.

Asutatakse rohkesti weeühinguid

Järwamaal rohkearwuliselt leiduwate soistunud ja kõrge põhjawee seisu all kannatawate heina-, karja- ja isegi põllumaade tõttu on hädawajalikuks tarwiduseks kujunenud magistraalkraawide kaewamine ja jõgede süwendamine-õgwendamine weeühingute kaudu. Kuni käesolewa aasta 1. aprillini on Järwamaal weeühinguid ellu kutsutud arwult 21, neist esimesed 5 weeühingut 1929. a. Kuid käesolewal aastal on kindlakujuliselt asutada otsustatud weelgi 6 weeühingut, neist üksi 4 weeühingut Põhja-Järwamaale.

Järwamaa wäljaweo hobuste tähtsamaks turuks

Wäljaweo hobuste kokkuostmise alal on Järwamaa Wiru- ja Harjumaa kõrwal tähtsamaks turuks kujunenud. Üksi möödunud aastal on wäljaweoks ostetud hobuseid Järwamaalt 108 hobust, kelle eest saadud üldsummas 5.400.000 senti. Need ostetud hobused on päritoluga Särewere, Wäätsa, Lehtse ja Ambla waldadest ning on kuulunud pea eranditult ardenni tõugu. Käesolewal aastal on hobusekaswatus weelgi suurenenud ja ühtlasi ka hobuste wäljawedu suurenenud. Edaspidi on loota weelgi hobuste wäljaweo suurenemist.

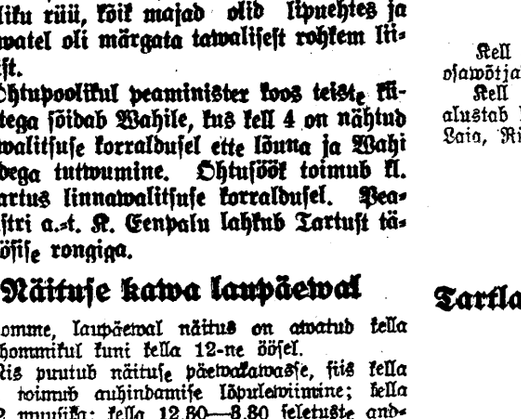

EMALE JA LASTELE
mõlemaile rõõmuks on
„NAPOLEON"
KÜPSISED SUKRUPUUDRIS

See Ginovker'i uudissaadus saab Teile peenimaks naudinguks, mida oskate kujutella, sest «NAPOLEON» küpsiste koostis oma või- ja munadesisaldavusega on õnnestunum, mida meie käitis on leiutanud aastate kestes

KERGED • RAMMUSAD • MAITSWAD
KAETUD SUHKRUPUUDRIGA

„NAPOLEON"
KÜPSISED

GINOVKER & KO

Irun langenud

Walitsusewäed põgenesid Prantsusmaale. — 1500 mässajat ründab Behobiat.

Hendayest, 4. sept. (DNB). Reede hommikul kell 7 langes Irun kindral Mola wägede kätte. Kasutades udust ilma, walitsuswastaste wäeosad tormasid ootamatult wälja ajutistest kaewikutest 800 m linnast ja pärast lühikest tulistamist kuulipildujatest ja püssidest sundisid wastased taganema. Walitsuse wäeosad põgenesid paanikas üle rahwuswahelise silla Hendaye lähedal Prantsuse territooriumile.

Walitsuswastased wäeosad okupeerisid osa Irunist. Mõned miilitsawäed awaldawad weel wastupanu. Elanikud põgenewad. Walitsuswastaste wäed tungisid edasi piki teed Irunist ja San Marcialist wahel, haarates Behobia. Seda alewit, mis on ümber piiratud walitsuswastaste poolt, tulistatakse edasi. Osa alewist on juba walitsuswastaste käes.

Mässulised kindralid ei ole fašhistid

„Evening Standardi" teatel praegu Londonis wiibiw Hispaania end. Londoni saadik markii Merry del Val on wolitatud kindralite Cabanellase, Franco ja Mola poolt kinnitama, et ühtki Hispaania territooriumi osa ei mandril, ega üle-mere maade pole lubatud ega pakutud ühelegi wälisriigile. Lehe teatel markii Merry del Val olewat ka seletanud, et ükski neist kindralitest ei ole fašhist, ja et ka praegune ajutine Burgose walitsus ei ole fašhistlik walitsus.

Walitsuswäed tarwitawad gaasi

„Frente Popularile" teatatakse Sarinast, et walitsuswägede pealetungil Huescale walitsuswastased wõtsid tarwitusele lämmatawaid gaase. Pealetungil walitsuswäed sundisid linna kaitsj. taanduma, kusjuures lahing kestis edasi uulitsatel.

Oviedost teatatakse, et walitsuse lennukilt wisati linna lendlehti, milles kutsutakse walitsuswastaseid sõdureid wastu hakkama oma juhtidele. Üleskutse lõpeb hüüdega: „Wabariigi sõdurid, tõstke mässu! Elagu Hispaania".

Itaalia jätkub lennukete saatmist

Prantsuse walitsusele saabus Madridi walitsuselt teadaanne, mis esitatakse ka teistele suurriikidele, ja milles kinnitatakse, et Vigosse on saabunud 24 Itaalia päritoluga lennukit.

Tapeti itaallane

Mussolini wastab sõuga?

Roomast, 3. sept. Sõnum ühe Itaalia kodaniku tapmisest kolmapäewal Barcelonas tekitas Itaalia awalikus arwamises suurt ärewust. Seni oli Hispaania kodusõjas üldse surma saanud 6 itaallast. Kolmapäewane ohwer oli keegi metallitööline. Kuuldub, et Itaalia merejõude Barcelona wetes suurendatakse.

Saksa-Balti mittekallaletungileping

Berliini ettepanek Leedule. — Eesti ja Läti kutsutakse ühinema

Kaunasest, 3. sept. (Havas). Kuuldub, et Saksa walitsus on pöördunud Leedu walitsuse poole ettepanekuga mittekallaletungi lepingu sõlmimiseks, millega wõiksid ühineda ka teised Balti riigid. Leedu walitsus, kes ei olnud tahtnud üksi mingit kohustust kanda, olewat wastanud, et ta tahab enne nõu pidada teiste liitlastega. See leping olewatki olnud arutusaineks hiljutisel kolme Balti riigi wälisministrite kohtamisel Lätis. Paistab, et kõik kolm riiki — Leedu, Läti ja Eesti — on jõudnud täielikule kokkuleppele selles asjas. Järelikult on oodata uusi poliitilisi kõnelusi Saksa walitsuse ja Balti riikide wahel.

Nagu kuuleme, ei ole Eestil mingisuguseid teateid Saksa poolt Leedu walitsusele esitatud ettepaneku üle mittekallaletungi lepingu sõlmimiseks. Järelikult ei wõinud see küsimus arutusel olla ka Balti riikide wälisministrite wiimasel kokkusaamisel.

Läbi Prantsusmaa ja Itaalia Sitsiiliasse

Eesti kunstnik Sitsiilia kirikuid ilustamas

Kunstnik E. Hallopi õppereis, millest meie eilses lehes teatasime, jatkus Oxfordist Londoni, maailmariigi pealinna

keerises wiletsa inglisteelega ei ole alul just mugaw olnud, kuid saanud kaardi ning leidnud juba üles Briti esperanto ühingu, olid ka esimesed raskused wõidetud. Briti maailmariigi pealinnas ütelis E. Hallop nädalapäewad, tutwudes päewal muuseumidega ning õhtul pidades loengud esperantistedele. Edasi wiis reisitee juba.

üle kaanalt Pariisi,

kus wastuwõtjateks olid ka esperantistid. Loengutels olid ajad juba ette määratud jne. Eriliist wastutulekut on osutanud kunstnikule Sorbonne'i esperantistide ühingu tegelane prof. Phillipet, kes ka ise on Eestis wiibinud ning on suur Eesti sõber. Tema kaudu wõimaldus olla E. Hallopil ka esperanto lektoriks ühele õppegrupile, millest muuseas wõttis osa tuntud stratosfäärilenduri Piccardi wend. Teisi õpilasi on olnud grupis arhitekte, arste jne. Pariisis wiibis kunstnik oma

muusa teenistuses, esperantot õpetades ja ka loenguid pidades 2 kuud. Esialgu oli kawatsus olnud Pariisist edasi minna Hispaaniasse, kuna aga wiisa ootamine läks pikale, siis oli weedelnud

reis Itaaliasse.

Itaalias oli esimeseks peatuseks Torino. Muuhulgas on seal sattunud E. Hallop ühendusse kohaliku raudteelaste esperantistide ühinguga, kes on awaldanud soowi külastäiguks Eestisse ja sidemete loomiseks eesti raudteelastega. Itaalia raudteelaste soowi on andnudki E. Hallop siinsetele wastatwatele asutistele teada.

Torinost 10 päewa pileti Rooma sõiduks muretsenud, jätkus reis „Igawese linna" poole wahepealsete peatustega Genuas, Pisas jne. Kuna aeg Roomas nii kiirelt möödus, et pileti pikendamiseegi ununes ja muidu raha lõpukorrale kulus, tuli leida uut nõu. E. Hallop ostnud jalgratta ning siirdus koguni Napoli. Kogu aja oli kunstnik õppimise ja waatluste kõrwal ka tööd teinud. Muude hulgas kokku puutunud ka meie Rooma ja Napoli aukonsulitega, kes wäga külalislahked olnud ja omandasid kunstnikult kaasaolewaid maale Eestist. Jaanuar osutus põhjamaalasele Itaalias soojaks suweks. Pikemalt peatus E. Hallop

omapärasel Sitsiilial,

kus ta sai enda teha mitmeid töid kirikutes. Muuseas restaureeris ta ühe altari maali, tegi ühe laemaali Püha Barbarusest jne. Tegutses E. Hallop Sitsiilias oleku ajal peamiselt ajaloolise Paestumi läheduses Ogilastros, Rutinos ja Salernos. Kiriku töode kõrwal oli tal aga wõimalusi teha töid mitmele muule filmapaltwale isikule, arstidele jne.

Majanduslikult läks kunstnik nüüd nõu olemisega tõesti rahuga jääda.

Tulewal suwel kawatseb E. Hallop tagasi sõita, sest ta loodab ehitusel olnud kirikutes sisemaale enda teha saada.

Põhjamaalasele on waid suwi raskelt talutaw — liialt kuum, tuuletu. Hinnad ja elamine on aga Itaalias meie rahaga wõrreldes ärmiselt kallid.

Nagu juba eelpool nimetatud, sooritas E. Hallop

— tagasisõidu kodumaale jalgrattal

üle Wiini, kus ta osa wõttis esperantistide kongressist augusti kuul. Teel Wiini tutwus ta kuulsate Itaalia lääne kunstilinnade Ratwenna, Weneetsia j. t. ja sõitis siis üle Alpide. Muidugi tuli üles jalgratast kõrwal ajada, kuid selle wastu mägestikust allasõit läks seda ladusamalt. Tagasiteekonnal, milline kestis Wiinist Tartu 2½ nädalat, läbistas E. Hallop Praha, Poolas ajaloolise Kraakowi, Warssawi, Bjelostoki, Grodno ja Wilno. Lätis on teed olnud jalgratturilegi tohutult halwad. Tahtmata on tulnud Hopes kaks päewa oodata jalgratta eest Minskis sissemaksetud kautsjoni, mis weelgi on halwendanud kunstniku muljeid Lätist.

Muuhulgas olewat praegu Itaalias

filmatorkawalt arenenud saksa waimustus.

Kõikjal wõib kohata saksa turiste, igasuguseid wanderselle, kes ei tagane kerjamisest. Kuid neile osutatakse suurt wastutulekut. Linnapead olewat kohustatud farnastele külalistele muretsema öökorteri ja ühekordselt ka toidu. Samuti olewat palju farnaseid turiste Austriast.

Itaalias wiibimise kestel on E. Hallop enamwähem ka itaalia keele selgeks õppinud, nõnda et järgmine matk Itaaliasse läheb muidugi ladusamalt. Jalgrattalegi on weel Itaalia plommid külge jäetud; siis tagasisõidul ei tule tollikulusid.

„Wäljakutse maailmale"

„Times" Saksa sõjajõudude suurendamisest.

„The Times" awaldab oma Pariisi kirjasaatja julest kirjutise, milles öeldakse:

Hitleri otsusele kahekordistada sõjawäe teenistuse kestwust osutawad prantslased eriti suurt tähtsust. Kuid Prantsusmaal ei ole märgata suurt ärewust, mis jageli wähemtähtsatele sündmustele järgnes. Saadakse aru, et Hitleri samu nõuab selget ja külmawerelist järelemõtlemist. Prantslased leiawad selles uuesti kinnitust, et just „Mein Kampf" ja mitte „rahu kawa" on Saksa wälispoliitika aluseks.

Saksamaa sammu otsekoheseks järelduseks on selle läbiarutamine sõjawäelisest seisukohast, milline protsess ongi alanud. Prantsusmaa peaminister Blum wõttis wastu Gamelini, kellega tal oli pikem nõupidamine. On igatahes kindel, et wõetakse kaalumisele kaitsejõudude tugewdamise ja arendamise küsimus. M. Léon Archimbaud, Prantsuse parlamendi sõjawäelise sektsiooni liige, tänapäewa parima Saksa õhujõudude eksperdi arwates Saksa sõjawägi ulatuwat 900.000 mehele — sõjawäeteenistuse kestwuse pikendamine suurendawat aga seda arwu 1.200.000-le. Edasi kindral Hirschaueri, tuntud eruohwitser ja Moselli senaator, arwates wõimaldawat Saksa samm sõda alata ilma mobilisatsioonita.

Prantsusmaa sõjajõudude arw ulatab 650.000 mehele, kaasa arwatud ka pärismaalaste wäeosad. Prantsusmaa sõjajõudude moderniseerimine ja mehhaniseerimine areneb wäga aeglaselt ja praegusel hetkel on üheks tähtsamaks sammuks selle protsessi kiirendamine.

Igal juhul ei tohiks kedagi üllatada, kui Prantsusmaal sõjawäeteenistusaega pikendatakse kahelt aastalt kolmele. Rahwuswahelisest seisukohast lähtudes pakub erilist huwi küsimus, kuidas reageerib Briti Saksamaa sammule. Euroopa jaguminę kahte leeri, kommunismi ja kommunismi wastaseks, on liigagi selge, et seda Inglismaal ei märgata. Inglismaal on küll wähem põhjust kartuseks Saksa sõjajõudude tugewdamise suhtes, kuid ka siin saadakse aru selle sammu tähtsusest.

Kokkuwõttes wõib öelda, et Saksamaa, tegutsedes „Mein Kampfi" põhimõtete järgi, langetas wäljakutse kogu maailmale, ja et selle sammule järgnewalt wõib Saksamaalt weelgi üllatusi loota.

Wagunipuhastaja jäi rongi alla

Reede hommikul kell 7. 50 jäi Narwa jaamas 4. teel manööwriweduri alla ja sai silmapilkset surma wagunipuhastaja Joosep Sagrak, 41 a. wana. Allajäämine sündis arwatawasti mehe ettewaatamatuse tõttu. Allajäänut jäid leinama abikaasa ja 3 alaealist last.

Rahutusi Prantsuse armees

„Internatsionaal" wõimust wõtmas.

Pariisist, 3. sept. **„Echo de Paris" teatab, et nekrutid, kes olid teel Pariisist idapiirile, lahkusid Bar-le-Duc'ist oma rühma juurest internatsionaali lauldes. Jaamaülema korralduselе, lahkuda raudtee tammilt, sõdurid wastasid häbemata sõimuga. Koloniaalrügemendi wäeosa, kes oli nekruteid saatmas, püüdis ka laulda internatsionaali. Alles pärast teiste wäeosade kohalejõudmist Bar-le-Duc'i garnisonis suudeti rahu jalule seada.**

Suurlahing Palestiinas

Jeruusalemmast, 4. sept. (Reuter). Tulkaremi läheduses puhkes Inglise wägede ja araablaste wahel lahing, mida loetakse kõige tõsisemaks rahutuste algusest saadik.

Eesti purjekas hukkus Rootsi rannal

Neljapäewal saabus teade Eesti purjeka „Arne" hukkumise kohta Rootsi rannal Baldersgrundi madalikul, Stokholmi põhja pool.

Eesti wetes eile ega täna öösel õnnetusi ei olnud, kuigi walitses merel tugew torm ja tuule kiirus oli 7—8 palli. Täna hommikul torm waibus ja tuule kiirus oli ainult 4 palli.

Rahukongress awati

Riigid alustagu wahetalitust.

Brüsselist, 4. sept. (Reuter). 3000 delegaadi osawõtul, kes esindasid 40 riiki, awati siin Maailma Rahu Kongress. Kongress otsustas paluda Hispaania erapooletuselepinguga ühinenud walitsuji, et nad alustaksid Hispaania kodusõjas wahetalitust.

Suwi andis Pärnule 400.000 krooni

Rootslased jätsid Pärnu ümmarguselt 210.600 krooni.

Registreeritud suwitajaist (4675) sai Pärnu suwitusmaksu ümmarguselt üle 5000 krooni. Kui arwestada registreeritud suwitajate arwule juurde „suwitusjänesed", nädalalõpu weetjad, turistid jne., siis wõib ütelda, et suwe jooksul käis Pärnus 20.000 inimese ümber.

Pankade andmeil wahetasid Pärnus suwitanud rootslased Rootsi kroone ümmarguselt 133.000 Eesti kr. wäärtuses. Loomulik, et see raha kulutati Pärnus. Ümmarguselt kolmandik rootslasi wahetasid raha aga Tallinnas ja ka Rootsis, ning wastawate arwestuste põhjal wõib ütelda, et need, jõukamad nimelt, kulutasid Pärnus ümmarguselt 80.000 kr. Nii wõib ütelda, et rootslased kulutasid tänawu Pärnus 210.000 krooni ümber.

Kui arwestada, et kodumaa suwitajaist kulutas igaüks 50 kr., siis teeb see 2.200 registreeritud suwitaja kohta 110.000 krooni. Edasi arwestades wõime ütelda, et nädalalõpu weetjad, turistid jne. kulutasid igaüks 5 krooni. 16.000 inimeselt teeb see 80.000 krooni.

Riigi tulud laekuwad korralikult

Majandusministeeriumis täna walminud kokkuwõttest selgub, et augusti kuul oli riigil tulusid 7.275.000 kr. Möödunud aasta samal kuul oli tulude üldsumma 6.576.000 kr. Seega on tänawu enamlaekumist 10,6 protsi.

Wabariigi walitsuse järjekordne koosolek

tuli pidamisele reedel kell 1 päewal. Selle koosoleku olulisemaks päewakorra punktiks oli steriliseerimise seaduse eelnõu wastuwõtmine.

Augustis eksporteeriti 5,7 milj. kanamuna

Põllumajandusaaduste wäljaweo kontrolljaama andmetel eksporteeriti augustikuu jooksul kanamune 5.720.400 tükki. Seega on eelmise aasta augustiga wõrreldes kanamunade wäljawedu olnud pisut wäiksem, kuna siis eksporteeriti 6.537.240 muna. Tänawu augustis meilt wäljaweetud munadest läks Saksamaale 3.975.840 muna ja Inglismaale 1.744.560 muna.

Aasta algusest kuni 1. sept. oli meie kanamunade eksport 29.441.880 tükki, aasta warem samal ajal 33.247.440.

Trotskismi pesa Balti mere punalaewastikus?

Laewastiku ülem seletusi andma. — Salakaebuste lawiin OGPU's. — Rida trotskiste maha lastud. — „Puhastustöö" Wiini esinduses. — Trotski, tema arhiiw ja sekretärid

Oslos ennustatakse sensatsioonilisi paljastusi

Londonist, 4. septembril. — Wälismaa lehed jätkawad sensatsioonilisi teadete awaldamist troskistidewastase sõjakäigu kohta Nõukogude Wenemaal. Kuna on tegemist sündmustega, mille kohta Nõukogude wõimud arusaadawatel põhjustel üksikasjalikku informatsiooni ei awalda, siis tuleb neid sõnumeid wõtta ettewaatusega.

Nii teatab „Le Matin„ Nõukogude Baltimere laewastiku ülemjuhataja admiral Halleri kutsumisest Moskwa — selgusi andma trotskistlikkude olluste ilmnemise kohta Balti punalaewastikus. Ühenduses sellega olewat areteeritud 8 ohwitseri ja hulk madruseid. „Le Matini" arwates olewat wõimalik isegi admirali areteerimine ja süüdistamine trotskismis.

Sensatsioonihimulise „Daily Expressi" Warssawi kirjasaatja teatel Nõukogude kaubanduslik esindaja Londonis Oserski olewat kolm korda kutsutud Ljubjänkasse ülekuulamiseks. Ülekuulamised nähtawasti ei olewat andnud tagajärgi, sest Oserskit ei areteeritud. (Wiimaste teadete järgi Oserski saabus tagasi oma kohale Londoni. („Postimehe" toim.).

Puhastustööga seotud areteerimisi teostatawat sadade kaupa.

Paljud kasutawat olukorda isiklikkude arwete õiendamiseks, saates OGPU'sse salakaebusi täiesti ilmsüüta inimeste peale. Sarnaseid kaebusi olewat tulnud juba üle 18.000.

Tugewa wahi all olewat Moskwa toodud Jenukidse,

kes möödunud aastal saadeti Siberisse ja kellele tahetawat anda peategelase osa uues riigipöördemise suurprotsessis.

Krupskaja haige.

Sama lehe kirjasaatja teatel olewat Lenini leski Krupskaja ühenduses wiimaste sündmustega wäga tõsiselt haigestunud. Tema rawimiseks olewat kiires korras Odessast kohale kutsutud sõdamehaiguste eriteadlane prof. Schwarz.

Uusi mahalaskmisi.

Trotskistliku liikumise häälekandja Prantsusmaal „Bulletin de l'Opposition" teatab Pankratowi ja Tshernõhi mahalaskmisest riigi julgeoleku walitsuse otsusel. Pankratow oli GPU wägede endine ülemjuhataja Kaukaasias, Tshernõh—Uurali oblasti wäeringkonna enine ülem ja GPU wolinik. Wiimasel ajal olid nad saadetud asumisele. Mahalaskmine olewat tanud ka trotskismi tuntud teoreetikuid Pewsaeri, Unschteini ja Elkinit. Pariisi trotskistide ringkondades liigub kuuldus, mille järgi Trotski tütar esimesest abielust ja tema mees Koslow olewat areteeritud ja maha lastud.

Mis siinnib Wiinis?

„Völkischer Beobachteri" Berliini kirjasaatja kirjeldab pikalt ja laialt puhastustööd Nõukogude Wiini saatkonnas, mis olewat osutunud trotskismi üheks peakeskuseks. Siin trotskistid, kelle staap alul asunud Prahas, olewat pidanud ühendust teiste maade trotskistlikkude organisatsioonidega. Siin olewat Trotski saatnud oma juhtnööre Genfi kaudu. Juhtiwat osa etendanud Wiini polpredstwo esimene sekretär Podolski ja kauband. esindaja Uljanow, kes omal ajal töötas Riias ja kes nüüd ühes Tassi Wiini esindajaga wiimasel ajal olewat seisnud Trotskiga otseühenduses. Mitu aastat tagasi astunud — kirjutab „V. Beobachteri" kirjasaatja edasi — trotskistide hulka endine Nõukogude saadik Wiinis ja Riias Lorenz.

Kus asub Trotski arhiiw?

Wahepeal areneb Norras protsess, milles 5 isikut süüdistatakse seadusewastase läbiotsimise korraldamises Trotski korteris. Nagu teada, oli „läbiotsijaid" tegelikult 6, kuid ühel neist õnnestus põgeneda. Kes oli see salapärane kuues? „Segodnja" Oslo kirjasaatja toob nüüd sensatsioonilise teate, mille järgi salapärane isik sel ajal, kui politsei teda otsis mujal, olewat rahulikult Trotski suwilasse tagasi tulnud. Lukku murdes olewat ta tunginud endise punawäe ülemjuhataja kabinetti, kus

kuni kella 4-ni homm. puistanud Trotski arhiiwi ja teinud dokumentidest wälja-wõtteid.

Weel samal päewal sõitnud salapärane isik Pariisi. Nüüd olewat kindlaks tehtud „waidlematu tõsiasi": Trotskil olewat kadunud mitte ainult üks kiri, waid terwed toimikud. Nende saatus jääb harilikule surelikule teadmataks, kuid fantaasiale ja oletustele on awatud awarad wäljawaated. Kindel olewat, see, et Norra walitsusel Trotski tegewuse kohta on palju täpsemaid teateid kui awalikkusel, teateid, mida walitsus poliitilistel kaalutlustel waewalt kunagi awaldab.

Oodata sensatsioone.

Oslo ajalehed — kirjutab „Segodnja" kaastööline — ähwardawad lähemal ajal tuua sensatsioone, millised „awaldawad kõige sügawamat mõju Prantsusmaa sisepoliitilisele seisukorrale". Nimelt sisaldawat wõõrastesse kätesse sattunud Trotski arhiiw wäga huwitawaid andmeid olukorra ja tingimuste kohta, millistes Trotski omal ajal lahkus Prantsusmaalt. Ühe sõnaga: Trotski lugu seisab weel ees.

Moskwa protsessi „wead".

Taani walitsuserakonna (sotsialistide) häälekandja on silmnähtawalt pahane selle peale, et Moskwa protsessis korduwalt wihjati Kopenhaagenile kui trotskismi peamisele keskusele. Leht tsiteerib Moskwa „Prawdat", milles kirjeldatakse E. Goltzmanni seletusi, nagu oleks ta 1932. a. nowembris Kopenhaagenis kohtanud Trotski poja Sedowiga. Kohtamine leidnud aset hotell „Bristoli" rõdul. Taani sotsialistide häälekandja kinnitab nüüd, et selle nimelist hotelli Taani pealinnas ei ole olemaski. „Bristol" suleti ammu enne 1932. aastat — juba aastal 1917.

Trotski sekretärid teel.

Norrast wäljasaadetud Trotski sekretärid warustati Kopenhaagenis piletite ja rahaga ning saadeti ühe kaubalaewa pardal lõuna poole. Laew peatub Antwerpenis, kuid siin sekretäre waewalt lastakse maale.

Nii tuleb Trotski adjutantidel reisida edasi Wahemere sadamatesse, kus kaptenil wististi läheb korda oma reisijatest wabaneda. Igatahes ühte neist pidawat oma pinnale laskma Prantsusmaa.

Norra wastus Nõukogudele

Oslost, 3. sept. Norra wälisministeerium esitas neljapäewal Nõukogude saadikule Oslos wastusena tema werbaalmärgukirjale Trotski asjus märgukirja, milles Norra walitsus kõige pealt awaldab kahetsust, et Nõukogude walitsus on teinud oma esitise wormis, mis ei näi olewat kooskõlas sõbralikkude suhetega Norra ja Nõukogude wahel. Edasi seletatakse märgukirjas, et Trotski saabus 1935. a. juuni kuus Norrasse. Kuna Kirow tapeti 1934. a. detsembri kuul, siis on selge, et Trotski ei wõinud sellest osa wõtta Norras wiibimise ajal. Edasi kinnitab Norra walitsus, et kinni pidades warjupaiga õiguse andmise põhimõttest, ei tunnusta ta end süüdi eksimises rahwuswahelise õiguse wastu.

Muralow ja Tumanow tagandatud

(Algus 1. leheküljel).

elukohast Aenesosist eriti tugewa walwe all uude asupaika. Autot, milles istusid Trotski ja tema abikaasa, saatsid 6 politseiautot. Sellele ebaharilikule eskordile järgnes weel suur weoauto, millele olid asetatud Trotski asjad, muu seas ka maja sisseseade. Enne ärasõitu sõidu sihti Trotskile ei öeldud. Trotski uus asukoht tehti teatawaks alles pärast seda kui kuulus pagulane oli juba sinna jõudnud. Alul jälgisid Trotskit ühe miili kauguses paljud ajakirjanikud, kuid peeti warsti politsei poolt kinni ja sunniti tagasi pöörduma. Uueks peatuskohaks Trotskile määrati Sundby küla ühel poolsaarel, 2 tunni tee kaugusel Osiost. Sundby küla asub täiesti üksildases kohas, olles igast küljest ümber piiratud hiigla metsadest. Kahekordne maja, kus nüüdsest peale elab Trotski, asub mäenõlwaku otsas, millelt awaneb wäga ilus waade ümberkaudsetele metsadele ja merele. Trotski käsutuses on 5 tuba, wannitoa ja werandaga maja teisel korral. Sundby küla läheduses asub Oscarburgi kindlus, kust tarwiduse korral wõidakse anda ka sõjawäelist abi.

Uues asukohas kaitseb Trotskit alaliselt 12 politseinikku.

Paremaid ilmu

Kahe madalrõhkkonna wahele on oodata kõrgrõhkkonda

Wiimaste päewade wihmasajud olid tingitud Ida-Euroopa madalrõhkkonnast, mis waldas Euroopa-Wene, Soome, Balti riigid ja Ida-Poola. Wihmade harwenemine oli põhjustatud Ida-Euroopa madalrõhkkonna liikumisest Kaspia mere piirkonda.

Kuna see madalrõhkkond taganeb itta, siis tema asemele tuleb lääne poolt Skandinaawias ja Kesk-Euroopas walitsew kõrgrõhkkond, mille piirkonnas oli reedel kuiw ja päikesepaisteline ilm. Sellele kõrgrõhkkonnale aga järgneb jälle madalrõhkkond, mis reedel asus weel Inglismaal. Madalrõhkkonda on oodata meile alles öö wastu pühapäewa wõi esmaspäewal.

Selle tõttu wõib oodata laupäewaks ja ka pühapäewaks paremat ilma. Kuigi mõni hoowihmake tuleb, siis need peaksid olema üsna lühiajalised. Peale selle on oodata temperatuuri tõusu paari kraadi wõrra.

Loodetaw ilm laupäewal.

Laupäewal: merel kohati 5-palliseid, maal keskmise kiirusega põhjakaarte tuuli, öösel suuremalt jaolt pilwes, päewal muutlik pilwitus, kohati kerget hoowihma. Temperatuur tänasest paari kraadi wõrra kõrgem.

Diplomaatiline allilm

Maailmapolititka telgitaguste pilkases pimeduses

Kättemaks mao mürgi läbi

33

Kaks kohwriga üliõpilast tabatakse

Edith Shollwer läks läbi puiestee saadetud weekandjast, läks läbi heleda kuupaiste, saabus paleede warju, läks läbi wäikeste templite wahelt, milledelt jumaluste pildid talle alla jõllitasid, läks üle sildade, millised olid ilustatud üleelusuuruses kiwist elewantide kujudega. Ühel pagoodieelsel platsil möödus temast hindust juhitud suur hall elewant, kes teda silmates seismą jäi ja konti tõstes öösse pasundas. Wiimaks juhtis hindu ta järwe juurde, mille üks külg oli piiratud würstilossi kõrgetest müüridest, mille teine kallas oli ümbritsetud templite puuehitustest ja pagoodidest ning mille wett lõikusid kummaliste lõigetega ilustatud wäikesed sillad. Osa järwest tungis templiinna ja wesi loksutas wastu waba platsi. Üle kõige waatas kuu ja waatas paatides rühmale india sõduritele ja palee wahtidele kesk järwe. Wabal platsil kaldal seisis palju inimesi, kes jälgis tegewust järwel.

„Ta on leitud," sosistas weekandja, kes seisis sillakesel inglanna kõrwal. „Ta tõmmatakse weest wälja."

Edith Shollwer silmitses järwe. Rühmast eraldus üks paat ja sõudis eemale. See liikus mõne meetri kauguselt mööda sillast, millel seisis miss Shollwer ja ta nägi paadi järel kõiega kinnitatult

libisewat wees naise laipa.

Wana teenija nägu läikles weepinnal ja oli selgesti tunda, et naise jalad ja käed olid aheldatud.

Miss Edith Shollwer haaras kokku kogu oma julguse ning pöördus kanną pealt ümber. Ta läks üle silla ja templite wahelt tagasi ja kui ta oli puiestee alul, milline wiis majakese juurde, pöördus ta alles ümber ning märkas, et weekandja oli kadunud pimedusse. Ta sammus edasi. Tõmbas oma browningu taskust ning hoidis sõrme päästikul. Ilma wahejuhtumiseta jõudis ta majakese juurde tagasi, kuid ta ei wabanenud tundest, et teda kogu üksildasel teel walwati, et siin ja seal kiwi taga, wõsa warjult, puu tagant pärismaalane waritses. Majakeses istus ta wiiwuks esise rõdule, sest jalad wärisesid ja süda pekstis meeletult.

Ta mõtles järele: Wana naisteenija oli kahtluseta leidnud surma kättemaksust tingituna. Inglannale ei öeldud, et wanakese pojale oli jutustatud nagu oleks tema oma ema kõik wälja rääkinud. Kuna ta üksikasju ei teadnud, tuli kogu sündmus ette weel kohutawamana. Edith Shollwer tajus ikka enam, et ka teda ähwardab hirmus hädaoht ning et ta on ohust ümbritsetud. Ta tahtis kutsuda abi, sest weendus, et puudus julgus oodata kuni leitnant jälle ilmub. Ta läks maja esimesele korrale. Kui ta astus haige lapse tuppa, haaras teda teine hirm. Lapsukene oli üksinda toas, wiikles rahutult siia ja sinna, teenija oli kadunud. Ta läks wastastuppa, kus teine laps magas rahulikult oma patjades, wõttis siis tule ja läks teenijate ruumidesse. Seal ei olnud kedagi.

Hullumeelne hirm waldas naist, ta kutsus teenijaid, karjus, hääl kajas seintelt wastu, kuid kedagi ei ilmunud. Keegi ei wastanud. Nüüd tahtis ta uuesti trepist üles minna ja leppemärki teatada. Ta jooksis läbi käigu, mis wiis teenijate ruumidest majja, komistas ja oleks peaaegu kukkunud. Taskulambi walgus langes suurele lamedale korwile, mille kaan oli awatud. See oli korw, mille sarnaseid ta oma Indias oleku ajal küllalt oli näinud. Kuid see oli eriline korw, millised madutaltsutajad nende loomade alalhoiuks tarwitawad. Sarnane korw oli nüüd põrandal. Inglanna tuikus wastu seina. Wiimaks kogus ta end seewõrra, et wõis jatkata teekonda üles. Kuigi Edith Shollwer nüüd teadis, mis teda ähwardab, muutus ta julgemaks. Nüüd oli tal kindel teatud lootus, sest teadis, et surm ootab teda majakeses, kuid samuti wäljaspool. Ta läks esimese korra rõdule, süütas punase ja walge laterna ja laskus toolile samas. Tal oli jälle relw käes. Kuid samas, kus ta wäsinult toolile langes,

kõlas klirin, raksatus ja punane tuli kustus,

latern kukkus kiwiwiskest Edith Shollweri jalgade ette. Teine wise, teine klirin ja walge tuli kustus, latern kukkus üle rõduääre.

Inglanna hüppab püsti, haarab rewolwri. Ta teab, et nüüd oleneb kõik inglise wahiposti kohalekutsest. Ta sihib sihis, kust kiwid olid tulnud, litsub päästikule ja kõlab pauk. Weel wajutab ta päästikule ja kuus lasku kisuwad puruks oma terawa wastukajaga öö waikuse, siis waikib relw. Edith Shollwerile tuleb meelde, et rewolwri laskemoon on wastasolewas toas wäikeses kapikeses. Ta ruttab ilma tuleta kapi juurde, kisub selle lahti, leiab pimedas ühest sahtlist laskemoona, laeb relwa ja tahab tagasi rutata werandale, kuid jääb järsku seisma. Waenlane on ta tabanud. Surm on lähedal. Kunagi ei näe ta enam Londonit, kunagi ei saabu armastatud kodumaa, kõik on otsas, keegi ei wõi teda enam aidata.

Ta tundis terawat pistet jalalabal

Teadwuseta, juba halwatud lõpust, mis tulemas, tuigub ta rõduni ja kisub enda weel korraks üles. Tõstab käe ja jälle kajawad kuus lasku öösse ja siis on waikus.

Raske auto tüüril, milline nüüd puiesteel tormab, istub wana seersant, mees, kes on harjunud India maanteedel ja ta hoiab tüüri oma raudsete kätega. Kuid paarsada meetrit majakesest, millinę on sihtpunktiks, põrkab sõiduk kõrwale, midagi on jäänud auto esirataste ette. Tee äärel saab juht uuesti sõiduki walitsemise oma kätte, ta ei waata ümber, pidurdab alles wäikse rõdu ees. Seersant hüüab öösse, kuid ei saa mingit wastust. Ta hüppab sõidukilt, üks seltsiline järgneb talle, teine jääb auto juurde ja siis lähewad nad majja. Alumisel korral ei ole kedagi. Ta ruttab oma elektrilambi walgel trepist üles ja leiab rõdul inglanna miss Edith Shollweri.

Toa põrandal roomab madu.

Seersant läheb oma kõrgetes saabastes läbi toa, annab lambi kaaslasele, ei ütle sõnagi, tõstab naise keha kätele ja kannab ta autosse. Trepil on wäike peatus, lambi walgel roomab üks elukas astmetel. Autos tunneb seersant, kes weel sõnagi ei ole lausunud, naise pulssi, kelle ta istmele paigutab.

„Usun," ütleb ta, „tulime hilja."

„Seersant," ütleb üks sõduritest, „majas peab olema lapsi."

„Toon nad," wastab kolmas, läheb sisse ja toob mõlemad lapsed.

Kaitsewäe arst tegi kindlaks Edith Shollweri surma mürgise ussi hammustuse tagajärjel. Inglaste sõduritele post tuli weel tagasi ja otsis läbi maja ning ümbruskonna. Sõdurid leidsid kaks surnut. Mehe laiba maanteelt, kellest nähtawasti auto oli üle sõitnud ja kes kuuli jalga oli saanud. Teise noormehe laibal oli kuul läbinud pea. Temas tunti ära sama wana naisteenija poeg, kes ööl leiti jalust-käsist ketitatult järwest.

*

Londonis on arwukalt India üliõpilasi, kuid mitte niipalju, et politsei lühikese aja jooksul ei leiaks kaht, kellede nimed on Gampat Dschinerajadhasa ja Purshotam Sen. Salaluure agendid on ööd ja päewad nende jälil. London ei ole India ja siin on inglise ametnikud ülekaalus. Tehakse kindlaks, et mõlemad on saanud Indiast suure rahasaadetise ja korra otsitakse ka mõlema ühiskorter läbi, ilma et meestel sellest aimu oleks. Kui mõlemad suure kohwriga sõidawad sadamasse, samal päewal kui saabub Simoni komisjon, ümbritsewad neid omnibuses ja raudtee waguni kupees salaluure agendid. Tabada wõib mõlemaid waid wiimasel silmapilgul, et mitte teised tundmatud ei peaks teostama poolelijäänut atentaati. Kui laew kaile randub, tungiwad mõlemad indulased kohwriga ootawate inimeste esimestesse ridadesse. Seal haaratwad neid äkitselt politseinikkude käed nõnda, et nad endid liigutadagi ei saa ja üks tabajatest lausub:

„On parem kui meie kohwrit kanname."

Ei mingit kohtuistungit, ei midagi muud, mis uuesti oleks maailma tähelepanu wiinud komisjoni aruandele. Mõlemad üliõpilased saadeti tagasi kodumaale ja komisjon lõpetas oma töö, mille tulemusena esitati kaks pakku wihku.

(Järgneb.)

FISK

Transportation tüüpi kummid veoautode ja omnibuste jaoks on tugevaimad ja vastupidavaimad kummid igasugu raskeveo jaoks.

Peaesindaja: **O-U. H. LAGUS & KO**
Tallinn, Vene tän. 13, telefon 437-18.
Tartus: A-S. A. ROSENWALD & CO, Suurturg nr. 8.
F-ma OTSING, om. Müller, Rüütli tän. 13.
Võrus: A. SIBUL, Tartu tän. 11.
Tõrvas: JOH. SIILAK, Valga tän. 1.
Otepääl: A. TARIK, Turg 14.

Relwade heats on laekunud 35.000 kr.

Toimkonnad tööl. Rahwas suhtub hästi

Allweelaewade häwitaja relwade muretsemise heaks korraldatud wõistluskorjanduse esimese päewa tagajärjed on lõplikult selgunud. Nagu näha wastawast kokkuwõttest, on 20 toimkonda lühikese ajaga, milline õigupoolest oli ette nähtud korjanduse eeltöödeks, koguda suutnud 35.021 krooni 47 senti ehk ligikaudu 30 protf. kogumiseks määratud 120.000 kroonist.

Ülewaatliku pildi üksikute toimkondade tegewusest ja edukusest annab tabel, mis koostatud sihtkapitali juhatuse poolt. Selles tabelis on toimkonnad toodud edukuse järjekorras:

Esikohal on Harjumaa, kes on kogunud senn 10.738 kr. 17 s. (195,23 protf.). Teisel kohal on Tartumaa — kogus 7506 kr. 95 s. (107,24 protf.). Järgnewad Põltsamaa — 830 kr. (103,75 protf.), Wiljandimaa 4010 kr. (100,25 protf.), Otepää — 300 kr. 64 s. (100,21 protf.). Eelnimetatud wiis toimkonda tulid kiirusest auhindadele. Tapa toimkond on kogunud 617,47 kr. (51,45 protf.), Wirumaa 2483,52 kr. (49,67 protf.), Tõrwa 459,64 kr. (45,96 protf.),Wiljandi 774:57 kr. (45,68 protf), Saaremaa 932,60 kr. (41,44 protf), Wirumaa 1646,62 krooni (36,59 protsenti), Wõrumaa 1100 kr.(27,5 protf.), Paide 535 kr. (26,75 protf), Türi 195 kr. (19,5 protf.) Wõru 222 kr. (17,07 protf.), Läänemaa 498,90 kr. (16,63 protf.), Tartu 1153,84 kr. (14,07 protf.), Rakwere 166 kr. (8,3 protf.), Nõmme 113,47 kr. (7,09 protf.) ja Tallinn 737,08 kr. (2,30 protf.).

Ülejäänud kahekesalt toimkonnalt pole senini sissemakse tulnud, kuigi ka neil on summasid tagawaras. Wõib arwestada, et kogumiseks määratud summast on koos juba ligikaudu 40 protsenti.

Edward 8. Gallipolis

ETA. Istanbulist, 4. septembril. Inglise kuningas Edward 8. saabus neljapäewal jahtlaew „Nahlinil" Briti miinristlejate saatel Türgi wetesse, kus neil oli Tenedose saare kohal wastas Türgi sõjalaew.

Istanbulist kuningas lahkub tulewa nädala alul Orient-ekspressiga. Inglismaale kuningas saabub 14. septembri paiku, sooritades wiimase osa teekonnast lennukil. Pärast mõnepäewast Londonis wiibimist kuningas asub esmakordselt pärast troonile astumist elama Balmorali lossi.

Gömbös Saksamaal

ETA. Münchenist, 4. septembril. Ungari peaminister Gömbös saabus neljapäewal oma abikaasa, arsti ja adjutandi saatel Müncheni, kuhu jääb umbes 6 nädalaks tervisparandusele.

L. George'i ja Hitleri kohtumine

ETA. Münchenist, 4. septembril. Inglise riigimees Lloyd George, kes wiibib praegu esmakordselt pärast maailmasõda Saksamaal, lahkus neljapäewa õhtul Münchenist, et sõita Berchtesgadeni, kus kohtub riigikantsler Hitleriga.

ENTSAT NAUDINGUT PAKUVAD IDAMAA PABEROSSID

MOKKA ®

25 tk. — 35 s.

H. ANTON & KO.

Tolliseaduse laialipaisatud normid koondati ühte

Uus seadus sisaldab 341 paragrahwi. Seaduse käsitamine lihtsamaks. Iga kodanik saab ise hakkama tollitoimingutega

Wabariigi walitsuse kolmapäewasel koosolekul waadati läbi ja anti riigiwanema dekreedina tolliseadus, mis kehtima pannakse eriseadusega. Uus tolliseadus akendab praeguse, 1933. a. päritolewa samanimelise seadustiku.

Uue seaduse kehtimapanek ei ole otseselt tingitud praeguse tolliseadustiku kõlbmatusest, kuna see oma süsteemi poolest üldjoontes on ajakohane ja kaitseb küllaldaselt riigi huwisid. Puudusteks aga on selle wigane keel, sest eelnõu algtekst oli koostatud wene keeles, mõningad ebatäpsused ja osalt ka instruktsiooni iseloomu omawate normide rohkus. Sellele lisandub weel tolliseadustiku eeskirjade laialipaisatud olek mitmetes hilisemates seadustes, mis lubamatult raskendab seadustiku käsitamist.

Uuest tolliseadustikust tuleks kõigepealt märkida järgmist:

Koostamisel on wõetud aluseks kehtiw tolliseadustik, mida on muudetud sedawõrd, kui seda nõudsid ülalmainitud ja ka teised 10 aasta jooksul seaduse käsitlemisel selgunud puudused.

Seadusest on jäetud wälja kõik need eeskirjad, mis kannawad määruste ja juhtnööride iseloomu ja takistawad wajaduse korral tolliasutiste sisemise korra muutmist otstarbekohasemaks. Tähtsamad seaduse põhimõtted kui ka üksikasjad on wäljendatud selgelt, nii et

iga kodanik iseseiswalt wõib saada hakkama tollitoimingutega.

Kodanikkude õigused ja kohused on fikseeritud kindlakujuliselt, nii et ei saa tekkida arusaamatusi.

Edasi on loodud kindel wahe üksikute tollitoimingute juures tarwilikkude tolliinspektori loa ja nõusoleku wahel, mille järgi loa küsimisel inspektor wõib sellest ka keelduda, kuna nõusoleku küsimine on ainult tollitoiming, mida küll tuleb täita, kuid millest ei saa keelduda, kui kõik tingimused nõusoleku saamiseks on täidetud.

Laewade tolliasutisse sissesõidu puhul on tollitoimingud tehtud wõimalikult lihtsaks. On kergendatud ka eesti päritoluga esemete wälismaalt tagasiweo puhul tollita läbilaskmist. Postisaadetised on wabastatud lisatollist.

Tolliseadus on koostatud lähtudes seisukohast, et kaubad wõetakse tolliasutise korraldusse ja tolliladudesse ainult seadustes ettenähtud maksude wõtmiseks. Seega

tollilaod ei ole kaupmeestele kaupade hoiukohaks kuni kauba müümisenì,

milleks wõiwad olla ainult wabalaod, mida korraldab wabaladude seadus.

Tolliseaduse peanõuteks on: 1) et kõik wälismaalt toodawad esemed tulewad esitada tolliasutistele ja tolliasutisest saab neid kätte alles peale tollimaksude ja tasude ning tolliasutiste poolt wõetawate muude maksude tasumist;

2) et kõik sissetoodawad esemed tollitakse selkujul, nagu need sisse toodi ja et ei ole lubatud esemete juures wõtta ette toiminguid, mis wõiwad muuta esemete kaalu wõi tariifiomaduſi, s. o. mis mõjuwad wähendawalt tollimaksudele.

Tolliseadus koosneb 341 paragrahwist, mis on

jaotatud kaheksasse osa.

Esimene osa sisaldab üldmõisteid. Tollipiir ühtub Eesti wabariigi piiriga. Kõik tolliametnikud kannawad wormiröiwaid (seni ainult tollirwalwurid). Teine osa sisaldab esemete sisse- ja wäljawedu ja näeb ette tingimusi, milledele alluwad esemed ja weoabinõud Eestisse tulles, ja missuguseid worminõudeid tuleb weoabinõude juhtidel ja kaubakäsutajatel täita. Kõigi esemete Eestisse sissetoomine ja Eestist wäljawiimine wõib toimuda ainult tolliasutiste kaudu, kuhu sisse- ja wäljawedajad neid on kohustatud esitama.

Kolmas osa sisaldab esemete tollikorralduse wõtmise ja tollilaos hoidmise korda. Neljas osa käsitab tollirewideerimise ning maksude ja tasude wõtmise korda, samuti on sellesse ossa paigutatud eeskirjad isikuile ja asutistele tollisoodustuste saamise ja andmise korra kohta. Wiiendas osas on tollikorraldusest wäljalaskmise kord, kuuendas posti teel weetawate esemete ja reisijate pagasi läbilaskmise kord, seitsmendas laewade rannasõidu eeskirjad ja kaheksandas trahwid korrarikumiste eest tolli alal.

Wabandus

„Mis te siin teete."
„Ohk oli liiga paks, härra inspektor."

Teised lehed

Maanteedest ja liiklemisest

ütleb ka „Päewaleht":

„Igapäewasele maantee tarwitajale paistab siiski, et meie teede seisukord mõne wiimase aasta jooksul enam pole paranenud. Paiguti paistab koguni, et seisukord on halwenenud. Mõne lühemagi maantee-osa parandustööde edasilükkamise puhul wabandawad asjale lähedalseiswad kreditiide puudusega. Oleks aga halb, kui maanteede seisukord hakkaks minema tagurpidi. Weel enam — halb on seegi, et seisukorra parandamine ei arene sellise kiirusega nagu mõned aastad tagasi. Parandada oleks weel wägagi palju. Ülsi maanteede õgwendamisele peaks weel õige palju kulutama, enne kui saawutatakse rahuldaw olukord. Teise- ja kolmanda-klassi maanteedel on waheſt naturaalkohuslaste kohustuste täitmise üle järelewalwe kõwenenud, kuid liiklemise arenemisega ei suuda naturaalkohustuse korras parandatawad teed kuigi kaua wastu pidada.

Mille poolest asi ka sugugi pole arenenud, on liiklemise kord maanteedel. Ei saa öelda, et selle poolest linnaski kõik korras oleks, siingi on liiklemismäärustе rikkumised weel ülisagedased ja selle tagajärjel tekkiwaid õnnetusi pahatihti. Kuid maanteedel on seisukord kahtlemata halwem. Siin rikutakse liiklemismäärusi pea igal kilomeetril. Liiklemismäärustе kontroll wäljaspool linnapiire seisab nähtawasti puhtteknilistе takistustе tõttu nõrgal järjel. Kuid seda peaks kõwendatama, wähemalt senikauaks kui sõitjad määrusi õpiwad täitma."

Tööpüha

Näituseſt, tööst ja oostellungist

Ei saa enam tõesti öelda, et meil on näituseplats. Wõi wäljak, nagu kõneldakse peenemalt. Peab ütlema: näituselinn. Sest kogu see asi on niiwõrd lai ja mitmepalgeline ehituslik üksus, et astud tõesti nagu wastsesse, waluwärskesse linna.

Pole tähelegi pannud, kuidas ta sinna on õieti tekkinud. Seda mäletad küll, et alles hiljaaegu oli seal mingi maalahmakas, millest silm jooksis nobedasti üle ja rohkem midagi. Küllap need on pidanud olema usinad käed ja agarad ajud, kes tollest maalarakast on wälja kiskunud tillukese aja jooksul uhke linna. Ja tartlase süda soeneb, kui mõtleb, et hea küll, olgu oma linnaga kuidas on, aga näe, ehitasime igaks juhtumiks päris uue asula, nüüd on walida, kumb rohkem meeldib.

Üksi linn ei saa kunagi täiesti walmis ja nii täieneb ka näituslinn iga aastaga. Tänawuseksi on palju juurde tulnud ja inimesel, kel mullune linn juba tuttaw ja waadatud, on jällegi kaeda palju uut ning huwitawat.

Nii et praegustel päewadel on igal tartlasel ja Tartu sõitjal õieti kahes suunas waatamist ning uurimist: ühelt poolt näituselinn ja teiselt poolt — näitus ise.

Ja on kõwasti silmamist mõlemat pidi.

*

Kõnnid mööda seda Tartu naaberlinna ja mõtled, et küll on siin maailmas need asjad paslikul wiisil seatud: rõõm ja töö on nii tihedasti üksteisega köidetud ja põimitud, et ei saa enam arugi, kus üks algab ja teine lõpeb.

Muusiku mängib, lipub lehwiwad, pidulikud näod särawad üle könniteede. Näitus on awatud. Ja rõõmu on kõik kohad täis. Aga kui palju peitub kõigis neis hooneis usinat, järjekindlat, rühkiwat ja pingutawat tööd! Kui palju on olnud waewa iga wäiksema esemega, mis nüüd seisab näituselaual waatamiseks ja hindamiseks.

See on suur ja ülew tööpüha, mis seal näituselinnas praegu peetakse. Aasta kestel on liikunud nobedasti töötawad käed ja nüüd on käes päewad, kus on paras paik rõõmu tunda selle üle, millega on walmis saadud. Näidatakse oma sepikoja saaduſi, et oleks heameel neilgi, kes sedapuhku on ainult waatamas.

Inimese tööind on suuresti seotud sellega, et ihatakse näidata seda, mille kallal on nähtud tulist waewa. Siin on muidugi määraw asjaolu, et näitamisega annad oma tööſaadusile mineku ja lewiku, leiad ostja ja tarwitaja. Aga eks siin ole ka palju puhast näitamiserõõmu, tublit uhkust oma töötaewa üle, sügawat töörahuldust.

Iga töö nõuab seda ja näitus wõimaldab seda. Seepärast woolawadki rahwahulgad igal aastal nii murdu ja kurdu Tartu taha näituselinna — pidama tööpüha.

*

Seegi torkab silma, et wanade oostellungite aeg on läbi. Need omaette romantilised rahwapeod, kus ainult pulli ei waadatud, waid ka poliitikat kõwasti tehti ja noorrahwas lustitses tingel-tangeli ümber.

Rahwapidu selle sõna omaaegses mõttes on taandunud ja romantika wõtnud teise ilme. Nüüd walitseb asjalikum, sisutihedam, reaalsem waim üle suurte pawiljonide. Aga eks ole selleski oma romantika, moodsa tööajastu lennukas hingus.

Nii peabki olema. Oostelungiplatsi asemel on näituselinn — juba see ütleb kõik.

Tristan.

PUTUKAMÜRK KADU

on proovitud ja soovitatud **Tartu Ülikooli entomol.** katsejaama poolt kui **mõjuvamaid vahendeid kärbeste, lutikate, prussakate, koide** jne. hävitamiseks.

Keemiatööstus „AKS" Tartu
Aleksandri 46.

Esimene Eesti näitus

Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi näitus Otepääl 19.—20. septembrini 1876. a.

Käesoleva aasta 19. septembril möödub 60 aastat sellest, kui awati Otepääl **esimene eesti põllumajanduse ja käsitöö näitus**, millest wälja kaswanud Eesti Põllumeeste Seltsi Tartu näitused, mis paljude aastakümnete kestel meie rahwuspoliitilises ja rahwuskultuurilises elus on etendanud tähtsat osa ja olnud suunanäitajaks meie põllumajanduse ja tööstuse näitustele kogu ülemaalises ulatuses. Olgugi, et Eesti wabariigis ei rakendata Tartu näitust enam otseselt poliitiliste ega kultuuriliste ülesannete teenistusse, waid esikohale on kerkinud meie rahwamajanduse arendamise ja süwendamise ülesanded, on Tartu näitus oma ülemaalise ulatuse ja süstemaatlikkusega meie põllumajanduse näituste hulgas säilitanud ikkagi esikoha.

See oli 26. jaan. 1876. a., kui Tartu Põllumeeste Seltsi peakoosolekul tolleaegne esimees Mart Mitt esines ettepanekuga, korraldada 19.—20. septembrini 1876. a. Otepääl näitus, kus oleksid esindatud meie maa paremad loomad ja käsitööd.

Arwatawasti wõttis mitmesuguste takistuste wõitmine loa hankimisel niipalju aega, et awalik üleskutse näituse korraldamiseks wõi ilmuda „Eesti Postimehes" alles 11. aug. 1876 .a. Üleskutses teatatakse, et „loomade näitus saab olema Nuustakul Otepää kiriku juures 19. ja 20. septembril 1876. a."

Kuna „Eesti Postimehe" toimetaja ja wäljaandja J. W. Jannsen pidi loowutama Eesti Põllumeeste Seltsi esimehe koha 1874. a. Mart Mittile, suhtub „E. Postimees" ettewõttesse kaunis umbusklikult. Näituse üleskutse eessõnas mainib Jannsen muuseas, et Tartu Eesti Põllumeeste Selts tahab tänawu ka wäikese näitusega oma õnne katsuda ja loodame, et mõistlikud põllumehed seda tähelepanemata ei jäta. Olgu meil küll alles kolm nädalat enne seda Tartus suurem näitus olnud ja karta on, et see ehk wähemale enam midagi pole üle jätnud, sellegipärast teeniwad suuremad ja wähemad põllumeeste seltsid ühte ja sedasama asja ja igaüks teeb mis ja kus temal wõimalik on.

Ja edasi kirjutab Jannsen, et „Eesti rahwa keskel on palju asju sündinud; aga palju on neist ka mööda läinud, ilma et sealt suuremat jäädawat tulu rahwale järele oleks jäänud. Meie, eesti põllumehed, oleme küllalt tuld saanud ja mitut sugu, et mõista ei ole, kus sepapajast ta uuesti saab tulema!"

Edasi rõhutatakse näituse üleskutses, et „näituse juhatajad saawad loomade osawust järele katsuma ja neile auhindasid mõistma, mis awalikult kuulutatakse." Suurpõllumeeste loomad ei saa auhindu, waid ainult kiitusekirju. Auhinnad on hõbe- ja pronksrahad, kahehobuse-adrad, wõitegemise masinad ning kiitusekirjad.

Põlluasjadest saawad siis weel kõik, mis tuuakse ja wähegi tähtsad on, wastu wõetud: „wõid, juustud igal moodul, kõik wiljad, mis Jumal meie põllul sigida laseb, põlluriistad ja muud asjad, mis põllul, majas ette puutuwad; aga nende peale ei ole kindlat auhinda pantud ja saab nende pärast weel iseäranis nõu peetud."

Ülesandmisi sellele eestlaste ettewõtlekorraldatud esimesele eesti põllumajanduse ja tööstuse näitusele oli wähe, ja needki peamiselt loomad. Näitusele oli toodud 29 hobust, 21 piimalehma, 7 lammast ja 6 siga.

Mart Mitt
Eesti näituste algataja

O. Pärlin
Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi praegune esimees

Peale selle weel wilja, aiasaadusi ja käsitöid. Auhindu anti wälja 24. Jälgides auhinnasaajate päritolu, näeme, et nad peale ühe kõik Tartumaa (peamiselt Otepää lähedastest) waldadest pärit wäikepõllupidajad olid.

Otepää näituse awakõnes tähendas seltsi esimees Mart Mitt muuseas, et „see esimene eestlaste poolt korraldatud näitus, see on **„õppekool täiskaswanuile"**, mis asutati rahwale äratamiseks, õpetuseks ja edasisaamiseks! Saagu ta tulu tooma ja kasu kandma, kuni mitme ajani ja Jumal ettewõtet mitte üksikuks jätma."

Olgugi, et eesti näitus rahwale alles kogumi wõõras oli, nagu kirjutab üks kaasaegsetest, soowitades järgmisel näitusel igale wäljapanejale maksta hobuselt 25 kop., lehmalt 15 kop., lambalt 10 kop. ja sulgloomalt 5 kop., wõidi esimese eesti näituse tulemustega üldiselt siiski rahule jääda.

Waatamata wihmasele ilmale külastas näitust ligi 1400 waatajat. Üldine sissetulek oli 143 rbl. 21 kop., wäljaminek 130 rbl. 10 kop., nii siis ülejääk 13 rbl. 11 kop.

Wäärib märkimist, et esimese eesti näituse toimepanemisel olid kaasaaitajaks ka sakslased, ses lootsid Tartu ümbruskonnas korraldatawaist näitusist tulu oma näitusele. Sakslaste arwates pidid kohalikud eesti näitused rahwast äratama ja wirgutama osa wõtma iga aasta Tartus korraldatawast suurest saksa augustikuu näitusest.

Hiljem ärkamisaegse suurlõhe süwenemisel sattunud wastollu Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi esimehe Mart Mittiga, E. R. Jakobsoniga ja wiimase poolt toimetatud „Sakalas" esitatud poliitilise suunaga, tõmbusid saksa ringkonnad eestlastega koostööst tagasi.

Asjatult otsime meie „Eesti Postimehest" ja üldse eesti tolleaegsest ajakirjandusest ühtegi rida esimese eesti näituse üle. See waigitakse üldiselt surnuks. Seewastu pühendab aga saksa ajakirjandus sellele kohaliku tähendusega „maarahwa ettewõttele" (nagu seda nimetab „Baltische Wochenschrift) küllaltki tähelepanu. Sakslaste arwustus on üldiselt tunnustaw.

Rõhutatakse, et Tartu Eesti Põllumeeste Selts on hakanud korraldama põllumajanduslikke näitusi maarahwale. Asjaolude õigel hindamisel ei arwesta ta seda, et näitus suudaks tõmmata kaasa hulki. Tulles wastu massile, wiib ta näituse hulkade keskele. Näitus peaks rändama kihelkonnast kihelkonda ja tuttwustama enesega kõiki piirkondi. Algust sellega tehti Otepääl, mis esimeseks katseks oli küllaltki sobiw.

Kõikjal wäljendus kõige parem tahe, mida kandis iseseiswa tegutsemise tung. Näituse täiuslikkusele aitas suuresti kaasa wäärikas ettekanne, mis kogunenud hulki hoidis koos kuni hilisõhtuni.

Toonitatakse, et selle esimese katsega näituse korraldamise alal Tartu maakonnas on tehtud õnnestunud algus, ka sel alal kõiki jõudusid panna liikuma edasipüüdlikule tööle. Et jõud sellest eemale ei hoidu, seda tagab ettewõtte eesmärk. Leidis ometi see esimene katse kõikjalt kõige heatahtlikumat wastutulekut ja tegelikku abi ka suurmaapidajate poolt, kellele talupojaskonnas tärkaw wajadus enesetäiendamiseks pakub laiaulatusliku õnnistusküllase tegewuswälja.

Jälginud esimest eesti näitust, näeme, et selle sihiks oli wäikepõllumehele ja käsitöölisele äratuse ja juhatuse andmine tema emakeeles.

Kuna Tartu saksa näituse ümber olid koondunud peamiselt suurpõllumehede ja -töösturid, siis Eesti Põllumeeste Selts Tartus hakkas juba algusest peale oma näituste ümber koguma wäikepõllumehi ja käsitöölisi.

Aastate jooksul on Eesti Põllumeeste Selts Tartus oma „maarahwa näitustest" wälja arendanud ülemaalise ulatusega suurnäitused, mis oma mitmekesiste ja rohkete wäljapanekutega on kujunenud meie põllumajandusest ja tööstusest huwitatule tõsiseks ja kindlate sihtidega õppekooliks. Õppekool täiskaswanuile, nagu määrab wäga õieti näituse arengu suuna eesti näituste algataja Märt Mitt, selleks on meie põllumajanduse ja tööstuse näitused oma parimate saawutiste demonstreerimisega jäänud kuni tänapäewani. Täna käesolew juubelinäitus ületab õppekoolina ses suhtes kõik eelmised.

A. Weitman.

BONA PARIM TAIMEVÕI

15 tunniga üle Atlandi

Ameerika startoffäärilendurid pääsesid surmajuust — Hädamaandumine Lõuna-Walesis. — Lennati 11.000 jala kõrgusel, paiguti kiirusega kuni 250 miili tunnis

ETA. Londonist, 4. septembril. Ameerika lendurid Dick Merrill ja Harry Richman, kes kolmapäewal startisid lennuks New Yorgist Londoni, ületasid õnnelikult ookeani, kuid olid sunnitud madalate pilwede ja halwa nähtawuse pärast hädamaanduma Carmathenshire'is Lõuna-Walesis. Nii lennuk, kui ka lendurid on täiesti terwed.

Merrill ja Richman seletasid, et nende keskmine tunnikiirus ookeani kohal oli 210 miili. Teekonna lõpuosal katkes raadioühendus mandritega, kuna lennuki raadioaparaat läks rikki. Edasi jutustasid lendurid, et umbes poolel teel lennuk hakkas ootamatult nina ees alla kukkuma. Nägime palju waewa, seletasid lendurid, et saada lennukit jälle oma kontrolli alla, kusjuures kaotasime üle 1.000 meetri kõrgust. Ookeani kohal lendasime kogu aeg 11.000 jala kõrgusel, kusjuures lennukiirus tõusis paiguti 250 miilile. Hädamaandumine Carmathenshire'i krahwkonnas oli tingitud bensiini puudusest ja raadioaparaadi rikkimisest just siis, kui jõuti äikese piirkonda. Halwa nähtawuse pärast kulus lenduritel sobiwa maandumispaiga otsimiseks üle tunni aja. Ookeani ületamiseks kulus neil umbes 15 tundi. Retkel püstitati tõenäoliselt ka uus õhukaugekõne rekord, kuna lenduritel oli ookeani kohal wiibides raadiokõnelus Jacksonville'i lennuühingu büroogа Floridas, mis asus nende lennukist „Lady of Peace'ist" 3.052 miili kaugusel.

Ubja kaewandus 10-aast.

Ubja põlewkiwikaewandus saab käesolewal kuul 10-aastaseks, millist tähtpäewa wabrikuwalitsuse poolt tahetakse tähistada suurema pidulikkusega. Kaewanduse aastapäewa puhul korraldatakse 12. septembril Ubjas töölisperele ja nende juhtidele suuremad pidustuked, ning peopäewa märgina maksetakse kõikidele töölistele ka selle päewa eest palka, ehkki töö kogu kaewanduses lõpeb juba reede õhtul.

Ubja põlewkiwikaewandused kuuluwad Kunda tsemenditehastele, kelle korraldusel 1926. aastal Ubjas alustati uurimistöödega uue kaewanduse asutamise wõimaluste selgitamiseks. Uurimistööde juhiks on üldtuntud inf. Leonid Euler, kellele on kaewanduse juubelipäew ühtlasi ka 10-aastase tegewuse tähtpäewaks.

Ubja maa-alused käigud on kõige paremini kindlustatud, millest tingituna pole seal möödunud 10 aasta jooksul olnud ühtegi õnnetust.

Ubja toormaterjaliga warustatakse peamiselt ainult Kunda tsemenditehast, kuid wahetewahel on sealt täidetud ka raudteewalitsuse tellimisi põlewkiwile. Kaewandus annab 3,5—4 miljonit tonni põlewkiwi aastas ja seal leiab tööd keskmiselt 200—250 töölist.

L. GOLDBERG
Kõigile näituse külastajatele
Võidu t. 6
kõige kasulikum ostukoht
pudu-, pesu-
ja kõiksugu hooaja-kaupades
ning viltkaabudes.
Tartus, Võidu t. 6

Oma pappkatuste tõrvamiseks tarvitage ainult tuntud headuses meie tehase neutraalset PÕLEVKIVI-
KATUSEPAPILAKKI
ning põlevkivitõrva ja rootsi kivisõetõrva segu
Kivitõrv Ekstra
Puuosade kaitsemiseks mädanemise eest tarvitage
KARBESTOLEUMIT ja KRESOLAATI
Saadaval kõikides era- ja ühiskauplustes üle maa.
EESTI KIVIÕLI A.-Ü.
Tehas: Kiviõlis. Müügibüroo: Tallinn, Pärnu mt. 10.

EVA®
KES PEAB LUGU TÕESTI HEAST PABEROSSIST, SEE SUITSETAB AINULT
LUKSUS 20 tk. 40 s.
EKSTRA 25 tk. 35 s.
pehmes pakendis 25 tükki
— 20 s. o.-ü. TUBAK

Näituse eelõhtul

Königsberg ja meie. Näitus nüüd ja enne. Lihtsad asjad, kuid siiski tähtsad leutised. Hilinejad ja ruumipuudus. Paks näituse nimekiri

Näituspäewa eelõhtu. Terwel näituseplatsil on ruttamist, askeldamist, ja isegi närwitsemist. Näituse direktor Paul Kanarik'ki närwitseb ja on peaaegu pahane. Wiimaks siiski paiskab wälja:

„Mis. Meil on kodukaunistamise aasta, me oleme igal pool püüdnud rõhku panna ilule. Ilu ja nägujuse saawutamiseks on tehtud palju tööd. Nüüd raudteele lüüakse üles mingi inetu plakat kahe toki otsa just näituse ukse ette. Plakati ülespanija on soliidne firma, raudteed ka samuti, kuid siin mõned wäikesed tegelased oma huwides nii ühelt kui teiselt poolt on upitanud üles raudteeplatsile sihukese palkati monstrumi just näituse sissekäigu juurde. See labastab terwet näituse muljet. Aga mine sa tee asjaomastele selgeks, et sihuke inetus ei sobi. Kohe omakasu ja kõik muud põhjused. Waadake, seal ta on, Praegu upitatakse just weel püsti. Waadake ise, ons see kellegi plakat?"

Heites silma sinna poole, kuidad küll direktorile, et „noh mis tal wiga; see ju maailmatu uhke plakatiplarakas," kuid südames tunned siiski, et see on ikka tõepoolest üks maitselageduse saawutis. Direktori tusk on põhjendatud.

Aga noh, kurjus olewat headuse mõõdupuu, eks siis prosta plakat ole ka kaunisuse mõõdupuuks

Königsberg ja Tartu

Põllumeeste seltsi abiesimees J. Ottas on saabunud äsja tagasi Königsbergi messilt ja jutustab sealseid muljeid. Me oleme harjunud arwama, et mujal on kõik wäga tipp-topp, aga ega see olegi nii.

Sealgi Saksamaa suurmessil oli küllalt ülearuseid trügimisi ja sõelumisi. Ei jõutud sealgi kõike õigeks ajaks walmis. Seal pole näitus koos. See on laiali mööda linna mitmesuguseid saadawalolewaid ruume. Messi awamine oli pühapäewal. Kuski kahe tähtsama näituseosa ühendamiseks ehitati wiadukti üle käidawa tänawa. See wiadukt aga walmis alles pühapäewa õhtuks, kui kõige suurem wajadus tema järele oli juba läbi.

Sama wiadukti trepiastmed olid maalitud täis kõiksugu saksa riiklikke ja natslikke lööklauseid, kuid wärske wärw oli jooksnud laiali ja need nägid wälja wäga inetud.

See oli seal puhtäriline näitus-mess. Seal polnud midagi puhtõpetlikku, nagu seda on meie näitustel.

Eesti kohl oli seal küll kena, kuid ta tundus tühjana. Wäljapanekuid oli wähe. Luunja mõisal oli pandud wälja awarale kohale ainult üks ratas juustu. Riikliku põlewkiwitööstuse pisikesed purgid kadusid nagu tühjusse.

Hobuste wäljatoomises meie ei suuda wõistelda näiteks Stokholmiga, julgesti aga anname silma ette Königsbergile. Meil, nii mõneski asjas rohkem ühtlust ja stiili wäljatoojate rõiwastuses, hobuste waljastes jne. Jah, seal mõned hobused pääsesid isegi lahti.

Kas praegune näitus on juubelinäitus?

Ajaloolane A. Weitman on uurinud eesti näituste ajalugu ja on leidnud, et esimene eesti näitus peeti 60 aasta eest — 19. ja 20. sept. 1876. a. Otepääs. Seal on käinud 1400 waatajat, seal on antud 24 auhinda, milledest 23 on saanud Tartumaa, see näitus on andnud mõne rubla puhaskasugi...

Eesti seitungid sellest esimesest eesti näitusest suurt ei kirjuta, saksa zeitungid aga ülistawad ja kiidawad seda maarahwa näitust üsna tublisti.

Mõni aasta hiljem küll olukord seitungite ja Zeitungite suhtes muutub. Eesti näitustest kirjutawad peamiselt eesti ajalehed ja saksa Zeitungid mainiwad neid mõne sõnaga.

1624 wäljapanekut

On walminud ka näituse nimekiri. See on tänawu õige paks — terwelt 184 lehekülge. Nii paks pole ta warem kunagi olnud, kuigi kuulutusi on seekord wähem. Wäljapanekuid on seekord terwelt 1624 numbrit. Kui palju on wäljapanejaid, seda on raske kindlaks teha. See nõuaks eriuurimist. Aga asju on palju.

Masinawabrik Gustaw Peets Tartust on ehitanud terwe uue pawiljoni, kus paistab silma uudisesemena talu piimajahutaja. Maksab 25—40 krooni. Päris imestama paneb, miks keegi warem pole teinud sihukesi lihtsaid ja kasulikke asju.

Aga aeg sunnib leutama: Meiereid nõuatwad head piima, siis tehnika peab leutama ka kõige lihtsamaid asju, kuidas piima heana hoida. Ja ta leiutabki. Sama wabriku uudisartikleist paistatwad silma weel automaatsed weisejootmise mollid, kus lehm ise joomisel lasceb omale wärsket wett. Siis weel turbapressid ja kännujuurijad.

Uue pawiljoni on löönud üles ka shokolaadi-wabrik „Kawe" ja seab parajasti üleese sinna oma mitmesuguseid maiustusi.

Korterid ja mööblid

Tartu näituseplats on küll suur ja awar — kõige moodsam ja awaram Balti riikides — kuid ruumipuudus walitseb seal ikkagi. Kõigile on tulnud ruumi kärpida.

Aktsiaselts A. M. Luther Tallinnas on tahtnud omale terwet suurt näituse hoonet ja on lubanud selle kõik korralikult oma wabrikusaadusi täis panna. Näituse juhatus pole aga saanud talle nii palju ruumi lubada, sest siis mõni teine oleks pidanud jääma ukse taha. Talle on antud aga terwe rida poodiume, pikuti läbi näituse peahoone. Need poodiumid on ka soliidselt täidetud mitmesuguste sissepeadetega toasisustuse alalt Seal on ühetoaline korter, poolteisttoaline korter, 2-toaline korter, tööliskorter jne. Siis üksikute ruumide sisustus: magamisruum, elutöök, lastetuba, magamistuba, söögituba ja lõpmatu hulk igasuguseid üksikuid mööbleid.

Kuidagi ei raatsi sealt ära tulla. Nainegi tunneb nende asjade wastu niisugust huwi, et jääks kas wõi otsekohe sinna elama. Tegemist enne kui minema saad.

Telefon heliseb...

Näituse büroos heliseb telefon.

„Hallo. Tallinn soowib rääkida."

„Hallo. Halloo . . !"

„Tallinn see ja see."

„Siin näituse büroo Tartus."

„Kas saaks weel mõnikümmend meetrit ruumi wäljapanekuks. Meil mitmesuguseid aiatööriistu jne."

„Pole kuidagi wõimalik. Kõik ruumid on wiimaseni wälja antud."

„Kas ehk natukenegi saaks."

„Ei ole, kahjuks."

„Ka ühe meetrigi waba ruumi."

„Wast ehk saate kuidagi kokku pigistada?"

„Ei ole wõimalik. Wäljapanejaile on ruumid lubatud — kõik käest me nüüd hakkame ära wõtma."

„No leidke mõni wõimalus."

„Pole kustki midagi enam leida. Näituse kataloog ka on juba walmis. Ei saa enam sissegi wõtta."

Firma aga paneks oma toodangu wälja ilma kataloogitagi, kui aga saaks ruumi. Ent näitusehoned pole kummist, et neid saaks weel wiimasel silmapilgul pisut pikemaks wenitada.

Firma lubab siiski hea õnne peale kohale tulla oma kraamiga — waheset ehk mõni jääb kogemata ära — siis saab ruumi.

Sööt ja joot

Näituse külastajate toitlustamise eest olewat ka hoolitsetud. Nii puhwetis kui ka massitoitlustuses on tänawu uue uudisena kindlad hinnad ning kindla suurusega portjonid.

On olemas isegi toitlustamistoimkond, kes peab nende asjade järele walwama, et seal ei sünniks ülekohut ligimese kõhu ja rahakoti wastu.

Ent ka arstiabi ja isegi loomaarsti abi eest on hoolitsetud.

Loodetawasti tunnewad ennast näitusel kodus kõik, kes sinna satuwad.

Siiski kas kuiw wõi wihm — sellest oleneb palju nii näitajail kui waatajail.

Rühm läti-eestlasi tuleb näitusele

Täna saabub kell 7 õht. Tallinnasse umbes 60 isikust koosnew läti-eestlaste õppereis. Saabujad on Wana-Laitsnast, Hopast ja Aluksnest. Tallinnas ööbiwad külalised G. Adolfi gümn. ruumes, Kloostri tänawal. Laupäewal külastatakse Tallinna waatamiswäärsusi. Homme õhtuks jõutakse Tartu, kus külastatakse ka näitust.

Külalisi juhiwad Tallinnas ja Tartus Eesti Haridusliidu tegelased.

E. R. Muuseum näituse ajal awatud.

Eesti Rahwa Muuseum on näituse ajal awatud laupäewal kella 11—16 ja pühapäewal ning esmaspäewal kella 9—16

Nendele, kes läinud Muuseumi enne selle sulgemist, on wõimaldatud peale sulgemise weel üks tund muuseumiga tutwuda.

Ringi ümber kodumaa

Tartumaalt

Nõo kiriku seesmine remont lõppenud. 23. augustil wõttis Nõo kogudusе juhatus lõpule jõudnud kiriku seesmised remonttööd wastu. Tööde järelwalwajaks oli arhitekt Arno Matteus, tööde teostajaks maalritööde ettewõtja Feliks Piilt. Wiimane kiriku seesmine remont oli augustis 1897. aastal, seega käesolew remont täpsalt 39 aasta järele! Remont on õnnestunud wäga hästi nii wärwide põhitoonilt kui ka tehnilise läbiwimise poolest ja seda tänu hra A. Matteusele, kes ilma mingi tasuta, waid kiriku arhitektuuri enese pärast teostas järelwalwet hoolika asjaliku nõuandjana.

Samuti on see korda läinud tänu ettewõtja hra J. Piltile, kelle hoolikas ja ausas töös oli tunda esijoones mitte kasu saajat, waid töötegijat hea töö enese pärast. Põhiwärwide kindlaks määramisel on kõik Tartu kirikud läbi käidud, et sealt eeskuju saada. Kiriku uuesti õnnistamine toimub 13. septembril päewakohase pidulika jumalateenistusega.

Walgamaalt

Nakkushaigusi Walgamaal. Augustikuus on Walgamaal registreeritud 8 nakkushaiguste juhtumit, neist 6 suguhaigust, 1 tiisikust ja 1 juhtum kõhutõbe.

Walgast

Walga turg 3. sept. Hinnad turul olid üldjoontes endised, sealiha hind püsib 70—75 s. kg. Rukkijahu 220—225 s. 16 kg, kartulid 3—4 s. l, rõõskpiim 8—9 s. l, wõi 140—150 s. kg, kanamunad 9—11 s. paar, tomatid 13—20 s. kg.

Ristikheinad 70—80 s. 16 kg, segapuude koorem 5—6 kr.

Wõrumaalt

Räpina metskond annab aegsasti küttematerjali. Kuna Räpina metskonnas tänawu walmis küttepuid müügile läheb piiratul arwul ja et wältida ümbruskonnas küttekriisi, on kohalik metskond rahwale wastu tulles alanud raielubade wäljaandmist alates 15. sept. surnud metsamaterjali kokkupanekuks materjali arwu järele ja alates 1. now. — nummerdatud puude kokkupanekuks. Metsapuhastamise ja harwendamise raieaeg algab 15. okt. Puude, hao ja lattide kokkupanekut teostatakse kõikides wahtkondades.

Räpina aiatööstuskooli hoone juureehitus käesolewal aastal katuseall. Praegu käib Räpina aiatööstuskooli hoone juures suurem juureehitustöö. Juureehitatawad ruumid tehakse tellisкiwidest ja kaetakse pleksiklatusega. Lepingu kohaselt peab juureehitustöö 3932 kuubimeetri mahuliselt wiidama käesolewa aastal katuseallani.

Naisseltsi külmtoidu ja lauakatmise kursus lõppes. Hiljuti peeti Räpina Naisseltsi korraldusel Aiatööstuse kooli ruumes prl. E. Nõgeli juhtimisel külmtoidu walmistamise ja lauakatmise kursus. Kursusel toimus laiaulatuslik ja täielik tundmaõppimine keedise-, külmtoitude- ja eriliste retseptide järele koostatawate mitmesuguste magustoitude walmistamine ja nägus lauakatmine. Kursuse lõppedes esines Naisselts Põllumeeste Seltsi põllumajanduse- ja käsitöö näitusel wäljapanekus kaetud külmtoidu lauaga, mis kõitis näituse külastajate tähelepanu. Wäljapanek hinnati 1. auhinnaga ja määrati toetust 18 kr.

Wiljandimaalt

Õppejõudude määramisi. Haridusministeerium teatab, et Eduard Kublin on määratud Eesti Aleksandri põllutööteaskooli riigikaitseliste kaswatuse ja õpetuse õpetajaks ja Woldemar Salm Wiljandimaa kaubanduskooli riigikaitseliste kaswatuse ja õpetuse õpetaja kohustetätjaks, mõlemad arwates 1. augustist.

Wiljandist

Linn tasub J. Koigi raisatud summa. Teatawasti Wiljandi linna waestelaste-kohtu asjaajaja Jüri Koik mõne aasta eest raiskas 7300 kr. waestelastekohtu raha, mis eest ta mõisteti wangimajja. Nüüd on otsustatud raisatud summa wõtta linna kanda. See tasutakse ühes protsentidega kuni äramaksu päewani. Tasumine sünnib weel enne käesolewa eelarweaasta lõppu. Wastaw lisaeelarwe esitatakse linnawolikogule. Linna waestelastekohtu raamatupidamine on nüüd seatud lõplikult korda.

Kogukonnamaks jäi wastu wõtmata. Neljapäewa õhtul pidas Wiljandi linnawolikogu erakorralise koosoleku, mille päewakorras oli 4 punkti. Tähtsaim neist oli kogukonnamaksu wõtmise kaupa. Seda arwustas pikemalt linn. R. Simon (majaoman.), kes näitas, et mitmesti juhtes maks ei ole määratud õiglaselt. Linnawalitsus, ühinedes sellega, asus seisukohale, et kawa tuleb weel kaaluda ja lubas seda esitada uuesti wolikogule umbes kuu aja pärast.

Päewakorrast wõeti weel ära kaks ülejäänud punkti, ehituskruntide müügi otsustamine ja linna ehitusmäärus.

Järwamaalt

Õigas juba kõrrekünd. Et wiimased wihmased ilmad takistuseks kujunenud suriwiljade põldude wedamisele ja peksmisele, siis on asutud Põhja-Järwamaal kõrrepõldusid künduma. Kui hoowihmade hooaeg pikaajaliseks ei kujune, siis lootetakse käesolewal aastal põllutöödega harukordselt warakult lõpule jõuda, sest rukis on pea kõigil põllupidajail juba maha külitud ja ka käesolewa aasta rukkisaak juba ära pekstud.

Ka u"erisaak ikaldumas. Kapsaste kallal laiaulatuslikku häwitustööd sooritawad kahjurid on asunud ka naerilehti häwitama. Et naerilehed on peaaegu täielikult häwinenud, siis mõjub see ka naerisaagile.

Noorte pühapäewa Saksis. Eelolewal pühapäewal korraldatakse Saksis kohaliku ÜEMÜ osakonna poolt noortepüha, mille kawas osakonna lipu õnnistamine, pergejõustiku karikawõistlused osakonna ja spordiselts „Säde" wahel Saksi parima sportlase nimele ning lõpuks õhtul peoõhtu kohaliku tuletõrje ühingu ruumes. ÜEMÜ Saksi osakonna lipu õnnistamine toimub Wiru praost Beermanni poolt, mis puhuks kohale sõidab ka ÜEMÜ keskjuhatuse esimees ja teisi külalisi.

Faa'"nid a"mastawad talude lähesust. Enne iseseiswuse algust muretses tolleaegne Sauga karjamõisa omanik Saksamaalt suuremal hulgal faasaneid, asutades kohapeal faasanikaswatuse. Kuigi suur osa faasaneid ära suri, jäi osa wastupidawamaid ka ellu, lennates laiali ümbruskonda. Need hiljem on lewinenud ja nii leidub praegu wabas looduses faasaneid, kes peamiselt talude läheduses armastawad pesitseda.

Kesk-Järwamaal liigselt palju piimatalitusi. Kuigi Järwamaa üldiselt piimatalituste wõrgu tiheduse ja ka piimatalituste tegewuse suuruse poolest teistest maakondadest weel maha jääb, on üksikutes Järwamaa osades piimatalituste wõrk aga isegi liiga tihedaks kujunenud, nii et see halwawaks osutub isegi piimatalitustе eneste majanduslikule seisukorrale kui ka piimanduse üldisele arenemiskäigule. Piimanduse tegelaste ja erikundjate arwamise järele osutub piimatalituste wõrk liiga tihedaks Kesk-Järwamaa osas, nimelt Pikevere-Koeru-Udewa piirkonnas.

Koeru ebeneb tõuhobuste kaswatamine. Koeru piirkond oli juba waremalt kuulus heade hobuste kaswatamise keskus Järwamaal, kuid nüüd on üle mindud puhtakujulisele tõuhobuste kaswatamisele. Eriti suureks on kaswanud paaritamiste arw. Koeru ümbruskonna kohta on kasutada 10 toritõugu ja 9 ardennitõugu sugutäku.

Ambla tuletõrje üh. 55 a. Laupäewal pühitseb P.-Järwamaa wanim tuletõrje ühing — Ambla tuletõrje ühing — oma 55. aastapäewa. See möödub tagasihoidlikult, kuna korraldatakse ainult pidu. Ühingu esimeheks on tööstur A. Silm ja peameheks põllupidaja O. Adler.

2 salawiinamüüjat Rakwerest wälja. Politseidirektori otsusel saadeti Rakke alewikust kaks tuntud salawiinamüüjat Ida Resetnikow ja Ewald Lellep wälja. Nad on mõlemad salawiina müümise pärast saanud korduwalt karistada. Uueks elukohaks on neile lubatud Erra wald, Wirumaal.

Uusi koolijuhatajaid. Haridusministeeriumi kooliwalitsus määras uuteks koolijuhatajateks Esna wallа Wiisu algkoolile Erika Paluloo ja Lehtse wallа Nahe algkoolile Emil Nero.

Ambla kodumajanduskeskkool tahab osta talu. Laupäewal toimub Ambla kodumajanduskeskkooli ellukutsuwa sihtasutuse järjekorraline koosolek, kus otsustamisele tuleb koolile talu ostmise küsimus. Kuna alewikus on praegu müügil üks koolile wäga sobiw koht, siis on arwata, et koosolekul otsustatakse ka sellest asi jaatawalt.

Tapalt

Tuletõrje ühing pühitseb aastapäewa. Laupäewa õhtul korraldab Tapa tuletõrje ühing oma 36. aastapäewa puhul wabaõhu kontserdi. Pidustus jätkub pühapäewal paraadi ja teenetening hoolsusmärkide jagamisega. Samal ajal toimub ka tulekaitse nädala korjandus.

Pärnumaalt

Ookrilademed Pärnumaal. Tänawu suwel saadeti Pärnumaa kodukaunistamise hoogtöö komiteele Wee wallast Jaan Pitsali poolt, kes peab Maiwo-Buho talu, õige peenikest pruunikat mulda. Sellega oli tehtud kohapeal katseid, segades wärnitsaga, täitis see wäga hästi ookri ülesannet. Ka rootsiwärwina kasutades osutus see kõlbulikuks. Nimet. mulda leidub kohapeal looduslikus seisukorras maa peal, umbes 0,5 m paksuse kihina õige palju. Kuna leitud maawara osutus wäga sobiwaks ookrina, saadeti Pärnumaa Kodukaunistamise komitee poolt leitud mulda Riiklikule Katsekojale analüüsi tegemiseks. Praegu pole analüüsi tulemused weel teada.

Uued loomaarstid Pärnumaale. Põllutööministeeriumi loomaterwishoiu peawalitsuse poolt on loodud juurde uus loomaarsti jaoskond Lelle. Selle alla kuuluwad Käru ja Wahastu wallad Järwamaalt, Ingliste ja Kehtna wallad Harjumaalt ja Lelle wald Harjumaalt. Selle uue loomaarsti jaosk. loomaarstiks määrati dr. Ph. Selli.

Mai kuust saadik täitmata püsinud Häädemeeste jaosk. loomaarstiks määrati loomaterwishoiu peawalitsuse poolt dr. A. Põld.

Piiskop Rahamägi õnnistab Wändra õpetaja. Pühapäewal, 13. septembril toimub Pärnumaal Wändra kogudusе õpetaja ametisse õnnistamine piiskop H. B. Rahamäe poolt. Selleks puhuks tuleb Wändrasse ka teisi waimulikke.

Kehw lõhesaak Pärnu lahes. Nagu Põhja-Eestis, nii on Pärnu lahe weeski alanud sügisene lõhepüügi hooaeg. Pärnu lahe peamiseks ja suuremaks püügikohaks on Häädemeeste ja Tahkuranna, kuid seni on seal kallist lõhekala õige wäheselt kalameeste mõrdadesse sattunud. Kalurid panewad suuremaid lootusi septembri lõpule ja oktoobri kuule.

Pühapäewane omnibuseühendus Pärnuga lõpeb. Maanteede walitsus teatab, et ta nõustub ühendusepidamise lõpetamisega Wiljandi-Pärnu omnibuseliinil arwates 1. septembrist. Sellel liinil peeti ühendust pühapäewiti. Liinipidajaks oli Wiljandi põllumeeste seltsi kaubandusosakond.

Wirumaalt

Rägawere-Põlula kartuliühisus ostab tärklise tööstuse? Rägawere walla Põlula kartuliühisuses kaalutakse tärklise wabriku ostuküsimust. 23. augustil peetud peakoosolekul jäi see küsimus küll weel lahtiseks, kuid lähemal koosolekul tuleb uuesti päewakorda.

Kalwi-Mahu turbasoo kuiwaks. Kalwi wallas, Mahu turbaühing on otsustanud oma turbarabast liigse wee, mis takistab turbalõikamist, ära juhtida. Lähemal ajal algab kraawitamistöö ja siis juhitakse liigne wesi turbarabast minema. Et see töö küllalt suurte kuludega seotud, siis tahetakse kraawitamine edasi lükata tulewa aasta suwele, kuna niiüd sügisesel ajal selle töö läbiwiimine läheks kallimaks.

Käim"s Kunda jõe süwendustööd. Põllutööministeeriumi Katastriameti poolt on wõetud ette Kunda jõe süwendamine, sest jõesäng on kohati kinni kaswanud ja ummistunud, mistõttu wesi igal aastal ujutab üle suured heinamaa wäljad ja kannab rohu täis igasugust kõntsa. Katastriameti poolt on jõe süwendustööd antud wälja ettewõtja Potapow'ile. Samuti ehitatakse jõele ka üks uus sild Rägawere walla piires.

Süwendustööd wiiakse läbi umbes 15.000 kr. eelarwe suuruses.

Meri uhtus kaluri laiba randa. Neljapäewa warahommikul leiti Warangu walla piirides mererannalt uppunud kaluri laip, kelles kohalikud elanikud ära tundsid hiljuti uppunud Palmse walla Pihlaspea kaluri Rudolf Kolga isiku. R. Kolk on tänawu sügisel esimesi mereohwreid, kes angerjapüügil läks tormigg merele ühes kaaslassega, kuid sattus seal tormi. Torm paiskas paadi ümber ja Kolk uppus, kuna aga ta kaaslane waid waewu eluga suutis tormimõllust pääseda. Laipa otsiti asjatult ja alles nüüdne torm andis mereohwri omastele tagasi.

Rakwerest

Uputus Rakweres. Wiimased suured wihmad on Rakweres mitmel pool tekitanud uputusi. Paiguti hoowidesse on kogunenud nii suurel hulgal wett, et sealt läbipääsemine on raske. Tallinna tänawal kannatab uputuse all Limbergi kaubamaja suur hoow, samuti „upub" ka Wirumaa ühispanga uue hoone keldrikord. Liigwee äratõmbamiseks on linna kanalisatsioonitorustik liiga wäike, kuna see on ehitatud peamiselt hoonete roiskwete ärajuhtimiseks.

Opetajate wahetusi Zeeh gümnaasiumis. Rakwere Zeeh tütarlaste eragümnaasiumist lahkusid käesolewal õppeaastal õpetajad Pikmar, prl. Mattisson ja prl. Tamm. Uuteks õppejõududeks tulid J. Allikas ja õp. Krihwel, ning kolmandana määrati kohale prl. Olga Kampus.

Narwast

Narwa malewa 12. aastapäew. Pühapäewal, 6. sept. kaitseliidu Narwa malew pühitseb 12-ndat aastapäewa, mille puhul peetakse kell 11 Narwa Aleksandri kirikus kontsert-jumalateenistus. Pärast jumalateenistust kell 1 peetakse Peetri platsil ühine paraad, millest wõtawad osa kõik Narwa malewa üksused terwes koosseisus. Paraadile järgneb suur rahwapidu linna tuletõrje ühingu aias. Õhtul kell 9 algab Eesti Seltsi „Ilmarise" ruumes suur sügislillepidu.

Uus küla Kriwasoosse. Möödunud suwel tule läbi häwinenud Kriwasoo küla ülesehitamisega ollakse nüüd maawalitsuse poolt ametis. Käsil on uute ehituskohtade kindlaksmäramine. Seesuures ei saa aga maaomanikud enam oma maju püstitada sinna, kuhu keegi seda heaks arwab, waid hoonete asetus wiiakse läbi sundkorralduste alusel. Sellega hoitakse ära uue Wene stiilis küla tekkimine.

FREDERKINGI
aastaid turul nõutawaimana püsinud
KÜMBLUSSEEP
on eht kahelõw'-märgiga. Palutakse mitte õra wahetada samanimelistega!

„Emakeele lugemik algkoolidele" arwustuse puhul

Hr. E. L.-a. õigiti heatahtliku arwustuse puhul („Postimees" nr. 236 j. a.) lubatagu öiendada üht etteheidet, mis nähtawasti põhjeneb arusaamatusel.

Allakirjutanu ja koolinõunik W. Alttoa koostatud „Emakeele-lugemik algkoolidele" 2.—6. õppeaasta on õ. ja 6. õppeaasta osa ilmunud kahes eriwäljaandes: õpilastele ja seesama ühes metoodilise lisaga õpetajaile. Nii ei tule õpetajail metoodikat „alles õpilaste lugemikust hakata õppima". Uus trükk ilmus 5. õppeaasta õpilastele määratud wäljaandest.

H. Rajamaa.

TARTUS 2.—8. SEPTEMBRINI S. A. KORRALDATAVATEST

ÄRIVAATEAKENDE DEKORATSIOONI VÕISTLUSEST

võtavad osa järgmised ärid:

1) **Suuräri M. Jänes** — Kaubahoov 9—12
2) **Raadio Kooperatiiv, Tartu osakond** — Võidu tän. 11
3) **Kaubamaja Karl Abel** — Kaubahoov 34-35
4) **„Union" jalanõudekauplus,** Kaubahoov 36
5) **K-m. „Teater & Muusika** — Võidu tän. 6
6) **F. Zimmermann, jalanõude- ja reisitarvetekauplus** — Suurturg 10
7) **Kaubamaja J. Roosipuu** — Suurturg 14
8) **Joh. Alt, kullasepäär** — Aleksandri tn. 10
9) **J. Malin, kleidi-, pesu- ja puduäri** — Sõõgituru ja Poe tän. nurgal
10) **E. Kombe saapakauplus** — Võidu tn. 10
11) **J. Lill, kondiitriäri ja kohwik** — Võidu 29
12) **Riideäri August Prima** — Suurturg 5
13) **Leida Koik, moeäri,** Võidu 11
14) **Z. Sch. Goldberg, parfümeeria- ja kosmeetikaäri** — Võidu 6
15) **Firma H. Selmanowitš, kella- ja kullasepäär** — Aleksandri tänav 4
16) **Riidekaubaladu P. Luksep** — Kaubahoov nr. 6—7
17) **A.-S. A. Brandmann, Tartu osakond** — Ülikooli 36
18) **„Postimehe" raamatukpl.** — Suurturg 16

Kõik „Postimehe" lugejad hääletama!

Tartus 2.—8. sept. 1936. a. korraldatava

ärivaateakende dekoratsiooni võistluse hääletuskupong nr. 1.

Kõige paremini dekoreeritud ärivaateaken on

..... äri vaateaken
(Äri nimetus)

Hääletaja .....

Aadress .....
(Nimi ja aadress palutakse kirjutada selgelt)

Hääletuskupongid palutakse lasta **E. K.-Ü. „Postimehe" raamatukaupluses** (Suurturg 16) selleks ülesseatud kinnipitseeritud kasti, alates 4.—8. septembrini s. a.

„Postimehe" lugejaskonnale määratud preemiate jagamisest võib osa võtta ka üksiku hääletuskupongiga, kuid **3 kupongi annavad 3 preemia saamise võimalust.**

E. K.-Ü. „POSTIMEES"

„Vanemuine" avas hooaja

K. Aluoja dramatiseering: „1905". Lavastus dramatiseerijalt, lavapildid V. Haasilt

A. H. Tammsaare „Tõest ja õigusest" on siiani dramatiseeritud kõik osad (2. osa koguni kaks korda), ainult kolmas on jäänud nagu silmapaari vahele. Ei ole meie „romaanilavastuste maestro" Särevgi seda osa oma sule alla võtnud. Siin ongi omad klaarid põhjused: „Tõe ja õiguse" kolmanda kõite lavaletoomisel on hirmutamas suuremad raskused, kui ühegi teise kõite juures.

Kui nüüd Kaarli Aluoja selle ülesande siiski enesele on võtnud, siis oli mitmeti huvitav oodata, misukesed on tulemused. Teadagi, ei asutud säärase töö juure kerge südamega ja osalt oli siin ka paratamatuks takkatõukeks asjaolu, et meie algupärane repertuaar on eriti käesolevaks sügiseks nii ahtraks kokku kuivanud, et lihtsalt pole midagi lavale võtta. Peab siis olude sunnil hea tahte kokku kiskuma, et päästa mis päästa on, ja anda seda ja sel kujul, mis vähegi võimalik. Seda tahet tuleb hinnata ja eriti selt seisukohalt, et saadi teostada iseenesest nii kaunist põhimõtet: hooaja avatükiks olgu algupärand.

Kahjuks peab märkima, et Vargamäe epopee kolmanda kõite taga dramatiseeringu mõttes hirmutavad kollid osutusid „Vanemuise" hooaja avamisel tõelisteks. Romaani keskendamatus ja mitmepalgsus, ääretuisse mõttevalanguisse uppuvad leheküljed ei leidnud dramatiseeringuski mingit lavalist tugipunkti. Dramatiseeringu autor oli katsunud küll taotleda minimaalsetki intriigikäiku ja luua pidet ning sidet sündmustiku kujundamisel, kuid tulemuseks oli ikkagi ainult rida kaunis keskmise väärtusega illustratsioone romaani juure. Need illustratsioonidki polnud aga ehtsad, sest kannatasid omalt poolt romaani lavatükiks kohendamise võtete all ja muutusid sellega mitmeti ebapsühholoogilisteks ja kunstlikult kokkukombineerituks.

Kas siis saime isikudraama või revolutsioonidraama? Või mõlemad kokku? Ei saanud ei üht ega teist. Ühelt poolt oli katsutud anda kaunis ulatuslik läbilõige 1905. a. revolutsiooni keerisest ja ideoloogiastki (kuni pikkade vaidlusteni töölislehe toimetuses ja arutlusteni mäsumeeste vahel!) ja teiselt poolt rõhutada ka Indreku isiklikku draamat. Kumbki pool aga vägistas üksteist või veel õigemini: revolutsiooni kujutus surus isikudraama enesele alla, ilma et ta ka ise oleks saanud õiget nooti sisse. Olnuks vahest tervislikum, kui dramatiseeringus embkumb võistlejaist pooltest oleks täiesti domineerivaks seatud ja arvatavasti peaks see hegemoonia jääma Indreku isiklikule tragöödiale.

Seda paneb arvama eriti see, et dramatiseeringu kandvamaiks momentideks kujunesidki need, kus Indreku isik on esiplaanil. Ja siin peab ütlema: lõpupildid Vargamäel olidki need, mis päästsid kogu õhtu. Viimane pilt näiteks oma haarava sünguse ning traagikaga oli vägagi mõjusalt serveeritud ja siin pääsis ka näitlejate mäng neisse roobastesse, mis publiku seob lava külge. Eriti kiitvalt peaks siin märkima A. Randviiru Andrest oma tõe ja õiguse kangelaslikkuses ja murdumises selle all (maksab kuulata ta lauset oma tapetud poja puhul: „Ära tapsid, kuradid!"), samuti ka Kaarli Aluoja tasakaalukalt ning afektidesse avatelematult esitatud Indrekut. Ka teised osakandjad neis piltides (E. Torop, E. Anton, I. Suvero, H. Aren) aitasid hoida vastavat meeleolu. Peale muu: on ju romaanigi viimane kolmandik tõeliselt meistritöö ja otse sümfooniline lõpp annab andeks kõik selle, mis esimest kaks kolmandikku nurisema võtab.

Pärislõppu aga kippus rikkuma see, et oli seatud vahelugejad lõpupunkti panema. Mis jaoks veel sõnu peale lugeda niigi mõjusale lavapildile? Ja üldse need frakistatud vahelugejad olid täiesti asjatuks luksuseks. Intriigikäiku nad ei selgitanud karvavõrdki, andsid ainult edasi mingit revolutsioonilist meeleolutsemist ning filosofeeringut, pealegi väga pateetilise tegumoega. Olnuks mõni revolutsiooniline kihundusõhtu, siis muidugi, aga nüüd? Pealegi aitasid needsinatsed lugejad suuresti kaasa sellele, et dramatiseering venis liigselt pikaks, kella kaheteistkümneni.

Venivust ja liigsust oli ka muidu ja oleks äärmiselt tarvilik, et kogu ettekannet kärbitaks vähemalt tunni v"rra. Neli tundi teatrinaudingut on ikkagi palju, olgu kas või kõige paremat naudingut.

Peab kokkuvõttes kordama: lõpp kohendas mõndagi, mis õhtu kestel pani õlgu kehitama. Ja kui siia juure arvata paljudki kaunid lavapildid, üksikuiteine õnnestunud pisistseenikene (näiteks L. Tubina Kristi ja Indreku vahel), mõningane kena tüüp (näiteks Meeringu kingsepp, Liigi invaliid j. t.), ja teose üldine 1905. a. õhustik, mis oma erilaadsuselt juba iseenesest seob, siis on selge, et ettekandel oli ka rida plusse.

Publiku aplaus võttis soojema käigu ettekande lõpul ja paljudele osakandjaile läkitati lilli.

R. J.

Andres Rennit †

Neljapäewa õhtul kell 9,15 suri Wiljandi linna haiglas wanemapõlwe kirjanikluuletaja Andres Rennit 75-aasta wanaduses. Alles mõne kuu eest nähti A. Rennitit, kes wiimasel ajal oli tagasi tõmbunud awalikust elust ja elas pensionist, kondimas kodulinna tänawail üsna wärskena ja ergana. Kuid raske sisemine haigus, mille tõsidust ta alul wõib olla ei aimanud wõi ei tahtnud tunnistada, paiskas wana õrnahingelise luuletaja haigewoodile ja pärast 4-nädalast haiglas lamamist kustus ta elukõõnal.

Andres Rennitit jäi leinama abikaasa ja kaks last, poeg ja tütar, kes mõlemad täiskaswanud.

Andres Rennit on sündinud 5. now. 1860. a. Töötas 1891. a. Wiljandis „Sakala" toimetuses ja mõnda aega „Olewiku" trükikojas Tartus. Pidas hiljem Wiljandis raamatukauplust, trükikoda ja ajakirjanduse kontorit.

Ta on awaldanud luuletuskogud „Sakala ööbik" (1883), „Nurmelt ja niidult" (1894) ja näidendid „Mis pärost surma sündis" (1912), „Kisa järele kihluS" (1913) ja „Muuseumi hoidja" (1912). Hulk luuletusi tal on ilmunud ka mitmeis ajalehis ja ajakirjus.

Andres Saali mälestustahwel tema sünnitallu

Pühapäewal awatakse eesti ajalooliste jutustuste kirjanikule Andres Saalile mälestustahwel tema sünnikohas Pärnumaal Tori wallas Laasi talus, kus kirjanik sündis 21. mail 1861. a. Mälestustahwli paigutajaks on Tori Muuseumi ühing.

Awamistoiming algab kell 4 p. l., kus awasõna ütleb Tori Muuseumi Ühingu esimees kunstnik A. Pulst. Kirjanik A. Saali elust ja loomingust kõneleb kohalik Murru algkooli juhataja kirjanik M. Kiirats ehk kirjanikunimega Mats Mõõslane.

Tahwli awab Pärnu maakoolivalitsuse juhataja A. Luiik ja waimuliku talituse peab Tori koguduse õpetaja J. Reidak. Peale selle weel mitmesuguseid muusikalisi ettekandeid. Pääs mälestustahwli awamisele on kõigile waba.

Rootsi kindral G. Wingren Narwas

3. septembril saabus Rootsist Narwa rootsi kindral Gunnar-Axel Wingren ühes abikaasa Mary-Adelina ja tütre Mariaga. Ühes nendega sõitis Narwa kapten Erik Norman abikaasaga. Kindral oli eriti huwitatud Narwa rootsiaegsest lahinguwäljast.

Tartu teated

Dr. Jaak Tauli ainuke kandidaat

Peetri 1. pihtk. õpetaja kohale

Peetri koguduse nõukogu, kus esindatud mõlemad pihtkonnad, pidas neljapäeva õhtul oma koosolekut, mida juhatas esimees A. Keiss. Koosoleku päevakord koosnes 1. pihtkonnale uue õpetaja valimisega seoses olevaist küsimusist.

Juba varemalt olid 1. pihtkonna komitee ja üldjuhatus otsustanud kutsuda vakantsele õpetaja kohale kandideerima praeguse ajutäitja õpetaja dr. Jaak Tauli, kes võitnud lühikese aja jooksul koguduse liikmete keskel poolehoiu. Nõukogu koosolekul 2. pihtkonda kuuluvad nõukoguliikmed deklareerisid, et õpetaja valimine on peamiselt 1. pihtkonna oma asi, mispärast nad pooldavad 1. pihtkonna komitee seisukohti selles küsimuses. Hääletamisel 25-est koosolevast nõukoguliikmest hääletas dr. Jaak Tauli kandidaadi ülesseadmise poolt 24 liiget, kuna üks jäi erapooletuks.

Kuna uus kirikuseadus nõuab, et koos õpetaja valimisega otsustatakse ka õpetaja palk, siis nõukogu otsustas määrata 1. pihtk. õpetaja palgaks pastorite normaalpalga, see on kesklooli juhataja palk, mis kõigub praegu 180—200 kr. vahel ühes prii korteri ja valgustusega. Võimalik, et õpetaja palk pärast valimise läbiviimist siiski ümber korraldatakse lepingulisele alusele, nagu see on praegu 2. pihtkonnas.

Koguduse täiskogu koosolek, kus 1. pihtkonna õpetaja valimine päevakorda võetakse, otsustati kokku kutsuda 18. oktoobril kell 3 p. l.

Wabadusristi Wendade malewkonna sügisesed laskevõistlused

Wabadusristi Wendade malewkond on järjekindlalt edendanud laskesporti oma liikmeskonna hulgas, korraldades sageli laskeharjutusi ja võistlusi. Järjekorralised laskevõistlused sügisperioodi algul peetakse laupäeval ja pühapäeval, s. o. 5. ja 6. septembril Lembitu kasarmute juures asutatel laskeradadel.

Võistlused on laupäeval, 5. sp. kell 17 püstolitest duell ja punkti laskmises pealikutele malewkonna juhatuse liikme hr. dir. Jüri Piiroja poolt väljapandud rändauhinnale.

Pühapäeval, 6. sp. kell 9 hommikul on võistlused väikekaliibrilisest spordipüssidest malewkonna juhatuse rändauhinnale. Samuti peetakse pühapäeval võistlused wintpüssidest laskmises juhatuse liikme hr. Karl Leppa kaudu seltskonnalt kogutud summade eest muretsetud auhindadele. Võistlused on kell 9 hommikul K. L. wintpüss 303 laskmises 200 mtr. C klassi laskuritele (s. o. algajate ja 2. A. laskurid); kell 11 hommikul 300 mtr. A ja B klassi laskuritele (s. o. 1. kl., tüütid ja esilaskurid).

Wintpüssidest laskevõistlustest osavõtt on kohustuslik kõigile klassi laskuritele.

Peale väärtuslikkude ja nägusate rändauhindade antakse 3—5 esikohale tulnud laskurile weel individuaalauhinnad.

Lähemat informatsiooni võistluste kohta saab malewkonna staabist ja malewkonna laskejuhatajalt plk. Joh. Liibuskilt.

Draamastuudio „Kolmanda kompaniiga" täna Tartus

Täna mängib Tartus end. Saksateatri ruumides Tallinna Draamastuudio teater. Johannes Kaljola 15-a. kutselise lavategevuse juubeli etendusena kantakse ette Andres Särewi dramatiseering „Kolmas kompanii" Aug. Gailiti romaani „Isade maa" järgi. Kaastegevad on peale juubilari, Joh. Kaljola, tuntud lavajõud Olew Eskola, Leop Hansen, Lisl Lindau, Mari-Ann Möldre (Mizzi Möller), Aug. Sunne, Ruut Tarmo, ja rida teisi. Etenduse algus kell 8 õ.

Reform-söögisaal algab tegevust

Naiste Karskusliidu reform-söögisaal algab tegevust laupäeval. Waheajal on kogu majas läbiviidud põhjalik remont, nii saalis ja tubades kui ka kõrvalruumides, sahvrites ja keldrites.

Kohe samal ajal algab tegevust koduabiliste jätkuw kolmekuuline kursus. Juba paaril viimasel aastal on kursuslastelõpetajate järele nii suur nõudmine, et vaevalt ühte viiendikku on võidud rahuldada.

Kursustele võetakse mitte alla 17 aasta korralikkude püüetega neidusid. Kolme kuu õppimise järele nad siirduvad majadesse koduabilisteks (majateenijateks). On päris mõistetav, et õpilased kolme kuuga ei oma täielikke teadmisi kogu koduse majapidamise aladelt, nad saavad aga kindlad ja õiged algteadmised.

Nii kursuste, kui ka reform-söögimaja juhatajaks on kutseline eriharidusega õpetaja, prl. Erna Siniweer.

Kuuldavasti viiakse läbi uuendusi ka söögisaali sisekorralduses, mis teevad tarvitajaile lõunastamise mugavamaks.

Uusi eestipäraseid nimesid

Perekonnaseisuametis nimemuutmise soovi avaldustega esinenuist soovivad võtta uueks nimeks:

Aruoja Alfred — Artur, Belobrow Aleksi (Sergi) — Kalju, Feldberg Friidrich — Wello, Jakobson Albert — Ants, Kullisson Amanda-Marie — Aili, Maa Olga — Elgi, Obst Aita-Nataalie — Aita, Paluste Selma-Marie — Sirje, Robert Walter — Ülo, Selgis Emiilie-Johanna — Ene, Stein Karl-Johannes — Kaarel, Taul Ernst-Juhan — Enn, Wester Hulda-Marie — Imbi ja Arman Johannes — Juss.

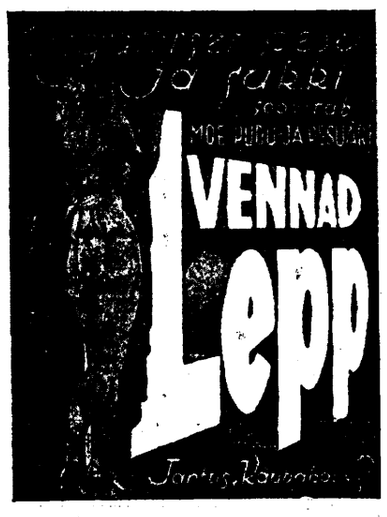

Lühidalt

Kutseeksamitele registreerimine lõpeb

Tööoskusametis lõpeb täna kutseeksamitele registreerimine. Erakorraliselt võetakse weel üksikuid eksamitele registreerijaid wastu läupäeval kella 3—6-ni. Eksamitööde määramine toimub 18. spt. kell 4 p. l. Tööoskusameti ruumes, Lina tn. nr. 2.

Hundikoer ootab omanikku.

Gustaw Adolfi tänawale nr. 27 korter 7 on tulnud paariaastane hundikoer, keda omanik wõib sealt kätte saada.

Pärnu uus sild awatakse pidulikult

Praegu ehitusel olewale Pärnu suursillale pidi eeloleval laupäeval asetatama pidulikult nurgakiwi. Kuna aga riigiwanem nurgakiwi asetamisele ei sa tulla, jääb nurgakiwi asetamise tseremoonia ära. Selle eest awatakse sild walmissaamisel aga pidulikult liiklemiseks.

Uue Pärnu silla ehitustöö areneb jõudsalt.

Wõistluseksamid jätkuwad

Täna algasid ülikooli filosoofiateaduskonda sisseastujaile wõistluseksamid ajaloos jällegi Aia tän. ülikooli suures auditooriumis. Peale eksamikomisjoni juhataja dotsent dr. phil. J. Wajara kuuluwad ajaloo eksamikomisjoni weel Tartu linna õhtugümnaasiumi ajaloo õpetaja mag. Julius Madisson ja Tartu linna poeglaste gümnaasiumi ajaloo õpetaja mag. Jaan Konks.

Eksam ajaloos toimub nii kirjalikult kui sõnaliselt. Kirjalikult anti wastata 5 lühiküsimust — 3 üldisest ja 2 Eesti ajaloost.

Küsimustele kirjalikuks wastamiseks anti 2 tundi aega. Sõnaline eksam ajaloost jätkub ka homme.

Õigusteaduskonda astujaile jätkus ka täna weel sõnaline eksam ajaloos ning arsiteaduskonnas loodusteaduse eksamid ettenähtud korras.

Filosoofiateaduskonda astujaist üks, kes eile küll kirjutas eesti keele kirjatöö, polnud täna ajaloo eksamile ilmunud. Seega langeb ta wõistlejate seast wälja.

Tartu turg

Wihm halwas turutegevust

Harilikult on Tartu näituse-eel olnud turul tegewus elaw ja maarahwast kaubitsemas wõhkesti, kuna seekord wihmaste ilmade mõjul seni suuremat elewust ei olnud. Mis puudub ainete hindadesse, siis näitasid need wähemaid muutusi.

Lihaturul laskus tapetud sigade hind wähe tagasi, kuid selle wastu olid tapetud lambad kallimad kui nädala alul. Tapetud sigadest maksti reedel 70—85 s. kg, tapetud lammastest 40—52 s. kg ja tapetud wasikatest 38—45 s. kg, kuna weiseliha suurmüügil maksis wastawalt headusele 25—33 s. kg.

Wäikemüügil kõwenes nii sea- kui ka lambaliha hind wastawalt suurmüügi hinnale.

Sealiha maksis laudadel 70—110 s., seapekk 100—120 s., sulatamata rasw 125—150 s. ja sea pead-jalad 40—45 s. kg. Lambaliha maksis 45—65 s., wasikaliha 35—50 s. ja weiseliha 35 kuni 65 s.

Kalaturul maksid hawid 30—45 s., ahwenad 10—25 s., siiad 50—65 s., sudakad 50—85 s., latikad 15—35 s., särjed 10—13 s., säinad 20 kuni 25 s., linaskid 45—50 s., räätsised 40—50 s., kiisad 6—8 s. ja angerjad 1,50—2 kr. kg.

Kaladest tuleb rohkem müügile ahwenaid, latikaid ja hawisid.

Piimasaadustetturul kõikus taluwõi 400 g hind 55—60 s. ümber ja meierite wõihind 63—65 s. ümber, kuna eksportwõi maksis 70 s.

Kanamunad maksid 8—10 s. paar.

Wilju-turg. Siin otsiti rukkijahu ja kaeru hoolega, kuid neid aineid leidus mõne üksiku maamehe wankril ja nõuti neist kõrget hinda.

Kilodes arwestatult maksis rukkijahu 13,5 kuni 14 s. kg, kaer 11—13 s., rukkis 13 s., nisu 18—22 s. ja oder 12—14 s. kg. Waka wiisi nõuti kaertest 4 kr., kuna müügihind kõikus 3,40 kuni 3,80 kr. ümber wakk.

Aedwiljaturul wärskeid kurke weel koormate wiisi ja kõigub nende sajahind 30—65 s. ümber. Kartulitest maksid walged ja odenwaldid 1,50 kuni 1,65 s. ja wäikesed kiised 1,80—2 kr. wakk.

Puuviljaturul maksid õunad 2—4 kr. wakk wõi 7—20 s. matt, wastawalt headusele ja sordile. Kollased ploomid maksid 20—23 s. liiter ja kreegid 10—12 s. liiter, kuna pirnid maksid 20—35 s. matt wõi 2—20 s. tükk.

Marjaturul oli pohle wähe ja wiimaste hind kõrge, nõuti 17—20 s. liiter. Kuremarjad maksid 7—8 s. l.

Heinaturul wihmase ilma mõjul kaupa wähe ja tegutsesid siin peamiselt wahekauplejad.

Wirumaa pähkli- ja pohlalage, kuid Wõrumaal neid külluses

Käesolevaal aastal on Wirumaa metsad tühjad pähkleist ja pohladest. Pähkleid ei ole metsades peaaegu sugugi, kuna pohli ka õige wähe. Sellewastu on aga Wõrumaal sarapuud pähkleid täis nii metsades, kui aedades. Samuti on Wõrumaa metsades kaunis rohkesti pohlamarju.

Et aga pohli mujal wähe, siis weetakse praegu neid marju turgudele peamiselt Wõrumaalt ja seetõttu on ka pohlad kallimad, kui möödunud aastal.

Tartu õpetajad kodukaunistamise hoogtööl

Ülelinnaline Tartu õpetajate päew arutas kunstilise kasvatuse rakendamist koolides. — Millest tuleb õpetajail hoiduda

Eile oli korraldatud kõigile Tartu alg-, kesk- ja kutsekoolide ning gümnaasiumide õpetajaile Tartu linnakooliwalitsuse poolt üldkoosolek, millest wõttis osa ligemale 300 õpetajat. Päew korraldati Tartu tütarlaste gümnaasiumi ruumes ja see õnnestus eriti oma asjalikkuse tõttu, kus lühikese aja jooksul arutati mitmekülgselt koolitöö algusega seoses olewaid küsimusi.

Õpetajate päewa awas

Tartu linna kooliwalitsuse juhataja abilinnapea K. Luik, kes tähendas, et meie kool käib tõusurada, mida wõib eriti mainida Tartu koolide ja seal tehtawa kasvatustöö kohta. Kogu õpetajaskond on annud koolile oma parema. Selle eest awaldan kõigile õpetajaile Tartu kodanikkude nimel tänu. „Tulgu see töö kogu me rahwale õnnistuseks!" lõpetab abilinnapea K. Luik. Lauldakse hümni.

Pikema ja ülewaatliku ettekandega esineb Poeglaste gümnaasiumi õpetaja kunstnik J. Nõmmik, kes kõnelеb

kunstilisest kasvatusest koolis.

Referent ütleb, et eriti akuutseks on muutunud kunstilise kasvatuse küsimus koolis tänawu, kus toimub üle riigi kodukaunistamise aktsioon. Edasi puudutas kõneleja kunstilise kasvatuse tegelikku läbiviimist koolis, näidates ühtlasi ka, et meie rahwale pole kunst wõõras isegi kruges minewikus, millisest ajast säilinud rohkesti huwitawaid wormi ja wärwide kombinatsioone. Ka rahwalaulik ütleb, et „ennem ma une unetan, kui ma ilu maha jätan." Mõnes koolis on aga mindud liialе joonistamisega, mida tehakse igas tunnis. Sellest liialdusest tuleb hoiduda.

Läbirääkimistel

rõhutatakse suurema puhtuse ja korra loomist koolis. Weel wäga paljudes koolides jätab soowida wihikute ja õpperaamatute, riietuse ja klassi puhtus.

Dir. Neggo ütleb, et ilutunde arendamist peame algama endist peale. Ses suhtes jätawad ka õpetajad palju soowida. Küll siis õpetajaile õpilased kaasa tulewad.

Kunstnik Püttsepp leiab wajaliku olewat rahwa mentaliteedis muudatusi ette wõtta. Kas on see siis normaalne, kui tuhanded jooksewad kokku äriteenijate jalgpalliwõistlusi jälgima, kus asjaarmastajad waid nalja teewad?

Õpet. Jaanisto — ka keele ilulise külje peale tuleb rõhku panna. Mitte laiusesse, waid sügawusesse tuleb tungida.

Koolin. J. Lang ütleb, et õpetajate juhtimisel töötab Tartus 8 tuhat noort, kelle elule annawad õpetajad sisu. Mõtted, millised antakse õpilastele, kantakse laiali ka nende perekondadesse. Pole paremat wõimalust kui see, mille kaudu saab kodukaunistamise töös palju korda saata.

Wiimasena kõneleb

koolitöö algusega seoses olewaist küsimustest koolin. J. Lang. Ta ütleb, et ärgu asetatagu õpilast liigse hirmu ja pinge alla. Tunni elustamiseks on hea, kui õpetajal leidub parajal kohal huumorimeelt. Karistustes ärgu mindagu liiale. See wõib õpilastele muidu koguni nalja hakata tegema. Ka ärgu püütagu õppetöö alal maksimumi saawutada, mis üldarengu seisukohalt hoopiski nii tähtis pole. Meminekul ühest koolist teise tuleb weel arusaamatusi ette. Nõrgema õpilasmaterjaliga tuleb õppetöös alata sealt, kuhu nende arenemine küünib, mitte püstitada õhust wõetud ja liialdatud nõudeid. Ärgu unustatagu, et õpetajaid atesteeritakse õpilaste edasijõudmise järele.

On suur wiga ka, kui õpilasi alawääristatakse. Tihti öeldakse koolinõunikule klassi ees, et see õpilane ei kõlba kuhugi ja temast ei saa ka midagi. Meie peame õpilast julgustama, mitte aga ta edasipüüdmist lõplikult häwitama.

Sport

Tähtweres 113 ratsut wõistlemas

Ratsarügemendil tuleb wõistelda kogu wa bariigi suurtükiwäega. — Kaitseliitlaste hulgas wõistleb ka maanein. — Wigurimeister „Jabur" on juba 17 a. wana

Suurtükiwäe 4. grupi poolt laupäeval, pühapäeval ja esmaspäeval Tähtweres korraldatawad ratsawõistlused kujunewad suurimateks Tartu ratsawõistlusteks. Wõistlustel on esindatud kogu wabariigi suurtükiwägi, ratsarügement ja 7. jalawäerügemendi ratsakomando. Peale selle Tartu linna ja maa maleva kaitseliitlased. Kogusummas wõistleb 82 meest ja üks naine 113 hobusel. Ohwitsere on wõistlemas 21, allohwitsere 31 ja kaitseliitlasi 31. Wiimaste hulgas ka üks naisratsutaja — Leida Matsen Lukelt. Suurem osa wõistlejaid oli kohal juba neljapäeva hommikul, kuna maa malewlasi ja 7. rügemendi mehi oodati kohale reedeks.

Neljapäeval

tutwustgsid lehemehi wõistluskorralduste ja eeltöödega

major Sobolew ja kapt. Taul. Wõistluskohas, Tähtwere mõisa südames, olid siis käimas wiimased eeltööd. Et tegelikkude wõistluste ajal takistuste ümberasetamine üksikute sõitude wahel kiresti ja libedasti läheks, selleks tehti sõduritega wiimaseid proowe. Töökomando oli aga libedasti ametis publikule istekohtade loomisega. Wõistluswäljakut piirawad kolmest küljest astmelised pealtwaatajate pingid, nii et ühtmoodi hästi näeb ees- kui ka tagareas asetwõtnud pealtwaatajat. Saatwutused tehakse teatawaks waljuhäälduja kaudu ja nende kuulutajaks on wõistluste peakohtunik abi ltn. Luud, kes juba möödunud aastal teenis publiku kiituse haruldaselt selge refereerimise eest.

Wõistluswäljak on tänawu suurenemud ligi kolmandiku wõrra. On kombineeritud uusi takistusi wastawalt rahwuswahelistele määrustele. Erilist

tähelepanu wäärib uus banquette,

kus pärast tõke ületamist tuleb hobusel hüpata maa sisse süwendatud auku ja sealt kohe galoppsammu järele wälja hüpata üle takistuse. Selle takistuse õitmine nõuab nii ratsanikult kui ka hobuselt head julgust. Uudiseks on waheset ka see, et takistuste ääred ja wäljakuäär arwõõraste tribüüni ees on palistatud nägusate elawate lilledega ja wõistluste ajaks lubati kohale tuua ka ilupuud.

Treeningwäljakul wõistluswäljakul oli kõimas treeningsõit. 4. grupi ohwitserist-wõistlejad leitnandid Raamat, Wari ja Kübar näitasid oma grupi paremaid hobuseid. Nende wõistlushobuste raudwaraks on ikagi weel elatanud hobused ja tartlastele juba palju aastaid tuntud „Kane", „Boy" ja „Agameedes". Wiimane on koguni 19 aastat wana, kuid hüppab peaaegu sama kergusega nagu nooredki hobused. Hüppe täpsuses aga noored vaevalt saavad temaga wõistelda. Grupi nooremateſt hobustest on parimaks „Printsess", mis ostetud Paidest.

„Printsess" on saanud „hea kasvatuse".

Kui talle öelda „tere" ja ulatada käsi, siis annab oma „käe" wastu. Tuulispäine „Päike" sõidab tänawu allohwitseride käes. Ta olewat end palju parandanud ja ei kuku enam nii, nagu eelmisel aastal. Peale selle on 4. grupi wäljapaistwamaiks hobusteks weel weidi inglise werd soontes omaw „Säinas", siis leitn. Wari uus hõbune „Silwa", „Rooste" ja „Luule".

Weltw. Peetow oma wigurite meistri „Jaburaga"

Wäljastpoolt Tartut hobustest

on paremateks „Miina" Narwast. See on wõga hästi tehniliselt arenenud hobune ja Riia wõistlustel käimise ajal poolakad tahtsid teda ära osta. Narwa paremateks hobusteks on weel „Kuningas" ja „Oraw". Rakmere parimaks hobuseks on „Orinoko". Wiljandist on mõne kohal sellised head, kut „Bacchus", kes Riias omal ajal tuli kõrgushüppes esimeseks tagajärjega 1,75 sm, „Osman" ja teised.

Peale selle on kohal Wiljandist weltweebel Peetow oma „Jaburaga", kes igalpool leidnud tähimustawa wastuwõtu. Weltweebel Peetow

andis „Jabura" kohta lähemaid seletusi.

Kui arwatakse, et „Jabur" on noor hobune, siis eksitakse rängasti. Tal on juba 17 aastat turjal ja koos weltw. Peetowiga on ta töötanud 12 aastat. Weltw. Peetow on saanud selle hobuse oma kätte juba siis, kui ta osteti kaitsewäele. Wigurite kätteõpetamine wõtnud küllalt palju waewa. Kurjaga pole midagi kätte saanud, waid ainult meelitamisega — suhkrut ja kaeru andes. Kui ta juba korraldustest aru saanud, kuid wahel tõrksaks muutunud, alles siis tulnud piits appi. Tema wäljaõpetamine wõtnud umbes 8 kuud. „Jabura" esinemine walmistanud ka Riias furoori ja poolakad tahtnud teda ära osta, pakkudes 3000 krooni.

„Jabur" iga mehe käes ei tee wigureid.

Kui weltw. Peetow olnud Tallinnas kurfustel, siis teised katsunud ratsapidustustel „Jaburaga" tema tawalisi numbreid ette kanda, kuid „Jabur" pole pooltki seda teinud, mis tawaliselt. Ent „Jabur" pole üksi suurepärane wigurisõitja, waid ka sama hea hüppaja takistuswõistlustel. Pärnus ta on hüpanud üle 1,75 m. Ta hüppab tawaliselt oma juhi märguande peale, olgu ta siis üksipuha mis kaugusel takistusest.

Auhinnad „Postimehe" waateaknal.

Wõistlustele on wälja pandud 10 rändi- ja 26 ühekordset auhinda. Auhinnad pannakse wälja täna lõuna ajal „Postimehe" raamatukaupluse waateaknale.

R. Toomsalul kaks wõitu Helsingis

Neljapäeval korraldas soome rootslaste spordiselts IK 32 Helsingis rahwuswahelised kergejõustikuwõistlused, millest osa wõttis ka eestlane R. Toomsalu. Eestlane tegi kaasa kahel alal: 100 jardi ja 200 m jooksud, kus ta mõlemal alal wõitis aegadega 10,0 sek. ja 22,3 sek. Jardidejooksus oli teiseks Awelan ja kolmas Sariola, kuna 200 m oli teiseks Heikkila 22,5.

Samadel wõistlustel heitsid oda Y. Nikkanen 72,51 ja M. Järwinen 69,25 m. Kahe miili jooksu wõitis G. Höckert — 9.09,6, teine T. Mäki ja kolmas rootslane H. Johnsson Berliini pronksmedalimees 5000 m jooksus.

„Kalew" pidas erakorralise peakoosoleku

Spordiselts „Kalew" pidas neljapäeva õhtul oma erakorralise peakoosolekut, Samariitlaste Koondises. Kokku oli tulnud poolsada kalewlast. Koosolekut juhatas abiesimees dr. G. Kroll ja protokollis R. Wolt. Seltsi sekretär L. Sild esines tegevuse aruandega. Otsustatakse toime panna korjandusnädal, millest osakonnad — 50 prof. oma korjatud summast osakonnale saawad hädatarwilikkude tarwete muretsemiseks.

Walitakse auliikmeks dr. G. Kroll, kellel on suuri teeneid seltsi juhtimises 10-e wiimase aasta jooksul. Eluaegset liikmemaksu alandatakse 30-lt kroonilt 20 kroonile. Juh. liige A. Kink informeerib koosolejaid eelolewa 12.—14. septembrini peetawate seltsi 35 a. kestwuse juubeli pidustustest. Juubeliks ilmub sisurikas album.

Kinnitatakse 17 teenetemärgi saajat, kellede hulgas on ka rida paremaid seltsi tegewsportlasi.

Jalgpalli treener jutustab

Meil oli mõttewahetusi Tartu saabunud jalgpalli treeneri hra Saarega. Treener on tegewuses juba juunikuust saadik. Juunikuul ta õpetas pärnulasi, juulikuu narwalasi, kuna poole augusti ta wiibis Wiljandis ja teise poole Kosel noorte laagris. Septembrikuu ta töötab aga Tartus.

„Millisel arwamisel olete prowintsi jalgpallist?"

„Ei ole wiga" — tähendas treener. „Pärnus oli mul keskmiselt aja peale waatamata 50 noore ümber, nende hulgas wähemalt 25-st tulewäd kõwad mängumehed. Kuid weel suurema hooga harrastawad jalgpalli Narwa noored. Sealsel Tenns- ja Hokiklubil on kuni neli noorte meeskonda ja kursantidest moodustati weel mitu meeskonda, kes kursuste lõpul näitasid sellist priima mängu, et aina imesta."

„Tartu mängijatega wist pole teie weel mahti saanud tutwuda?"

„Seda küll. Tahan aga ka siin noori kaasa tõmmata. Mul oli kõnelusi koolinõunik J. Langiga algkooli 5. ja 6. klassi ja keskkooli poistele jalgpalli õpetamise üle. Nendega tuleb alata n. ö. jalgpalli „abc'est", kuna seltside meeskondade õpetamisel piirdun peamiselt taktikalise õpetuse andmisega."

„Kas Tartumaa suuremateſse spordiesituste ka sõidate?"

„Tartumaa Spordiliidu juhatuse soowil teen mõnepäewase reisi Jõgewale, et tutwuneda ja anda ka jõgewlastele näpunäiteid. Sügisel hiljem tahan teha ühe reisi ka Walka ja Wõrru."

JUUBELIPABEROSS
MIKAADO PRIVAAT
NUUD 25 TUKKI AINULT 20 s.

Raadio ringhäälingu kawa.

Pühapäeval, 6. septembril

8,30 äratusmäng. 8,35 wõimlemine. 9,05 hommikkontsert heliplaatidelt. 10 Reportaaži Tartu näituselt. (Reporteerib F. Moor.) 11 Lõikusepidu. (Ülekanne Tartu näituselt.) Awamäng — 2. diwiisi orkester. Juhatab J. Niksman. Waimulik ühislaul. Köne — õp. J. Järwe. Waimulik ühislaul. Palwus ja õnnistamine — õp. J. Järwe. Waimulik ühislaul. Awasõnad — EPST esimees O. Pärlin. Wabariigi walitsuse esindaja köne. Koorilaule — Tartu Meeslaulu Seltsi. Juhatab E. Tubin. Peokõne — EPST abiesimees J. Ottas. Orkestri ettekanne — 2. diwiisi orkester. Juhatab J. Niksmann. Deklamatsioone — Felix Moor. Lõppsõnad — EPST abiesimees E. Habicht. Ühislaul „Eestimaa, mu isamaa". 13,10 Põllumajanduslikke teateid. 13,20—13,50 Põllutöökoja seakasvatuse eriteadja J. Welitar: Seakasvatuse päewaküsimusi. 18,20 heliplaate ja reklaami. 18,30 Reportaaži Tartu näituselt. 19,30 Riigi ringhäälingu orkestri kontsert. Juhatab Fr. Nikolai. Lachner: awam. „Turandot". Männecke: intermetso „Rõõmsalt läbi elu". Juel-Fredericksen: Grööniimaa süit. a) Koerakelkudel üle jääwälja. b) Pühapäewa hommik asunduses. c) Naja Caul Kiturale. d) Eskimo tants. Rust: Tõstekaewul. Scharwenka: Poola rahwatants. Kaischer: pop. „Cocktail Jme-baaris". Suppe: awam. „Ilus Galathea". Waldteufel: walss „Estudiantina". Leopold: pop. „Wärsked lilled", Blume: Olümpia marss. 20,45 päewauudiseid. 21 ajanäitaja-õiendus ja ilmateade. 21,05 Wana tantsumuusikat heliplaatidelt. 21,45 Lugemistund. Albert Üksip esitab katkendi E. Saks'a romaanist „Hannibali rahwas". 22,15 Moodsat tantsumuusikat heliplaatidelt. 22,55 päewauudiseid.

Õnnetusi ja kuritöid

Autokoorem kaotas sigu mööda walda laiali

Kesknädala õhtupoolikul kell 15 juhtus autoõnnetus Wiljandi-Tarwastu 1. kl. maanteel, mõnisada meetrit Holstre wallamajast Tarwastu poole. Siin jooksis käänaku kohal suure kiirusega teelt kõrwale Tõrwa ärimehe Hans Tautsi weoauto R—18, mille koormaks 25 siga. Sõiduk tegi korraliku uperpalli ja langes siis tagasi ratastele. Et auto uus, pidas ta wastu, ja purunesid waid õrnemad osad, porilauad, kõik klaasid jne. Juht, Tõrwas elutsew Juhan Johanson ja kaks tema kõrwal juhiruumis istuwat kaubasaatjat pääsesid nagu imekombel kergemate wigastustega ja põrutusega. Koormaks olewad sead paisati surma-jõlme aegu laiali iga taewakaare poole. Pärast õnnetust wõis mõnda üksikut, kes oli saanud hailget, näha maas lamamas, kuna mõni teine rahulikult sõngis põllul. Enamik sigadest aga oli jooksnud laiali mööda Holstre walda. Sigade püük kestis hilja õhtuni, mis ajaks wiimaks õnnestuski kõiki sigu kinni püüda.

Esialgsetest andmetest paistab, et autoõnnetuse põhjuseks on olnud liiga suur kiirus, sest auto olewat kihutanud õnnetuse silmapilgul 70—80 km tunnis.

Järsk surm õues

Türil leiti paberiwabriku nr. 5 maja õuelt surnult maas lamamas sama maja elanik Leena Paas, 60 a. wana. Wiimane oli läinud aiast halwatus.

Kiriklikke teateid

Ülikooli kirik. Pühap., 6. sept. kell 10 homm. jumalateenistus; koorilaul; lauluraamatud. Kogudusele kantselei on nüüd jälle Wallikraavi tän. 26, avatud teisip., neljap., laup. kella 4—5 p. l., samal ajal õpetaja könetunnid; tel. 8-16.
Õp. J. Köpp.

Peetri kirik. Järgmine jumalateenistus armulauaga on pühapäeval, 13. sept. kell 10 hommikul.

Sügisene leerihõpetus poeg- ja tüdarlastele algab esmaspäeval, 7. sept. kell 5 p. l. leerisaalis. Ennistamine 27. sept. Õp. J. Kaul.

Pauluse kirik. Pühapäeval, 6. sept. jumalateenistus ühes armulauaga kell 10 hommikul. Kell 1 lastejumalateenistus. Palun nanemaid lapsi jumalateenistusele saata.

Sügisene leer poeg- ja tüdarlastele algab esmasp. 21. sept. kell 6. Ennistamine laup. õhtul 10. okt. Illes anda kantseleis.

Pihtkonna loterii on pühap., 20. sept. „Wanemuises". Palun koguduse liikmeid korjanduse mõtelda. Korjanduselehti on kantseleis saada.
Õp. A. Wõõbus.

Tartu Pauluse 1. pihtkond. Pühapäeval, 6. sept. kell 3 p. l. lastejumalateenistus. Segaleeri algus 14. sept. kell 6 õhtul. Illesandmine kantseleis iga päev 10—1.
Õp. H. Haamer.

Tartu Peeteli Baptisti kogudus, Wabaduseplatsee nr. 6. Reedel, 4. sept. kell 8. õht. palvetunnik koosolek. Köneleb E. B. K. Liidu reisimissionär D. Watson. Juhatus.

Maarja kirik. Pühapäeval, 6. sept. kell 10 homm. jumalateenistus armulauaga. Piht — õp. A. Wooremaa. Jutlus — kand. E. Tõldsepp. Sügisene eraleer algab 8. septembril kell 8 p. l. kiriku käärkambris. Palun ülesanda sealsamas könetundidel. Õp. A. Wooremaa.

Katoliku kirik. 5. sp. õhtul kell 7,30 mariaanlik palve. 6. sp. homm. kell 8 vaikne mess, kell 10 pidulik mess eestikeelse jutlusega, õhtul kell 7,30 palveid laulubega. 8. sp. Maarja sünnipäev, 12. sp. Maarja nimepäev.

Nõo kirik. Pühapäeval, 6. septembril jumalateenistus kog. leerisaalis ilma armulauata harilikul ajal. Pühapäeval, 13. septembril kiriku pärast remontiõõde lõppu uuesti õnnistamine. Sel puhul pidulik jumalateenistus E. E. L. K. Lõuna vikaarkonna vikaari ja külaliste õpetajate osavõtul. Laulukoor, pasunakoor, laululehed à 25 senti. Õp. A. Kruus.

Teater ja muusika

Draamastuudio teater

esineb täna, s. o. reedel, 4. sp. kell 8 õhtul Tartu Draamateatri Seltsi (end. Saksa teatri) ruumes, eitekandes Andres Särewi uusima dramatiseeringu „Kolmas kompanii".

„Kolmas kompanii" on Andres Särewi dramatiseering August Gailiti sõja- ja rinderomaanist „Isade maa". Romaani rikkalikust ainest on dramatiseeringusse walitud lawalisemaid kohti ja neist koostatud teatud terwik, kus peategelasteks leitnat Paap Meeme, sõdur Martin Ilt, kuulus „Prügide rügement" jne. Sündmustiku käik algab „Kolmanda kompanii" tegeluusega kuskil Tartu ja Walga wahel, waenlase tagasilöömise järgul ja arsneb siit tuu Pihtwani ja Lätisse wälja. Tõsise isamaalisuse ja lobumaa waenlaseet wabastamise motiiwidele seltsib siin hulk sõdurite huljulgeid seiklusi ning tempe, mis ettekande teeb wägagi elawaks ja wärwirikkaks.

Lawastaja — Andres Särew. Lawapilt — Pärn Raudnee.

Kuna selle teose ettekandmine ainult suurtel lawadel wõimalik, mistõttu paljudel näitusetüllastajail Tartu ümbruseet oma lodukoha wäikelawa töitu nägemata jääks, soowitatakse kasutada seda soodsat juhust näha draamastuudiolaste mängu Ülikoolilinna lawal.

Ühtlasi olgu mainitud, et see on la näitleja Johannes Kaljola 15 a. kuõelise lawategewuse juubelietendus. Tunngi ärahoidmiseks etenduse õhtul piletikassa juure palutakse end aegsasti pääsmetega warustada eelmüügikohas — K.-m. „Teater ja Muusika", Wõidu 6.

Riigikohus

Administratiiw-osakonna awalikul kohtuistungil 18. septembril on arutusele määratud Joosep Aarna, Johan Weske, Magda Saalmann, Peeter Sika, Anton Tõlpuse, Surnud Andres Paaki pärandustombu hoolduja Karl Paaki, Willem Bode, Tartu Linnawalitsuse (Elwa Alewiwalitsus), Tartu Linnawalitsuse (Elwa Alewiwalitsus.), Joosep Paast, Hans Libe, Jaak Kadai, Karl Näkk, Miina Lukki, Anna Waggo ja Leena Luudi ja Karl Kurtzi kaebeasjad.

Administratiiw-osakonna awalikul kohtuistungil 22. septembril on arutusele määratud Rudolf Liitso, Miina Willeri, Mart Onga, Therese Toomiku, Jakob Laisaare, Eduard Purkeni, Aleksander Sammelseli ja Willem Pardi pärandustombu hoolduja Arnold Graubergi, Willem Sammelsel ja E. W. Tartu Ülikooli, Johannes Eichwaldi, Ernst Berendseni, Ida Weckrami ja Jaan Pornuse kaebused.

Kriminaal-osakonna awalikul kohtuistungil 23. septembril on arutusele määratud: Johannes Wiro, Aleksander Sarwe, Hans Sõõdori, Elmar Suure, Agnes Luksepa, Aleksander Helmi, Julie Knochi, Bernhard Simsoni, Joosep Einbergi ja Johannes Einbergi, Jaan Andersoni, Arseni ja Aleksander Säärelli, Jaan Pukki, Martin Aarelaidi, Erich Himbergi ja Hugo-Aleksander Elbrechti süüdistusasjad.

Komseid sünnipäewi

Friedrich Karl Ahl, wöölmanniõpetaja, sünd. 5. sept. 1871. aastal Halliste kihelkonnas. Pühitseb homme 65 a. sünnipäewa.

Nikolai Pärs, preester, sünd. 5. sept. 1871. aastal Wiljandimaal. Saab homme 65. aastaseks.

Peeter Lauri, algkooli juhataja Põhjalas, sünd. 5. sept. 1884. aastal Hiiu-Kõrgesaare wallas.

Jaan Raudsepp, raamatukaupluse ja õppetarwete lao omanik Tartus, sünd. 5. sept. 1877. aastal Koiola wallas Wõrumaal.

Tartu kinod

Central: „Stenka Rasin", „Wolga... Wolga...", kaastegewad Hans Adalbert v. Schlettow ja Weera Engels. Filmis esineb Doni kasakate koor Sergei Sharowi juhatusel.

Ateen: „Magamiswaguni kontrolör", kaastegewad Olly von Flint, Georg Aleksander, Theo Lingen, Gustaw Waldau. Lisaks „Nõukogude Wene uusim kroonika" ja „Miki groteск".

Metropol: „Bosambo", — film Aafrika elust. Peaosas Paul Robeson, Nina Mae Kimely ja Leslie Banks. Lisaks „Olümpia 1936 Berliinis".

Apollo: „Bengali", kaastegewad Gary Cooper, Franchot Tone, Richard Cromwell, Kathleen Burke. Lisaks „Olümpia 1936. a. Berliinis".

Öötwalwe apteekides

Öö wastu laupäewa on awatud järgmised apteegid: A. Imelik, Tähe t. 64, L. Ginziski, Küüni t. 5, A. Metsapa, Raekoja t. 64.

Wastutaw toimetaja: Jaan Kitsberg.
Wäljaandja: E. K.-ü. „Postimehe" Sekwestriwalitsus.
Trükitud „Postimehe" trükikojas, Tartus.

Täname südamest

kõiki, kes minu armsa abikaasa ja meie kalli isa

Jaan Stleglitz'i

viimsele puhkusele saatmisel meile nii suurt kaastunnet üles näitasid ja tema kalmu rohkete lilledega kaunistasid. Iseäranis südamest täname Tartu Töösturite Keskühingut ja Tartu Rätseptöösturite Ühingut.

Tartu näitusele

tulles on Teil,

V. Igp. Daamid

hea juhust kasutada, et minu äris

Võidu tän. 3,

(end. Küüni t. 3),

kuulsaid originaal **Grieser** lima elektrita **kestvus-aurulokke** teha lasta. **Originaal Grieser** lima elektrita aurulokke tehakse Tartus ainult minu äris suure ja kauaaegse praktikaga. Võin eriti soovitada v. Igp. daamidele maal, kel tihti puudub võimalus vestlainete tegemiseks. Minu **originaal Grieser kestvus-aurulokid** ei vaja enam vestlaineid. On elegantsed ja loomutruud. Suured rullid. Kestvuse eest vastutan 8—10 kuud.

Täiuslikum juuksetööstuse äri *daamidele* ja *härradele* on *Tartus*,

Võidu t. 3 (end. Küüni t. 3),

telefon 6 60.

Äri on avatud ka pühap., 6. sept. kella 7—10 homm.

Austusega *J. Guksep.*

Teie olete täielikult rahuldatud,
kui tarvitate ainult kõrgeväärtuslikku
auhindadega kroonitud

„Melange" kohvi

Saadaval üle Eesti.
Tööstus ja ladu Tartu Aia 32. Tel. 1-76.

Tartu-Põltsamaa

liinil sõidab autobus pühapäeval, 6. sept. hommikul harilikul ajal (Põltsamaalt kl. 6, Tartust kl. 8.45). Väljasõit Tartust kl. 8 õhtul. Sõiduhind edasi-tagasi Kr. 2.—

Liinipidaja.

Ratsarügement annab välja suulisel vähempakkumisel

loomaliha ja seapeki muretsemise

rügemendile 1. oktoobrist 1936. a. kuni 1. aprillini 1937. a. Loomaliha kuni 30.000 kg. ja seapekki kuni 4.000 kg. Pakkumine on 18. septembril 1936. a. kell 09.00 Tartus, Lembitu platsil rügemendi staabis. Pakkumisest osav. tuleb enne pakkumist maksta vähempakkumist korraldavale komisj. tagatis — loomaliha pakkujatel 500 kr. ja seapeki pakkujatel 200 kr. Hanke- ja lepingutingimistega võib tutvuda rügem. staabis igal tööp. kella 9—13. Majanduseülem.

Tunnustatud selgeltnägija,

Kivi tän. 5, hoovi pool,

ütleb üllatava täpsusega elujuhtumeid sünnist surmani, mida keegi seni pole suutnud teha.

Soovitakse osta üks

raskeveohobune

vähemalt 5 a. vana, kõrgus mitte alla 2 ars. 5 versokit. Teatada A/s. A. Le Coq'ile Tartu.

Parimad Tartus on

Kivi tän. nr. 8

valmistatud **kestvad lokid.**
Juuksur KATI EBER, Kivi t. 8. Tel. 8-18

Tellige «Lasteleht»

Keskkoolide õpperaamatute bimaakirjad — tasuta!

Raamat ühes ja sulg telses käes —

siis on õppetöö edu kindlustatud.

Noored ärisõbrad,

pidage meeles, et täiuslikust ostukohast saate kõik nõuetavad õpperaamatud ja õppevahendid kõige kergema vaevaga.

Lastevanemad,

juhatage omad lapsed noortesõbralikku ärisse, vana tuntud kooliõpilaste raamatute müügi kantsi —

„Postimehe" raamatukauplus

Tartu, Suurturg 16.

Soovitan hooaja lõpuks soodsate hindadega kodukaunistamise töödeks

Rootsivärviaineid:

Faluni, Veneetsia ja Inglis punaseid.

Valmis põrandavärv „GRANIIT"

Igasuguseid maalri tarbeid ja värve.

AHJU LAKKVÄRVID KÕIGIS VÄRVI TOONIDES

„PUTTOX" putuka mürk jne.

OTTO TAMM Kaubahoov nr. 30, könetraat 664, Tartus.

Algan oma

klaveriõpetust

7. sept. s. a. Könetunnid 11—12 e. l. ja 6—7 p. l.

Lossi tän. 8—2. Z. Zimmermann-Eller.

Algan 7. skp. oma

klaveriõpetust

E. Wohlfeil — Jaama 18.

Gaudeamus

Tudengilaulik. Sõnastik. Kombed.

Koostanud R. Janno, H. Haljaspõld j. t.

Hind 2,85 kr., kalingurköites 3,40 kr. ja nahkköites 4,50 kr.

„Üliõpilasaeg on see ajajärk inimese elus, kus noorusepulbitsewad rõõmud teewad kõige kõrgemaid lõike. Sellele rõõmule ja wärskusele ongi pühendatud käesolew raamat. Siin on kogumik juhiseid, mis wõiksid abiks olla tudengi rõõmuliste harrastusile.

„Gaudeamus" pole ainult raamatuks noorele. Wanemgi akadeemiline kodanik, kel noorusest tunglaastad juba selja taga, tohiks rõõmu tunda kaugeist rõõmuaegadest ja neid enesele uuesti meelesse manada. „Gaudeamus" aitab wärskendada launeid mälestusi, esile kergitada neid päewi, kus kõik mured ja waewad jäid alla üliõpilase julgele rõõmule." Rich. Janno — Eessõnast.

Tartus müügil:

„Postimehe" raamatukauplusest, Suurturg nr. 16.

Ostan ja müün

igasuguseid pruugitud asju: voodid, lauad, toolid, diivan, padjad, palitud, kleidid, pesu, ülikonnad, grammofon, lapsevanker, jalgratas.

OSTU-MÜÜGI ÄRI

Raekoja 2, passaashis

Peale äri sulgemist saab ka asju näha Kaida t. 1, tuba 38.

Tarvitatud tsement

katusekiwe

ehituse juures müüa. O/ü. „Ilutrükk", Võidu tn. 30.

SOOVIN OSTA

EHITUSKRUNTI

Võib ka olla mõne väikese maaga, kui juurdeehitus võimalik. Pakkumised slt. «Ehitus».

Müümised

Müüa vähetarvit.

koorelahutaja

ja 12 a. poisikese sügispalitu. Raekoja 83, poest.

2 tööhobust

müüa. Roosi 18.

Müüa

taerapress

„Veski". kiires korras, odav. vähe pruugitud. Teat. saab Narva tän. 157—3.

Tarvitage juhust!

Müüa imeodav. 2 naister. talvepalitut, vähepruugit., suuremale kasvule, hind 25 krooni ja väiksem kasv 35 kr. Võru tän. 12—5, (pesukoda).

Müügil uudisseep

Pääsusilm

õrna, pehme vahuga ja hurmava lõhnaga. „Veronika" kvaliteetkaupl

Müüa

riidekapp, raamaturiiulid, sohvalaud ja muud riidekraami. Kalevi 14—1.

Mööblipolsterdajate ühing **„Spetsiaal"** valmistab tellimise peale ja müüb laost moodsaid

garnituure

diivaneid jne. Tartus, Gustav Adolfi tänav 16.

Raudaed

odav. müüa. Näha kl. 1—2 äripäevadel. Tartus, Puiestee t. 29-a.

Töötsimised

Noor preili ja proua soovivad mingis.

teenistust

kas kinno kohanäitajaks või üksiku härra juurde passijaks. Slt. „Preili + proua".

Noor, nägus, intellig. proua palub mingisugust

teenistust

peale lõunat, alates kl. 3-st. Pakkum. palun slt. „Ei põlga tööd" all.

Puhtust-armastaja

passija

palub kohta, soovit. olemas. Puu 5—3.

Väga korralik ja odav tunnikellade ja kuld-, hõbe-asjade tööstus O-ü. «Horoloog» Tartus, Võidu t. 21. Töötamas ainult viiunud meistrid. Täpsed kellad müügil. Ostetakse kulda ja hõbedat oma tööstuse jaoks kõrge hinnaga.

Tööpakkumised

Väike perekond vajab

passijat

kes hästi keedab. Läbirääkima tulla Tööstuse t. 1—3, kella 3—4 p. l.

Vajatakse kutsetunnistusega

naisjuuksurit

Teat. Kehra, p. k. 5, L. Raba.

Passijat

on tarvis. Aia 31—8.

Vajatakse

karjust

Kaubelda laup. 5. skp. kl. 10—12. Kauba tän. „Odessa" hoovis.

Vajatakse

teenijat

väiksesse perekonda, kes oskab keeta ja pesu peseb. Soovitav tunnistustega. Riia nr. 36.

Korteripakkumised

Täiesti uuesti remont.

mööbliga tuba

üürida ametiskäijale härrale või mees-üliõpil. Vaatama tulla Puiestee 49-c—2 kl. 16 kuni 17.

Kaasüüriliseks

võib tulla ametisk. preili, samas. preili juurde. Salme (Vladimiri) 2—2.

5-toaline

korid. süst. korter saada Tööstuse 1, puhtas majas.

Mõisaküläs

müüvad „POSTIMEHE" üksiknumbreid, võtavad tellimisi ja kuulutusi vastu

ED. SAAVA

Korteriotsimised

Intellig. ja väikeliikm. perekond vajab kiires korras

2—3-toalist korterit

veevärgiga. Majanduslik. kindlustatud aastaüürnik. Pakkum. slt. „M. A.".

Kes võimaldaks kooliõpilasele (tüdarl.) jaama lähed.

korteri

rongi ootamiseks, kus võiks ka järeleaitam. saada algebras ja geomeetrias. Kirj. slt. „Korter + algebra" all.

Vajatakse kohe 2-toal.

korterit

kõõgiga. Teat. slt. „437" all.

Mitmesugust

„Sweet home"

palub andestust stud. rer. merc-ilt ja masinkirjas rohelise kirja autorilt, kuna ta kahjuks ei või enesele lubada kohanguid tundmatutega. Teatage varjunimi ja mõnda aadressi, kuhu kirjad ühes vastusega tagasi saadetakse.

Poeruum

ühes leivaahjuga ja elukorteriga välja üürida Kesk t. 50. Küsida majaomanikult krt. 1.

Suurem

omnibus

ekskursioonideks ja lõbusõitudeks välja üürida. Aadr.: Alda 10—4. Omanik Ioh. Peterson.

Toidualnete

ja piimapoe-ruumid ühes leivatoa ja elutoaga on ära anda. Aleksandri 70, küsida kort. 2, prl. Viikilt.

Elvas

müüvad „Postimehe" üksiknumbreid, võtavad tellimisi ja kuulutusi vastu:

Elva raudteejaama raamatukapp.
H. AHMANN — Kesk t. 32.
J. BERGEN — Pikk t. 2.
J. GRONBERG — Kesk t.
K. KUPP — Kesk tän.
B. ORLO — Kesk tän.
J. RATSEP — Kesk tän.
J. SEPP — Pikk tän.
J. SIEMENSON — Kesk t
J. TAMMIN — Kesk tän.
J. UNGERSON — Kesk tn
V. VAHLBERG — Kesk t
H. ZOLK — Otepää tee.
ANDRES HUIK — Tartu maantee 6 (vastu koolimaja).
Elva Majandus-ühisuse Harukauplus.
R. RATSEP.
A. OTTENSON.
L. PARTS.
V. ALT.
J. HANSON — Järve 8.
KARINDOSK, M.
Elva Majand. Ühisus.
LÕHMUS, L.
HJRT, E.
MOSIN, K.
KALBERG, ED.

KLAVERIVABRIK
JOH. VIHM
NIGULA TÄNAV 16, OMAI MAJAS
LADU GILDI TÄN. 7. TARTUS

Puurmannis

müüvad

„POSTIMEHE"

üksikuid numbreid

Joh. Kniemann
Ed. Kangur
Osvald Ansip
Rud. Kütt.
Ed. Riipus

„Postimehe" kuulutuste peale eelmisest tööpäevast kl. 11-st kuni täna kella 11-ni saabunud

kirjad

Märgusõna	Arv
A + B	1
Aastaüürnik	2
Fotoplaadid	1
Elu	1
Energiline	1
Hea palk	3
Hea	2
Head %%	7
Isikut. 1890	5
Karjamees	1
Keskkooli haridus	13
Kiire 302	2
Kontroll	8
Kaine 2	1
Korter 25	2
Kodu	1
Korralik S. 20	4
Korras pianiino	2
Kuni 6. sept.	1
Kärmas	4
K. P.	2
Mäe tän.	5
Maja	4
Maja platsiga	2
Maja 155	9
Meesüliõpilane	1
Noorem tööline	2
Naismüüja	1
Ostia Tallinnast	1
Ostja Võrust	2
Parim 1 j.	6
Praktikant	1
Peennaha tööde 39	1
Pühkija	1
Raha	3
Riigiametnik 135	1
Separaator	1
Sinel	1
Sweet home	2
Tunnistus 33618	1
Tööotsija veski	1
Tulen koju vaatama	1
Tubli perenaine	4
Turu kaupmees	1
Villaketraja-kraasija	2
Vaene tüdarlaps	.
Väga kiire	8
V. T.	1
Õpetajanna	1
1936	3
442	1
4—7	1
4585	5
671	9

Kirjad hoitakse alal üks kuu arvates saabumise päevast. Kirjad antakse välja kuulutuse kviitungi ettenäitamisel.

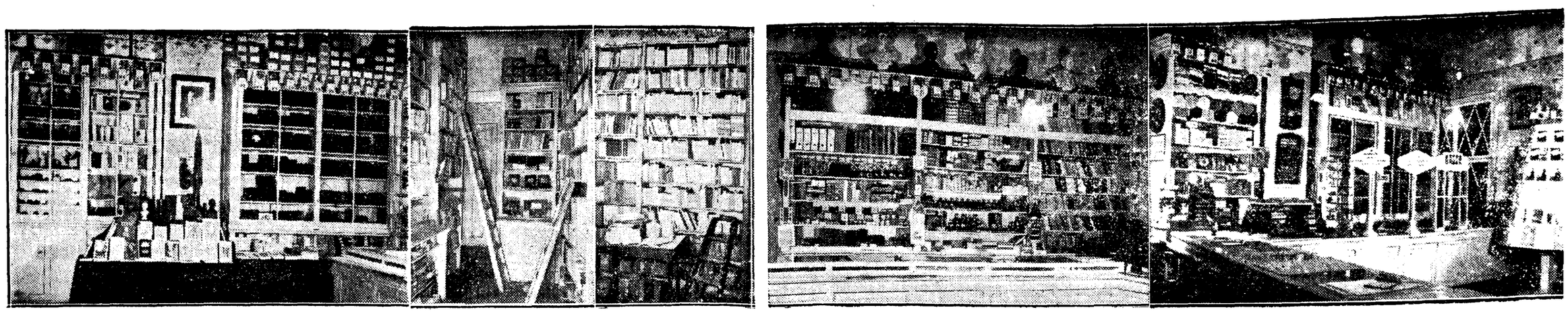

Vana tuntud ostukoht kõigile ● Valik ja hinnad ajakohased

PEALAOD
KIRJASTUS
RAAMATUTE SUURVALIK

KIRJUTUSMATERJAL
KOOLITARBED
BÜROO- JA KONTORITARBED
JOONISTUSTARBED
PABERIKAUBAD

TRÜKITÖÖD IGAT LIIKI
ALGUPÄRASED NAHKTÖÖD
KÕITETÖÖD

«Postimehe» raamatukauplus

Tartu, Suurturg nr. 16. Telefon 2-50.

Eesti Vabariigi 3. klassiloterii plaan

I klass	II klass	III klass	IV klass
Loosimine 27. ja 28. okt. 1936. a.	Loosimine 26. ja 27. nov. 1936. a. Eelmise klassi piletite vahetamine lõpetatakse 21. nov. 1936. a.	Loosimine 29. ja 30. dets. 1936. a. Eelmise klassi piletite vahetamine lõpetatakse 19. dets. 1936. a.	Loosimine 1., 2., 3., 4., 5., 6., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 15., 16., 17., 18., 19. veebr. 1937. a. Eelmise klassi piletite vahetamine lõpetatakse 23. jaan. 1937. a.
Suurim võit (õnnelikul juhusel) Kr. 25.000	Suurim võit (õnnelikul juhusel) Kr. 25.000	Suurim võit (õnnelikul juhusel) Kr. 25.000	Suurim võit (õnnelikul juhusel) Kr. 100.000

	I klass Kr.	II klass Kr.	III klass Kr.	IV klass Kr.
1 preemia	15.000—15.000	15.000—15.000	15.000—15.000	50.000—50.000
1 võit	10.000—10.000	10.000—10.000	10.000—10.000	50.000—50.000
1 „	7.000— 7.000	7.000— 7.000	7.000— 7.000	25.000—25.000
1 „	5.000— 5.000	5.000— 5.000	5.000— 5.000	15.000—15.000
2 „	3.000— 6.000	3.000— 6.000	3.000— 6.000	10.000—20.000
10 „ à	1.000— 10.000	1.000— 10.000	1.000— 10.000	7.000—14.000
10 „ „	500— 5.000	500— 5.000	500— 5.000	5.000—15.000
10 „ „	200— 2.000	200— 2.000	200— 2.000	3.000—15.000
25 „ „	100— 2.500	100— 2.500	100— 2.500	12 „ à 2.000— 24.000
120 „ „	20— 2.400	150 „ „ 20— 3.000	100 „ „ 30— 3.000	30 „ „ 1.000— 30.000
1000 „ „	10— 10.000	1200 „ „ 10— 12.000	1000 „ „ 12— 12.000	40 „ „ 500— 20.000
3820 „ „	5— 19.100	3590 „ „ 7— 25.130	3848 „ „ 9— 34.632	250 „ „ 100— 25.000
				1015 „ „ 30— 30.450
				44886 „ „ 9—403.974
5000 võitu + 1 pr. = 94.000	5000 võitu + 1 pr. = 102.630	5008 võitu + 1 pr. = 112.132	46.248 võitu + 1 preemia = 737.424

Pileti hind klassiviisi ostes iga klass 2 krooni; kõik 4 klassi korraga ostes 8 krooni.

Poolpileti „ „ „	1 „	4 „	4 „	
Piletiraamatu (4 piletit) hind klassiviisi „ „ „	8 „	4 „	32 „	
Poolpiletiraamatu (4 poolpiletit) hind klassiviisi ostes iga „	4 „	4 „	16 „	

Kes soovib osta teise, kolmanda või neljanda klassi pileti, lima et tal oleks eelmise klassi piletit, peab maksma ka kõigi eelmiste klasside hinna.

Klassiviisi müüakse pileteid Riigi klassiloterii piletite müügikohtades, pankades, postiasutustes jne. Iga klassi piletite müük algab eelmise klassi võitude nimekirja avaldamisest ja kestab loosimiseni. Pileteid kõigi nelja klassi jaoks korraga müüakse ainult piletite keskmüügikohas Riigi trükikojas, Tallinnas, Niine tän. 11. Postiteel saadetakse pileteid välja piletite keskmüügikohast Riigi trükikojast Tallinnas, kui tellija on saatnud ette pileti hinna ja saatekulu 10 senti iga saadetise kohta. Lunasaadetisena postiteel saadetakse piletid välja ainult klassiviisi keskmüügikohast, kui tellija on saatnud ette posti lunasaatekulu 25 senti hiljemalt 20 päeva enne loosimist.

Võidu korral I, II või III kl. võidavad piletiraamatus kõik 4 piletit, sest iga võitnud raamatu numbri kohta loositakse selle raamatu 4 pileti vahel välja 4 võitu.
IV kl. langeb igale raamatule kindlasti üks võit, mis loositakse kohe selle raamatu 4-ja pileti vahel.

Piletite müük algab alates 3. septembrist.

Dr. E. Säga
Naiste- ja sisehaigused
Analüüsid.
Könet.: kella 8—9 nom. ja 3—5.30 p. l., telef. 11-72.
Riia tän. 9 (end. Lodja)

Dr. E. DOBRUŠKES
Naha-, sugu- ja põiehaigused.
Kella 9—12 ja 5—7.
Naisterahvastele 4—5.
Rüütli t. 22.

Dr. E. Kalamees
Naha-, sugu- ja sisehaigused.
Kitsas tn. nr. 1
(Ülikooli tänava nurgal).

Dr. J. Imelik
Naha-, sugu-, põie- ja sisehaigused.
Ülikooli 30 (raek. taga) tel. 11-43

Hambaarst
S. Piel
Narva 70, II korrai.
Vastuvõtmine kella 9—1 ja 4—7.
Pühapäeval ja kolmapäeval vastuvõtmist ei ole.

Ämmaemand
E. Liibusk
Tartus, Raekoja (Raatuse) tän. nr. 10.

Ämmaemand
E. Tomson-Sviker
Kitsas tänav nr. 1—2.

Ämmaemand
J. Reinhardt-Afonin
Tartus, Lai tänav nr. 15—1.

Parimaid ja ilusamaid
REFORM-VOODEID
ostate Tähe tän. 72, telefon nr. 7-10.
A. Kääriku & J. Kivi tööstus

Oskar Heine klaverivabrik
Tartus, Kalevi tän. 69, telefon 12-98.

Ilusakõlalised
tiibklaverid ja pianiinod.
Soodsad järelmaksu tingimused.

Veskisisseseade
nagu valtsid, koorimise masin, filter, kivi 48″, tsentrifugaal-sihtrid ja teised osad müüa.
Tartus, Lao tän. nr. 43.

Suures valikus värskeid
MAIUSTUSI
soovitab **Roman Gutman'l šokolaadivabriku kaupl. Kauba tän. 1,** Barklai platsi kõrval.

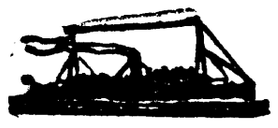

Laevad sõidavad
näituse puhul
erakorraliselt

Laupäeval, 5. septembril.
A/l. „EHA" kell 6 õhtul Tartust kuni Luunja parveni;
A/l. „TORM" „ 8 „ „ „ Kastreni,
A/l. „EHA" „ 7.30 õht. Luunjast-Tartu.

Pühapäeval, 6. septembril,
A/l. „TORM" kell 4.30 homm. Kastrest Tartusse,
A/l. „EHA" kell 9 homm. Tartust kuni Luunja parveni.
A/l. „EHA" kell 10.30 homm. Luunjast-Tartusse.
A/l. „TORM" kell 8 õhtul Tartust kuni Kastreni.

Sisevete Laevandus „Tartu"
Auriku tänav nr. 2, telefon nr. 3-93.

Kuld- ja hõbe- esemete
valmistamine
ja soodsam ostukoht Uueturu tän. 7, Aleksandri nurgal.

Müümised

Suurem ja parem
talu müüa
ühes inventariga ehk ilma, Tartust 8 km, hästi ilusas kohas, krunt 190 vakamaad. Hooned korralikud, põld ja heinamaa hea. Küsida Meltsiveski tn. 29, krt. 2, kella 8—10 ja 3—5.

Maakiwe
väga odavasti müüa, umb. 15 k.-sülda ja veskikivitangid. Teat. saab Tartus, Lina t. 7. K. Ossip.

Müüa uus, tammepuust kappidega
kirjutuslaud ja toolid
Riiamaantee nr. 22, Kippasto.

Töötsimised

VEROO! VEROO!
on kõige korralikum ja odavam
keemiline puhastus
ja auruga pressimine. Meeste kaabude värvimine ja vormimine. Liht- ja läikpesu pesemine. Töö eest täielik vastutus. Austusega omanik.

Karske, 1-se liigi
autojuht
otsib kohta veo- või sõidumasinale. Nõus ka töömehena kaasa töötama, või juhiabiks. Teat. slt. „Korralik".

Tütarlaps soovib
käealuseks
naiste mantlitöö peale. Kirjad slt. „Vilunud 415".

Sügishooajaks

KOHALE JÕUDNUD SUURES VALIKUS

villased palitu-, ülikonna-, mantli- ja kleidiriided

UUTES MUSTRITES, VÕISTLEMATA ODAVATE HINDADEGA

Riidekaubaladu J. Luksep

TARTUS, KAUBAHOOV NR. 6-7. TELEF. 156.

T. TORPATS

MOODNE, VASTUPID. JA HINNAVÄÄRNE MÖÖBEL

MÖÖBLIÄRI JA MEHAANILINE MÖÖBLITÖÖSTUS TARTUS. ASUTATUD 1893. A.

ÄRI: GUSTAV-ADOLFI T. 15. TEL. 1-28.
TÖÖSTUS: ELISABETI T. 22. TEL. 2-58.

Linased käterätiku-, lauapesu- voodipesu- ja põlleriided

Parimast kodumaa linast pleegitud ja pleekimata:

pikee-tekid
käsitöörile
võrvilised portjäärid
voodrivaheriie
madratsiriie
markiisiriided
mantliriided
kleidiriided
purje- ja presendiriie
vihmakindlad impregneeritud jne.

Kui külastate kauplusi, nõudke meie vabriku saadusi ja Teie veendute nende headuses ja vastupidavuses.

Voodiesised valbad
põrandariie
sadulsepa-, kingsepa käsi- ja masinaniit
kalam. nöörid
heegeldamisniit
sidumisnöör
pakkimisriie
kotiriie ja kotid linast ja dshuudist jne.

Meie saadusi ostetakse heameelega välismaal ja jätkame sellepärast edukalt eksporteerimist.

Narva Linaketramise Manufaktuur

Kontor: Tallinn, Pärnu mnt. 11. Telefon nr. 442-33, 442-34.

Riigi Põlevkivitööstus

Suurim põlevkivi- ja õlitööstus Eestis

Juhatus ja müügibüroo Tallinn, Valli tänav 4—3
Telegr. aadress: „Peapõlevkivi“
Telefonid: 450-35, 474-76 ja 450-62

Kaevandused, õli- ja bensiinivabrikud: Kohtla-Järvel ja Kukrusel
Õliladu: Tallinna sadamas, tel. 309-07
Bensiinijaamad: Tallinnas, Kohtla-Järvel

Riigi Põlevkivitööst. saadused:

Põlevkivi kütteks **tooõli**; **kütteõli**; **bensiin**; **mootor-petrooleum**; **mootornafta**; **diiselnafta**; **rasked õlid**; **bituumen** (Estobituumen) ja **asfalt-emulsioon** teede tegemiseks, katusepapivabrikutele ja isolatsioonitöödeks; **maanteeõli** teede tolmu sidumiseks; **immutusained „Fenolaat“, „Estokarbolineum“** ja **immutusõlid** puu konserveerimiseks; **viljapuukarbolineum** viljapuude pritsim.; putukamürk **„Puttox“**; **katuselakk** (katusetõrv); **raualakk** (asfalt-lakk) ja **asfalt-mastiks.**

Müüa uus
piimavanker
Raekoja 78.

Müüa
tahwelklawer
raadioaparaadid, õmblusmasinad, kapid, lauad, toolid ja palju muud. Tähe 57—6.

Mootorratas
uuem mudel, väga heas korras, küljekorv ka võib kaasa saada, juhuslik. odav. müüa. Riia 81—1.

Mootorratas
f-a „A. I. S.“ (Stevens) heas sõidukorras juhuslik. odav. müüa. Väga kohane maasõitudeks. Näha iga päev kl. 4 peale. Õnne 34—4.

Müüa kravedamiseks
puust elumaja
Kastre-Võnnu, Võõbste k. Sirgu. L. Meoma.

Kiires korras odavasti müüa tarvitatud
pehme mööbel
diivan, 2 tugitooli, 6 tooli ja laud. Kroonuaia 56—2.

2-inimese reformpõhjaga
valge voodi
„uus“ müüa. Teateid saab Tartus, Raatuse tn. 51—9.

Tartus, Tammelinnas
edasi anda ehituskrunt
ühes pealolevate puude ja põõsastega ja aiamajaga. Lähemalt Elva tn. 27—1, igap. kella 4—5 p. l.

Müüa suure hoovikoera
Leonberger kutsikaid
Võru tn. 136—3. Näha 12—6.

Müüa väheprugitud soome
viljapeksumasin
14 tolli,
petroleumimootor
6 jõudu ja uus lokomobiil 3,5 jõudu' Raekoja tän. 13, Sinisoff.

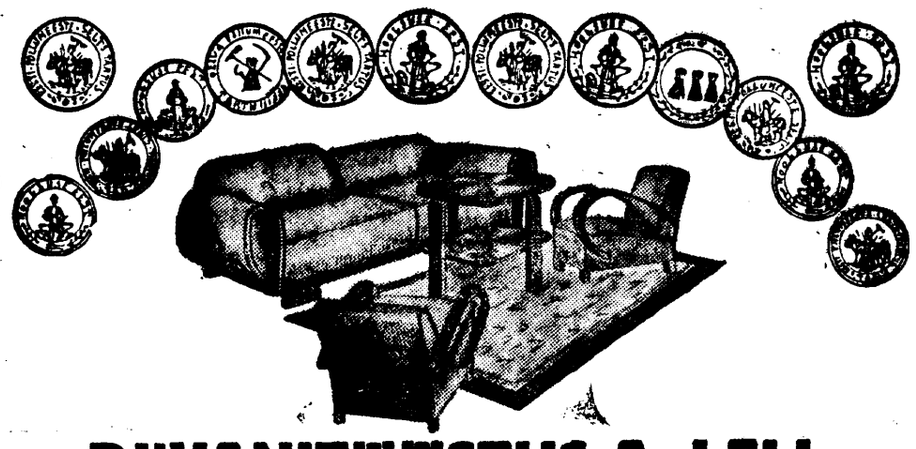

DIIVANITÖÖSTUS A. LELL

ALEKSANDRI TÄN. NR. 50-a TARTUS

Tarvis kohe vilunud
majateenijat
tunnistustega ja kes hästi keeta oskab. Järele küsida pr. Oinus'elt Riia tän. 44—4.

Sadulseppa
peennaha-tööde peale vajatakse kohe. Läbi rääkima tulla laup. kl. 6—8 õ. „Peterburgi“ hotellis, Uueturu tän. 22.

Vajatakse maale
teenijat
Kaupa tegema tulla pühap. 6. sept. kl. 1—2 päeval, Hotell „Tartu“, küsida teenijalt.

Müümised

Korras
tiibklaver
f-a „Rathke“ müüa. Kalevi (Karlova) 3—4.

Uus
pianino
müüa. F-a „Astron“. Repetitsioni-mehaanik. Töös. tuse tän. 1—6.

Sõiduauto
„Fiat“ lahtine, täiesti sõidukorras, odavasti müüa. Riia tän. 14—3.

Hea
tiibklaver
võõral arvel müüa. Kalevi tän. 69—1.

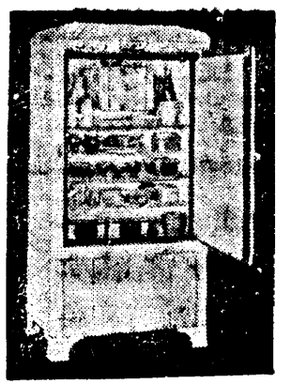

TEHNIKA SUURSAAVUTUSI

FRIGIDAIRE

jahutab elektriga, on voolutarvituses võrdluseta odav ega nõua vähematki teenimist. Seepärast kuulugu

FRIGIDAIRE KA TEIE MAJAPIDAMISSE

Esindus ja ladu:

JÕUD & VALGUS Tartu, Rüütli tn. 11. Telefon 4-48.

Foristef ja libedatel teedef on

DUNLOP

usaldatavaim

AUTOKUMM

AINUESINDAJA

J. PUHK & POJAD

OSAKOND: **TARTUS, POE TÄN. 4.**
TEL. 11-96.

Kiirelt, headel tingimustel müüa

Tartus: neljakordne kiwimaja ühes wäikese puumajaga, hind kr. 40.000.—, wäljamaks kr. 12.000.—; kaks kahekordset puumaja, hind kr. 35.000.—, kuusisfetulek kr. 350.—, wäljamaks kr. 20.000.—; uus telliskiwist 2-kordne kiwimaja ärtruumidega, hind kr. 15.000.—, wäljamaks kr. 9.000.—; uuesti remonteeritud jaun, hind kr. 26.000.—, kuuläbikäik kr. 1200.—; wanatalu Eliftwere wallas, krundi suurus 24 wkm., hind kr. 3.000.—, wäljamaks kr. 2.350.—; asundustalu Wana-Kuustes, krundi suurus 29 wkm., sellest 3 wkm. metsa, hind kr. 5.340,—, wäljamaks kr. 4.000.—; asundustalu Wana-Kuustes, krundi suurus 19,5 tiinu, metsa 1,15 tiinu, hind kr. 8.500.—, wäljamaks kr. 6.460. Peale selle hulk kinniswarasid nii linnades kui maal, hinnaga kr. 2.000.— kuni kr. 150.000.—. Teateid annab

Tartu wahetalituskontor

Suurturg 11—1. Awatud kl. 9—3.

Tööpakkumised

Vajatakse vilunud
ketrajat
kes oskab ja ennem on servaktoriga ketranud. Kirjad saata slt. ja isiklik. rääkida 6. skp. kl. 10—12, Tartus, Kastani tän. 74—3.

Korras
tiibklaver
f-a „Mühlbach“ odav. müüa. Auriku 2, linna laenukassa komisjoni kpl.

Müüa odav., korras
sõiduauto
ja 1 tonn.
weoauto
Tartu, Raekoja 13, Sinisoff.

Müüa
valge spitsi kutsikaid
Lepiku 2—2.

Tehakse 1 tunni jooksul
elektriaurulokke
moodsal, uuel aparaadil, kus põletamist ette ei tule. Ilusad loomutruud lokid, suured rullid, mis vesilaineid ei vaja. Kestvus 10—12 kuud.

Daamide juuksetööstus **Tähe t. 78** Elisabeti tän. nurgal.

V. UIBO.

Tartu Linna Elektrijaama juhatus ostab
70 kantmeetrit raudkiwe
Kiwid tulewad wälja wedada Tartu-Wiljandi tee ääre, Wõisiku küla kohal.

Kirjalikud pakkumised sisse anda kas linna elektrijaama kontorisse Tartus, Sõõgiturg 7, wõi Ulila jõujaama kontorisse, Ulilas, hiljemalt 10. septembriks s. a.

Elektrijaama Juhatus.

1. septembril pika raske haiguse järele lahkus siit ilmast meie armas poeg ja vend

Friedrich Lill

Sünd. 14. jaan. 1909
Surnud 1. sept. 1936

Kirstupanek 5. septembril, kell 9 õhtu korp. Rotallas, matmine 6. septembril, kell 3 sealtsamast, Maarja kalmistule.

Sügavas leinas isa, ema, vennad ja õde.

Kõrges vanaduses uinus igavesele unele meie isa ja vanaisa

Jaan Reiman

Sündinud 1. märtsil 1847. a.
Surnud 2. septembril 1936. a.

Kirstupanek 7. sept. kell 20. Ärasaatmine 8. sept. kell 13 Vänikvere küla Piiri talust Laeva surnuaiale.

Leinajad lapsed ja lastelapsed.

TARTU KAUPMEESTE SELTS
korraldab laupäeval, 5. sept. s. a. Käsit. seltsi ruumes, Vene tänav 5.

PEO-ÕHTU

Kavas: Näidend **„Õnnestav manöövr"** nali 3 vaatuses, seadind R. Rannik.

Tants jazz-orkestri saatel.

Piletite hinnad 75, 50 ja 40 senti. Algus kell 8 õ., lõpp kl. 4 hom.

PIDUTOIMKOND.

Else Stahlberg'i Balleti-studio

õppetöö algus 11. skp.

Endiste õpilaste registreerimine ja **uute õpilaste vastuvõtmine 8. septembr. alates**

Uueturu tän. 5, kella 2—4.

Kõige soodsam jalanõude ostukoht on

H. Vester'i

äris — Võidu tän. 11

Saadaval alati moodsaid ja vastupidavaid daamide ja härrade jalanõusid.

Uuesti kohale jõudnud
suurimas valikus moodsad

sügis-kaabud
ja
nahk-kindad

F-a Stahlberg
Tartu, Uueturu tän. 5

. . . ja mispärast

Günther'i riidevärvid?

Sellepärast, et nad on paremad!

Algan oma

klaveriõpetust

7. skp. Veski tän. 55, kodu 4—5.

S. Luck

„Vanemuise" teater
Näitusaegsete etenduste mängukava.

Reedel, 4. sept. kl. 20 (8 õ.)
Napoli pärl.
E. Valmre ja B. Vateeli operett 3 vaat., 6 pildis.

Laup., 5. sept. kl. 20 (8 õ.)
Unustamatud hetked
(Vabandamatu tund)
Istvan Békeffi komöödia 5 pildis.

Pühap., 6. sept. kl. 15 (3 p.l.)
alandatud hindadega
TAGAHOOVIS
Luts-Särevi dramatiseering 5 pildis.

Kell 20 (8 õ.)
VEENUS SIIDIS
R. Stolzi operett 3 vaatuses.

Saksa teatri ruumes
Laup., 5. sept. kl. 20 (8 õ.)
Kõrvelaul.
S. Rombergi suur romantiline operett eelmänguga 3 vaatuses, 8 p.

Pühap., 6. sept. kl. 20 (8 õ.)
Mikumärdi
Hugo Raudsepa komöödia 5 pildis.

TEATER

Draamastuudio teatri ringreis.
Näitleja
Johannes Kaljola
15. aastase kutselise lavategevuse juubeli tähistamiseks
Kolmas kompanii.
Andres Särevi dramatiseering 4. vaat. (5. pildis) August Gailiti romaani „Isade maa" järele.
Lavastaja — Andres Särev.
Lavapilt — Pärn Raudvee.
Tartus,
Draamateatri Selts ruumes, reedel, 4. sept. s. a. Etenduse algus kl. 8 õhtul. Pääsmete eelmüük „Teater ja muusika" äris, Võidu 6.

Igasugused ***veod veoautodega*** võtab vastu
VEOÄRI H. PETERSON
Veski tn. 45, telefon nr. 5-07.

Kauplus

leivaahju ja piimapoe-ruumiga, kaua aega sissetöötatud, juhuslikult välja üürida Saekoja tän. 3.

Vajan kiires korras esimese obligatsiooni peale
laenu
3000 kr.., ehk müün talu. Teated slt. „Talu 3" all.

Ostmised

Tulen koju ostma

toakraami, jalgrattaid, õmblusmasinaid ja pööningukolu. Kirj. slt. „Kaup" all.

Kolmapäeva õhtul, 2. skp. kaotatud meester. metallrihmaga
käekell
„Omega". Tiigi tän. ja jaama-postkontori vahelisel teel. Ausat leidjat palutakse vaevatasu eest ära tuua Tiigi tän. 5—1.

Ostan vanu
kalesse ja tõldu.
Marja tän. 8.

Tagasi jõudnud.

Võtan vastu kl. 9—12 ja 4—6.
Sise- ja närvihaigused, jatku- ja soontehaigused.

Dr. F. Klau

Gustav Adolfi nr. 5 (endine Küütri tn. 14). Telefon 11-49.

Katkestan vastuvõtu 15. oktoobrini
Dr. med.

R. Bernakoff

Tagasi jõudnud
dr. med.

E. Saareste

vastuvõtt 9—11 ja 5—6. Riia 31.

Katkestan haigete vastuvõtu kuni 15. oktoobr. s. a.

Dr. A. Raud

Hambaarst

Pajenson

Võidu tän. 2 (end. Küüni). vastuvõtmine ärip. 9—1 ja 3—6, pühap. 11—12.

Kunsthambaid

teeb hambatehnik Turu 20.

B. Veber

Tööotsimised

Valmistan meesrõivastust oma ja tellija riidest. Saadaval suures valikus hooaja riidemustrid. **Tartus, Kivi tän. 16, tel. 12-81**

Aug. Tiirmann.

Lastearmastaja naisterahv. soovib
passija kohta,
ühtegi tööd ei põlga. Soovi korral käin iga päev. Tunnistused olemas. Meltsiveski tän. 38—7, II korral.

---

32 a. ausa iseloomuga naine soovib leida Tartusse või selle ümbruskonda
perenaise kohta
üksiku härra või daami juure, heasse perekonda majateenijaks, lastekasvatajaks või muud sarnast. Lahked pakk. palun „Postim." abitalitus Tallinna „Ei kahetse" all.

Võtan
kududa
igasugus. liht- ja mustrikangaid. Lootuse 9—12, sissekäik nr. 7, hooviväravast.

Intelligent
saksa daam
otsib kohta majapidajaks üksiku proua või soliid härra juure. Kirj. slt. „Atram 38".

Üksik, põllumaj. kutseh. mees otsib vastavat
tööd
tegevust põllumajapidam. vähema tasu eest. Pakkumised Tartu, Ööbiku 9, Sild.

Aus, töökas noormees soovib
kohta
kas nüüd, või edaspidi. Olen töötanud lukusepa ja metallipoleerimise alal pikemat aega. Teat. slt. „Töö X".

Tähelepanu! **Esimest korda Eestis!**

Tartu suurnäituse puhuks jõudis kohale kuulsaim ja suurim **HAGENBECK'I**

loomaaed

HAMBURGIST

Dressuuris esinevad 3 suurimat elevanti, 4 kaamelit, 5 jääkaru jne.

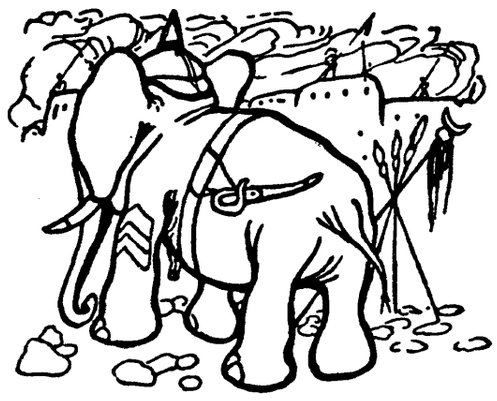

Vaatamiseks haruldasi loomi arvult 50.

Avamine 4. skp. kell 2 päeval.

Sissekäik Näituse platsi juurest **Suur-Kaare tän.**

Külastage kõik haruld. loomaaeda.

Peatub Tartus ainult 4 päeva.

Ida Erlemann

Kehakasvatus ja kunsttants
(Täiskasvanuile ja lastele 4 a. alates) 5 ja 15 kr. semestris.

Naisvõimlemine
muusikaga ülikooli võimlas kr. 6.50 semestris

Välismaalt tagasi jõudnud, algan tunde neljap. 10. sept. Lai tän. 23. Kõnetunnid 3—4 ja 7—8.

Lgp. daamid!
Kõige paremad
elektriaurulokid
tehakse moodsal aparaadil. Loomulikud lained, kestvus väljakasvamiseni. Juuksetöödst. **„Soliid"** Aia t. 8 (Vanemuise kõrval). Ari näituse pühapäeva hommikul avatud.

Näituse puhul sõidavad meie autobused

Lohusuult, Palalt ja Räpinast ka pühapäeval s. o. 6. septembril harilikul ajal Tartu ja Tartust tagasi kell 7 õhtul.

LIINIPIDAJAD.

Tööpakkumised

Haritud perekond vajab
üksiteenijat
Tulla laup. ja pühap. kl. 10—12, Tähtvere 11—2.

Käealust

või õpilast naismantli töö peale on vaja. Aleksandri tän. 4—1.

Vajatakse lapsiarmastajat
majateenijat
kes keeta oskab. Tulla Uusturg 16, S. Dobroö'i valmisriieteärri.

Vajatakse ausat, virka ja puhtustarmastajat
tüdrukut
väiksesse perekonda. Isiklikud soovitused nõuetavad. Kirjad slt. „Viisakas neiu" all.

Tööpakkumised

Ajakohaselt sisustatud soe ja tervisnõuetele vastav

tuba

vabaneb linna sees, üksiku daami juures. Slt. „Kasutan juhust".

Korter

üürile anda. 2 tuba, köök, elektrivalg. Puiestee 83.

Ilus
möbl. tuba
erasissek. 1—2 isik. ära anda. Aleksandri 29—2.

Korralik
möbl. tuba
erasissekäiguga ära anda ühele või kahele. Jaama tn. nr. 27—2.

TÜ »MAJA« *Tartus, Suurturg 3,* TELEFON 400

Kohale jõudnud suurim valik 1937. a. UUDIS-

RAADIO APARAATE

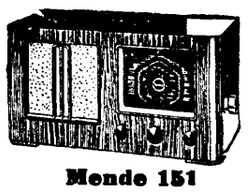

Mende 151

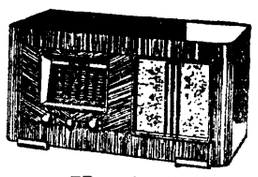

Mende 259

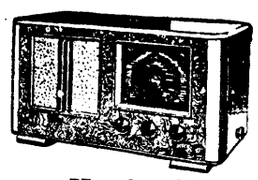

Mende 198

ARE, MENDE
KORTING, SABA
PYE, TELEFUNKEN
ja teised

Erilised suuruudised patareivastuvõtjate alal

PARIMAD MAKSUVÕIMALUSED.

LAOS: **Foto-, jalgratta-, mootorratta-, auto- ja elektrikaubad**

Ehitusmaterjali, värvide, vesivarustuse äri ja laod
Riia tän. 49, telefon 16-17.